

Jan Kábrt
Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné
a přepracované vydání

Galén

Jan Kábrt
Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné
a přepracované vydání

Galén

Autoři

† prof. PhDr. Jan Kábrt, CSc.

Praha

doc. MUDr. Jan Kábrt jr., CSc.

Program H plus, s. r. o., Praha

Recenzenti

prof. MUDr. Václav Janoušek, CSc.

PhDr. Josef Bejlovec

Jan Kábrt, Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné a přepracované vydání

Vydalo nakladatelství Galén, Na Popelce 3144/10a, 150 00 Praha 5

Editor nakladatelství Lubomír Houdek

Šéfredaktorka nakladatelství Soňa Dernerová

Redakční spolupráce Alena Regalová a Alžběta Naňková

Sazba Václav Zukal

Na obálce a v úvodu knihy je použito historické signum J. A. Komenského

G311069

www.galen.cz

Upozornění

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

© Galén, 1995, 2001, 2004, 2015

© Jan Kábrt, 1995, 2001, 2004, 2015

© Jan Kábrt jr., 1995, 2001, 2004, 2015

ISBN 978-80-7492-348-7 (PDF)

ISBN 978-80-7492-349-4 (PDF pro čtečky)

OBSAH

Lékařská terminologie	7
Lékařství ve starověku	10
Koncepce slovníku	13
Gramatické poznámky.	16
Latinské základy lékařské terminologie	52
Řecké základy lékařské terminologie	80
Latinsko-český slovník	117
Česko-latinský slovník s výkladem některých termínů	783
Česko-řecko-latinský slovník běžnějších lékařských termínů	850
Přehled termínů používaných v anatomickém názvosloví.	856
Termíny určující polohu a směry částí těla.	862
Latinsko-české názvy některých odborných disciplín	863
Chemické názvosloví.	865
Přehled chemických prvků	867
Přehled běžnějších skupinových označení léků a léčebných prostředků (remedií).	870
Přehled léčivých rostlin	873
Farmaceutické zkratky.	876
Memorabilia	906
Slib při udělování titulu doktor medicíny	911
Literatura	913

Ἴητρος γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.
Íjéttros gar anér pollón antaxios allón

Homér: Ilias, XI. 514

Ante omnes artes eat altior ars medicorum.
Lékař je vážený muž, jenž přemnohé hodnotou předčí.

Uxori et matri nostrae
dant, dicant, dedicant
auctores

LÉKAŘSKÁ TERMINOLOGIE

Lékařská terminologie ve svém celku není jen systém termínů daných lexikálně a spjatých gramatickými regulami, nýbrž je odrazem pojmů s převážným důrazem na jejich stránku obsahovou. Nelze se tedy na lékařský termín dívat jednostranně, pouze z hlediska filologického, neboť souvisí s rozvojem toho neb onoho oboru, na jehož jednotlivých vývojových stupních se utvářel. Každý termín je tedy třeba chápat v historickém kontextu, neboť ve svém znění vyjadřuje stupeň současných lékařských znalostí té epochy, v níž vznikl. Medicínské názvosloví studujeme proto v rámci společenského a vědeckého vývoje a v této souvislosti si všímáme uplatňování jak prvků filologických, tak obsahových. Žádná filologická metoda – etymologie, analýza, syntéza – se nesmí provádět odtrženě, to je pouze z hlediska jazykového, nýbrž v těsné spojitosti s historickým pohledem na utváření jednotlivých disciplín. Lékařská nomenklatura se formuje a postupně dotváří od vzniku medicíny samé. Po stránce filologické se v ní prolínají nejen prvky řecké a latinské, nýbrž i arabské a s rozvojem moderní medicíny i některá slova přejatá ze současných světových jazyků. Přesto však základem mezinárodní terminologie zůstává řečtina a latina pro svou jednoduchou strukturu, přesnost a jasnost, jimiž lze výstižně, stručně a srozumitelně vyjádřit každý pojem sebesložitějšího obsahu. To je předností těchto klasických jazyků proti jazykům moderním, nehledě už k tomu, že medicínská terminologie v celé šíři by měla být internacionální, třeba přizpůsobená jazykovým zákonům jednotlivých národů.

Úloha filologa při výkladu odborných termínů je nesmírně obtížná. Při jejich rozboru musí postupně přihlížet ke stránce ryze jazykové a gramatické, k etymologii, k historickému zařazení jednotlivých termínů, a teprve na základě tohoto studia volit správnou formu uvědomělého osvojování odborných výrazů.

Základní složkou každého lékařského názvu a nejjednodušší samostatně použitelnou částí je **holé slovo**, *vocabulum primitivum*, např. *pes* – řecky *pus*; *mus* – řecky *mys*.

Dalším typem jsou **slova odvozená**, tj. rozložitelná v jednotlivé prvky, morfémy. Mají nejméně dvě složky: jednu základní – morfém a druhou určující – afix, který může být buď prefixem, nebo sufixem, např. *hyper* – tonia, *crani* – *alis*.

Vlastní kompozita mají alespoň dva slovní morfémy. Hlavním nositelem významu (determinantem) je zpravidla druhá složka, kdežto první bývá determinandum, např. *cerebro-spinalis*, *poly-melia*.

Jednoduché slovo je ve svém znění jednoznačné. Lékařská terminologie se však neskládá jen z jednoduchých slov nebo kompozit, ale určitý jev bývá vyjádřen spojením několika výrazů s filologickými vztahy, které korelují s obsahovými: *musculus opponens pollicis*, *anthracosis pulmonum gravis*. Takovýto termín, byť je utvořen z něko-

lika samostatných složek, je obsahově nedělitelný, poněvadž jen ve svém celku vyjadřuje určitou vlastnost objektu či způsob poškození organismu, se specifickým medicínským obsahem právě v tomto spojení. Přitom medicínské názvosloví má i pro tyto případy historicky a mezinárodně ustálený způsob vyjadřování, užívající pro určité obsahové vztahy právě onoho jazykového spojení.

Pro pochopení termínu, většinou složeného, je velmi užitečná na jedné straně analýza, na druhé syntéza. Prefixy a sufixy mají ve svém souhrnu převážně stabilizovaný význam, který dává základnímu slovu určitý přesný smysl. Určení a poznání těchto složek se jeví pro vlastní práci jako nezbytné; stejně tak rozpoznání jednotlivých samostatných částí u vlastních kompozit. Přitom analytickou metodu není možno chápat odtrženě od syntézy, protože jedna druhou navzájem podmiňují.

Analýze a syntéze velmi napomáhá analýza významová, tj. etymologie. Kompozitum je třeba pokládat jen tehdy za zcela vyložené, jestliže po etymologickém rozboru stanovíme jak původní význam každé složky, tak význam zkonkretizovaný pro ono kompozitum, eventuálně pro složitější víceslovný termín. Jako příklad mohou sloužit tyto ukázky:

1. *Os ilium* (správně – BIP), *os ileum*, *os ilei*, *os ilii*. Všechny názvy jsou nové. Řekové znali *ta platea lagonon ostea* – široké kosti slabin. Tento Galénův pojem do latiny nepřesl. Vesal užil výrazu *os ilium*, který podrželi i další anatomové. Tvar *ilium* je genitiv plurálu latinského slova *ile*, *ilis*, *n.*, obvykle užívaného jen v plurálu *ilia*, *ilium* – slabin. Vesalův název *os ilium* tedy odpovídá pojmu a představě Galénově. K termínu *os ilei* je třeba uvést toto: S adjektivem *ileus*, *a*, *um* se setkáváme v názvu *intestinum ileum*. Původ tohoto tvaru nelze hledat v latině, ale v řečtině ve slovese *eileilo* – vinu, zakřívuji (srovnej *ileus*), což je zcela v souhlasu s topografií. Výraz *ilei* (v pojmu *os ilei*) je možno chápat jako genitiv od substantivizovaného adjektiva *ileum*, *i*, *n.* – *os ilei*, vlastně *os intestini ilei*. Jedině tyto dva tvary jsou gramaticky i věcně správné. Při nesprávném tvaru *os ilii* bylo použito genitivu neexistujícího tvaru *ilium*. Při rovněž nesprávném tvaru termínu *os ileum* bylo použito adjektiva objevujícího se jedině v gramaticky správném spojení *intestinum ileum*.
2. Podobně je tomu u tvaru *psaos*, což je genitiv od *he psoa* – krajina bederní. Tohoto tvaru se může užívat jedině ve spojení s *musculus*. Galénos používal tvar *psoa* převzatý od Hippokrata, v plurálu *hai psoai*, latinizovaná forma *psoae*. A přece je tak tvrdošijně uchovávan nesprávný tvar *psaos major*, *minor*, ba dokonce byl skloňován – genitiv: *psoadis*.

Při významové analýze se nejednou objevují případy komplikované potud, že ve složeném slově se vyskytují stejně znějící kmeny substantiv se zcela odlišným významem: *ur* z řec. *uron* = moč – *anuria*; *ur* z řec. *ura* = ocas – *anura*.

Nejasnosti mohou též vzniknout latinizováním řeckých slov bez zřetele na rozlišování písmen éta a epsilon (*meros* = díl, *méros* = stehno), ómega a omikron (*nótos* = záda, *notos* = jih).

Složitou situaci způsobilo i to, že některé odborné výrazy byly přizpůsobovány pro snadnější výslovnost národním jazykům, jako italštině a španělštině: *acormium* – *acromion*. Jinde byly vynechávány jednotlivé hlásky nebo skupiny hlásek: *notomia* – *anatomia*, *orthi* – *aorta*.

Mnohé, často nesrozumitelné názvy vznikly také opisováním, zkratkami, které nahrazují celé slabiky, častým zaměňováním souhlásek, samohlásek apod., např. *coronum* – *olecranon* aj.

Špatná etymologie by mohla svádět k nesprávnému obsahovému chápání, jak dokazují četné arabismy, s nimiž se setkáváme zejména v anatomii. V některých pojmech se udrželo původní arabské znění, např. *nucha* (IP), *vena cephalica* (BIP), *vena basilica* (BIP), *vena saphena* (BIP); v jiných případech jde o názvy otrocky přeložené do latiny, např. *dura mater*, *pia mater* aj. U termínu *vena cephalica* se na první pohled vnucuje spojení názvu s řeckým slovem *kefale*. V řečtině adjektivum *kefalikos* značí vše, co se týká hlavy, a tím života, např. *pharmaca cephalica*, *emplastra cephalica* i *poena cephalica*. Ale u žádného řeckého spisovatele nenajdeme pojem *fleps kefalike*. Neznají ho ani Hippokratés a Galénos, naopak užívají pro dnešní pojem *vena cephalica* výrazů jiných; Hippokratés: *fleps echo kat ankona* (*vena externa cubiti*), Aristotelés a Galénos: *fleps omiaie* a *epomiaie* (*omos* – rameno, *epomis* – vnější část klavikuly), Celsus ve významu *vena cephalica* a *basilica* užívá tvaru *venae brachii* a Vesal má termín *humeraria*. Ale v arabském textu Avicenny *Cantica medicinae Avicennae* je výraz *al-kifal* nebo *al-kefal*, z čehož velmi pravděpodobně vzniklo slovo *cephalicus*. Není tedy odvozeno z řeckého substantiva *kefale* ani nesouvisí s arabským *ras* – hlava. Arabský pojem *kifal* nebo *kefal* začal překládat jménem *cephalica* Armegandus, překladatel Avicennových *Kantik* (1564). V minulosti však byla snaha vyložit toto spojení vztahem k hlavě takto: Bylo zvykem u arabských i křesťanských lékařů pouštětí právě touto žilou, poněvadž podle jejich mínění »*abstrahit sanguinem ex capite*«.

Při výkladu etymologie hraje nemalou úlohu historická stránka, poněvadž zrcadlí vývoj oboru nebo společenské prostředí, v němž termín vznikl: *arteria*, *morbus comitialis*.

Při osvojování lékařské terminologie se musí dbát o důsledné spojování filologické stránky se stránkou obsahovou. U slov jednoduchých je vazba mezi termínem a jeho obsahem přímá a jednoznačná. U slov složených je třeba využít všech výše uvedených metod, aby jasně vynikly jednotlivé části, jež se podílejí na utváření kompozita. Jejich znalost napomáhá k určení termínů i tehdy, když všechny jejich složky nejsou po jazykové stránce známy. Jen takovýmto způsobem je možno vnést systém do osvojování nesmírně bohaté lékařské terminologie a vyhnout se přitom neúčinnému kvantitativnímu a v jádře mechanickému rozšiřování slovního fondu.

LÉKAŘSTVÍ VE STAROVĚKU

Ve starověkém Řecku patřil lékař (*iátrós*) k démiúrgům, tj. řemeslníkům, stejně jako např. zpěváci a stavitelé. Lékařské povolání přecházelo zpravidla z otce na syna. I první lékařské školy měly rodinný charakter. Vzdělání si lékaři doplňovali cestováním. Praxi provozovali obvykle doma, často ve zvláštních, k tomu účelu zařízených místnostech, tzv. iátreích, kam pacienti docházeli k ošetřování, popř. tam byli ubytováni po dobu kratšího léčení. Někteří lékaři chodili z města do města, vyšetřovali nemocné a prováděli operace. Velmi záhy se objevili u Řeků lékaři pověřeni vykonáváním lékařské praxe městem a placení z výnosu daní. V Athénách museli takovíto lékaři na osvědčení své kvalifikace udat před městskou radou jméno své školy a svého učitele. Starali se o zdraví chudých a dohlíželi na veřejnou hygienu.

S rozvojem veřejného života se objevili vedle lékařů i zdravotníci nižšího stupně, např. gymnasté, kteří původně předvíchovali v gymnáziích, později poskytováním první pomoci při různých poraněních často získali rozsáhlé znalosti a dovednosti v chirurgii a fyzikální terapii. Zároveň s nimi působili *iátralíptai*, kteří měli původně na starosti natírání a masírování cvičenců a později pracovali jako hygienici v širším smyslu slova. Význačnější lékaři mívali při přípravě léků k ruce jako pomocníky *rhizotomy* (kořenáře).

Řecké lékařství nebylo původní. Řekové ochotně přejímali od asijských a afrických národů se starší civilizací jak znalosti z oboru lékařství, tak názory na okolní svět a jeho působení na člověka. Nejstarší prameny pro studium řeckého lékařství jsou eposy Ílias a Odysseia. Teoretické představy jsou v nich ovšem pouze v náznacích: země a voda jsou základními prvky lidského těla; nositelem života je duše, která po smrti z těla uniká. Léčení se omezuje většinou na ošetřování ran utržených v boji. Macháón a Podaleirios jsou uváděni jako skuteční lékaři, nikoli božské nebo polobožské postavy.

Lidové řecké lékařství přisuzovalo uzdravující moc některým bohům, zvláště **Asklépiovi**. V jeho chrámech, asklépieích, zbudovaných po celém řeckém světě (nejznámější stály v Epidauru a na Kóu), byl nemocným ve spánku (léčba hypnózou) vnuknut způsob léčení, který dále vykládali a prováděli kněží. Vlastními léčebnými prostředky byl pobyt na zdravém vzduchu, koupání v horských pramenech, dieta, rozptýlení a pohyb. Při Asklépiových chrámech vznikaly první lékařské školy.

Řecké lékařství se však dokázalo vymanit z nepříznivých náboženských vlivů. Řekové byli dobrými pozorovateli přírody i lidského organismu a snažili se vysvětlit přírodní jevy i poruchy zdraví na základě empirie. Opření o poznatky přírodní filozofie (fy-

zika), v níž se většinou řešily i nejobecnější otázky lékařství, učinili značné pokroky ve fyziologii, etiologii i terapii.

Myšlenkového bohatství iónské filozofie a dosavadních praktických znalostí v medicíně využil ve druhé polovině 5. století př. n. l. největší řecký lékař **Hippokratés** a jeho škola. Namísto spekulace postavil zkušenost (empirií) a teorii ověřoval pozorováním. Hippokratovci pečlivě sledovali příznaky a projevy nemocí (srovnej dnes užívaný termín *facies Hippocratica* – typický výraz tváře při akutním zánětu pobříšnice) a snažili se i zjistit příčiny chorob a stanovit prognózu. Jejich názory byly oproštěny od náboženských předsudků. Všechny nemoci vysvětlovali z přirozených příčin a soudili, že se proto dají léčit přirozenými prostředky. Spojením zkušenosti a uvažování byli vedeni ke konkrétním poznatkům a úspěšné terapii, zejména vnitřních chorob. Jejich patologie se teoreticky opírala o Empedokleovo učení o čtyřech základních živlech, kterým v lidském těle odpovídají čtyři tekutiny: krev, žlutá žluč, černá žluč, sliz (teorie humorální, lat. *humor* = tekutina). Příčinu nemocí hledali v jejich špatném poměru (*dyskrázií*). Na průběh nemoci a její terapii měla podle nich rozhodující vliv příroda (*fysis*). Úkolem lékaře bylo podporovat její léčivé účinky, a to nejen na nemocný orgán (lokální terapie), nýbrž na celé tělo. I v chirurgii dosahovali některých úspěchů. V provádění složitějších operací jim sice bránily malé vědomosti z anatomie, neznalost zastavování krve, nebezpečí infekce apod., ale léčili úspěšně zlomeniny, vymknutí i poranění všeho druhu (dodnes se užívá pro hlavový obvaz termínu *mitra Hippocratica*).

Z významných myslitelů klasické doby dal medicíně řadu podnětů v nejširším měřítku **Aristotelés** (384–322), sám syn lékaře. Učinil důležité objevy biologické, opřené o botanická a zoologická studia, a jeho dílo *Haj peri ta zóa historiai* (Zoologie) můžeme považovat za první učebnici srovnávací anatomie a fyziologie. Rovněž pokroky v embryologii se datují od něho.

Alexandrijští lékaři (lékařské školy) obohatili medicínu o další poznatky. Od příležitostných pozorování lidského těla při úrazech a balzamování přešli k podrobnějšímu studiu anatomickému při pitvách zvířat a pravděpodobně i lidských těl. Tím se v lékařství otevřela cesta pro další nové obory, např. fyziologii.

Prvními lékaři v Římě byli řečtí otroci a různí šarlatáni, často s malými odbornými znalostmi. Později přicházeli na římskou půdu zkušenější a vzdělanější lékaři, kteří přesvědčili Římany, že ne všichni si zaslouží hanlivých názvů a opovržení. Tento obrat ve veřejném nazírání na lékařství způsobil především **Asklépiadés** (1. století př. n. l.), význačný lékař, který se v patologii a terapii opíral o atomistickou teorii Epikúrova. Nemoci léčil mechanicko-fyzikálními prostředky (masáže, voda, sport, dieta). Od jeho dob – do Říma přišel nejpozději roku 91 př. n. l. – se začala medicína v Římě úspěšně rozvíjet. Zabývali se jí nejen lékaři, nýbrž i mnozí vzdělaní Římané jí vyhradili ve své literární činnosti význačné místo. Vedle M. Terentia Varrona a C. Plinia Secunda vynikl zvláště **A. Cornelius Celsus** (1. století n. l.), z jehož obsáhlého encyklopedického díla *Artes* (Vědy) se zachovala partie o lékařství, kde vykládá o zásadách starověké medicíny. I **Pliniův** spis *Naturalis historia* (Přírodověda) je cenným přínosem pro poznání antického lékařství, zejména farmakologie. Po dlouhou dobu působily práce především dvou slavných lékařů, **Rufa z Efesu** (přelom 1. a 2. století n. l.) a zvláště **Galéna** (2. století n. l.), který vytvořil z lékařství ucelený vědní systém, a to pod silným vlivem

stoické spekulace a Aristotelovy entelecheie. Hlavní význam obsáhlého dochovaného díla Galénova není v původnosti, nýbrž v tom, že vytvořil syntézu starověkého lékařského vědění a přístupně ji vyložil.

V císařské době značně vzrostl v Římě počet lékařů, a to specialistů, např. očních, ušních, ženských a zubních. V zubní technice navázali Římané na domácí etruskou tradici, doloženou četnými nálezy zubních protéz (můstky ze zlatých pásků), a ještě ji zdokonalili. Vcelku však římské lékařství po teoretické stránce nepokročilo nad úroveň řeckých lékařů.

Hlavní zásluha Římanů v oboru medicíny byla především v uplatňování zdravotních a hygienických opatření (ustanovení o pohřbívání a spalování mrtvých, péče o duševně choré ap.) a v organizaci lékařské výuky a lékařského stavu. V pozdějších dobách vysušovali bažiny, zřizovali kanalizaci, zásobili Řím zdravotně nezávadnou pitnou vodou, budovali lázně a zavedli hygienický dozor při prodeji potravin.

Sociálně ekonomický a kulturní úpadek, k němuž došlo po rozkladu římské říše, byl méně výrazný ve východních zemích, které se staly součástí byzantské říše. Na vývoj byzantské medicíny silně působila slavná lékařská škola v Alexandrii, která až do 7. století patřila k této říši. Osobní lékař císaře Juliana Apostaty Oreibasios (4. století n. l.), Alexandros z Trall (6. století n. l.) a vynikající gynekolog Paulus z Aigíny (7. století n. l.) nepřinesli sice ve svých spisech pro lékařské bádání mnoho nového, vdčíme jim však za to, že zachovali řecké kulturní bohatství pro pozdější dobu.

Vysokého stupně rozvoje dosáhla arabská medicína. Arabové se od 7. století ujali vlády nejen v Přední Asii, nýbrž rozšířili své panství dále do zemí kolem jižního pobřeží Středozemního moře. Do arabštiny byli překládáni řečtí klasikové. Překladatelé však neustrnuli na pouhé interpretaci a kompilaci, nýbrž pokoušeli se s větším nebo menším úspěchem o vlastní zpracování. Na poli praktické medicíny vynikl arabský lékař **Rhazes** (850–923), ředitel nemocnice v Bagdádu, autor více než 200 spisů z nejrůznějších oborů. Pro dějiny starověkého lékařství má obzvláštní význam jeho nejobsaáhlejší spis *el-Havi* (známý pod latinským názvem *Continens*), protože se v něm uchovalo velké množství zpráv všech starověkých lékařů. Neznámější je však lékař a filozof **Avicenna (Abú Alí ibn Síná)**, asi 980–1037, jenž se ve spise *Kánon medicíny* zabýval téměř všemi lékařskými obory. V přesném uspořádání kodifikoval arabsko-řeckou medicínu, jejíž vliv se udržel jeho zásluhou po dlouhou dobu.

Lékařské nástroje se ve starověku zhotovovaly z kostí, bronzu, železa a oceli. I nejstarší z nich překvapují účelným provedením. Archeologické nálezy ukazují, že se při jejich výrobě přihlíželo k tomu, aby se daly dobře udržovat v čistotě. Zachovaly se lékařské nástroje z doby Hippokratovy, operační nože, též s dvojím ostřím, lžičky, pinzety, kleště na kosti, katétry, háky na rány, dláta, pilky na kosti, jehly na sešívání ran, z gynekologických nástrojů poševní zrcadla, embryotomy a drtiče.

V podstatě stejné byly i lékařské nástroje římských lékařů. V Pompejích byly nalezeny lopatky, sondy, stříkačky, katétry, škrabky na kosti, sondy k vypalování ran, nůžky, zubní kleště a kleště na zubní kořeny aj.

KONCEPCE SLOVNÍKU

Znalost lékařské terminologie, její správné tvoření a užívání je nedílnou součástí medicíny. K jejímu zkvalitnění má přispět nově koncipovaný slovník.

V úvodní části slovník seznamuje s jazykovými a morfologickými normami, které musí být v odborném názvosloví respektovány, aby bylo zajištěno spolehlivé vytváření a užívání a tím i obsahové pochopení výrazu. K tomu účelu slouží zhuštěný přehled mluvnických základů.

Vlastní slovník se dělí na dvě části. První, základní část je latinsko-česká a tvoří podstatu celé práce. Vycházeli jsme z předpokladu, že znalosti starověkých jazyků (hlavně řečtiny) jsou u jednotlivých pracovníků velmi různé, často jen povrchní. Přesto je jisté – a v budoucnosti tomu nebude jinak –, že lékařské názvosloví zůstane internacionální, že bude vedle přejatých prvků z moderních jazyků nadále čerpat z fondu řeckého a latinského jazyka, a to i pro termíny nových objevů současných věd a vědecko-technického pokroku. Přednosti řečtiny i latiny nad ostatními jazyky jsou výrazné právě v odborné terminologii. Vyjadřují v sobě často vědecké teorie, vyhovují svým mezinárodním rázům světovému bádání, nemají jednostranně nacionální charakter. Termíny v této podobě jsou obecně srozumitelné, jsou přesnější, jasnější, než kdyby byly překládány, a to často násilně, do příslušného jazyka. Hlavním úsilím autorů byla proto snaha o přesnost, srozumitelnost, vnitřní pochopení formy a obsahu. Volili jsme k tomu samostatnou specifickou metodu. Nesmí být založena na mechanickém memorování, ale na racionálním osvojování. Jazyková stavba tomu musí pomáhat, poněvadž termín, který je z jazykového hlediska, tj. lexikálně i gramaticky, dobře vyložen, se snadněji zapamatuje a zafixuje.

Zvládnutí jednoduchých pojmů a jejich morfologických principů je prvním stupněm a předpokladem pro proniknutí do struktury slov odvozených, tj. rozložitelných na jednotlivé prvky, na složky základní a určující, nebo skládající se ze samostatných morfémů (determinans a determinandum). Z filologického hlediska se náplň pojmu po stránce odborné od původního znění často liší, ať už historicky, vývojově, nebo nepřesným překladem (*arteria, dura mater, pia mater*).

Předpokladem úspěchu zůstane zvládnutí určitého fondu základních složek, nejjednodušší použitelné části holého slova – *vocabulum primitivum* –, k němuž se buď připojuje afix se stabilizovaným významem, nebo je jednou ze samostatných částí – morfémů – složeného slova. Z těchto důvodů je před vlastním slovníkem uveden gramatický přehled o tvorbě a skládání termínů, který může přispět ke snadnějšímu a hlavně efektivnějšímu osvojení lékařské nomenklatury v celém rozsahu, a to jak po stránce lexikální, tak obsahové. Lépe se pochopí vzájemná integrita, formální a ob-

sahová závislost u uvedeného hesla a podle tohoto návodu a vzoru i u těch, se kterými se čtenář při studiu i při vědecké práci kdykoli setká.

Těchto metod bylo použito při tvorbě první části, latinsko-české verze. Při zpracování slovníku jsme museli počítat s nízkým stupněm vzdělání v klasických jazycích. Hesla jsou uspořádána podle latinské abecedy takto: Vlastní heslo – vytištěné tučně je v prvním pádě (nominativu), následuje druhý pád (genitiv), rod ve zkratce m. (masculinum) mužský, f. (femininum) ženský, n. (neutrum) střední. Délky jsou značeny obvyklým způsobem ležatou čárkou nad příslušnou samohláskou.

V závorkách je u složených slov vyložen prokazatelný původ (l. z latiny, ř. z řečtiny) s původním významem v gramatické úpravě. Činíme tak zásadně u každého hesla proto, aby si čtenář vždy uvědomoval, a tím i zapamatoval jeho původ a naučil se analyzovat význam termínů, s nimiž se setká a které nejsou ve slovníku zachyceny. Získanými znalostmi a dovednostmi se tak může dopracovat k efektivnějšímu studiu a bádání. Zvláštní pozornost je třeba věnovat tzv. neshodným substantivním přívlastkům (*aqua fontis*), které se do češtiny zpravidla překládají adjektivem. V latině se mohou vyskytovat v genitivu singuláru nebo plurálu.

Většina hesel má podhesla. Pro přehlednost a ve shodě s lexikografickými zásadami uplatňovanými v odborných cizojazyčných slovnících jsou všechna plně vypsána a tučně vytištěna, tedy graficky zvýrazněna, aby se usnadnilo jejich hledání, vynikla transkripce, překlad a odborný výklad. U nich upouštíme od morfologického a etymologického výkladu (je u základního hesla).

Tvaroslovné utváření pochopí čtenář podle nominativní, popř. genitivní koncovky, a podle připojených gramatických přehledů zjistí rod příslušného substantiva.

Slovník nechce a ani nemůže obsahovat všechna hesla ze všech lékařských oborů. Není to v daném rozsahu ani možné, ani účelné. Jednotlivé disciplíny jsou zastoupeny po dohodě a kontrole s jejich představiteli základními termíny, i staršími dosud užívanými v literatuře, avšak doplněny novými, nově zavedenými nebo zaváděnými.

Podstatnou část tvoří hesla anatomická a klinická, ale opět jen základní. Uživatel na podkladě praxe získané se slovníkem si musí poradit s hesly zdánlivě novými nebo přesněji konkretizovanými. V některých případech jsme se nemohli vyhnout narušení jednotky (anatomické, nozologické) charakterizované např. určitým adjektivem, participiem, jménem objevitele apod. Jsou však uváděna z metodických a lexikálních důvodů samostatně.

Po filologickém výkladu hesla následuje užívání, vžitá transkripce s českou koncovkou. Byla přitom dodržována zásada neporušovat srozumitelnost výrazu. Za překladem, převodem, pokračuje pro vysvětlení a pochopení krátká charakteristika hesla, a to hlavně tam, kde transkribovaný výraz není jednoznačně srozumitelný a vyžaduje vzhledem k filologickému rozboru a etymologii odborný výklad. Je samozřejmé, že nemůže být úplný, někdy je v rámci úspory místa až příliš stručný nebo ne zcela vyčerpávající. Byl však vždy kontrolován odborníky. Každý čtenář najde podrobný výklad v odborné literatuře.

Druhá část slovníku, česko-latinská verze, tvoří jen doplněk části první. Má ulehčit uživateli hledání příslušného českého termínu v latinském (řeckém) znění. Proto v ní není uváděn ani gramatický, ani odborný výklad. Ten je rovněž u příslušného latinského (řeckého) hesla. Má tedy sloužit k přímé a úplné informaci a pomoci zvláště v těch

případech, kdy český výraz se v odborném názvosloví vyskytuje v různých podobách a obměnách, často obsahově odlišných. Rozsah této části není vyčerpávající, nekoresponduje s latinským zněním, ale je natolik obsáhlý, aby pomohl v orientaci v lékařském názvosloví i těm, jejichž znalosti v klasických jazycích jsou minimální.

V několika případech jsou ve slovníku uvedeny anglické výrazy. Je to tehdy, když se vžily v mezinárodním lékařském názvosloví. Jedná se např. o některé zkratky, výrazy z oblasti invazivní kardiologie nebo počítačové termíny. Angličtina, stejně jako jiné jazyky, převzala mnoho výrazů z latiny. Týká se to i lékařské terminologie. Např. angl. termín *compliance*, používaný v lékařské terminologii pro označení poddajnosti plic nebo pro schopnost spolupráce nemocného při léčení, vznikl z latinského *complere* – naplnit (žádost, prosbu).

Při lexikografickém zpracování slovníku jsme použili veškeré dostupné literatury, řídili se zkušenostmi z mnoha desetiletí pedagogické a odborné práce. Využili jsme i poznatků získaných odborníky celého světa ve vědecké společnosti »Academia linguae Latinae inter omnes gentes fovendae« se sídlem v Římě.

Slovník by však nemohl být zpracován a vydán, kdyby se na jeho koncepci přímou pomocí neúčastnili zástupci všech lékařských oborů na 1. lékařské fakultě UK. Jsme si vědomi jejich obrovského přínosu a patří jim náš nezměrný dík.

Účinnou pomoc poskytovali i pracovníci katedry jazyků 1. LF UK ve filologických otázkách a v problematice transkripce. I jim srdečně děkujeme za pomoc a podporu při mnohaleté práci.

Jmenovitě upřímně děkujeme oběma recenzentům, prof. MUDr. Václavu Janouškovi, CSc., a odbornému asistentu Filozofické fakulty UK Josefu Bejlovcovi, kteří s nesmírnou trpělivostí a jim vlastní akribií studovali heslo za heslem, radili a navrhovali opravy k zlepšení díla. Byli jsme s nimi ve stálém pracovním kontaktu.

Nakonec děkujeme všem, kteří se zasloužili o definitivní přepis hesel. Jejich práce nebyla lehká, vezmeme-li v úvahu, že připravovat do tisku cizojazyčný, vysoce odborný text vyžadovalo velikou koncentraci, pozornost a trpělivost.

Byla to náročná práce po všech stránkách. Pracovali jsme s materiálem, který se stále vyvíjí, doplňuje a zdokonaluje. Budeme vděční uživatelům i široké veřejnosti za každý doplněk i zlepšení. Všem předem děkujeme a jejich připomínky vezmeme v úvahu.

autoři

GRAMATICKÉ POZNÁMKY

Latinská abeceda

Římané převzali abecedu prostřednictvím Etrusků od Řeků. Znali jen velká písmena (**majuskule**), malá (**minuskule**) vznikla obměnou velkých až ve středověku.

Jednotlivé hlásky se dělí na:

1. samohlásky (*vōcālēs*)
2. souhlásky (*cōnsonantēs*)

Samohlásky jsou:

a) **jednoduché**, a to krátké nebo dlouhé:

a, e, i, o, u, y; ā, ē, ī, ō, ū, ŷ

b) **dvojhásky** (diftongy):

ae, au, ei, eu, oe, ui

c) **polosamohlásky**: *j, v* (od 16. století)

Souhlásky se dělí podle místa tvoření a článkování na:

a) **plynné**: *l, r*

b) **nosové**: *m, n*

c) **sykavé**: *f, s*

d) **ražené**: *b, p, d, t, g, c, q*

Výslovnost

V dnešní nepůvodní výslovnosti se vyslovují všechny znaky kromě malých výjimek stejně jako v češtině.

Délku samohlásek Římané graficky nevyznačovali. Její označení ležatou čárkou je novodobé a má sloužit jen pro nacvičení správného čtení a přesné výslovnosti.

Písmeno *i* sloužilo k označení samohlásky i souhlásky. Před samohláskou se vyslovuje jako **j**, mezi dvěma samohláskami znělo neslabičně jako **ij** (**jj**):

iānua

brána

jánua

iodum

jod

jodum

ieiūnum (*jějūnum*)

lačník

jějúnium

maior (major)

větší

majjor

Písmeno *j*, kterého se v lékařské terminologii běžně užívá, vzniklo až v 16. století. V odborném názvosloví se vžilo a novější nomenklatury je výhradně zavádějí.

Z **dvojhlásek** se vyslovuje jinak než v češtině

ae jako *é*:

<i>aegrōtus</i>	nemocný	égrótus
-----------------	---------	---------

oe jako (hluboké) *é*:

<i>foetor</i>	zápach	fétor
---------------	--------	-------

Obě skupiny dvojhlásek byly až do 3. století n. l. vyslovovány jako dvojhlásky a i dnes jsou tak v některých zemích čteny.

Nepůvodní dvojhlásky a dvojhlásky ve slovech řeckých je nutno vyslovovat odděleně, popřípadě je možno užít diakritických znamének:

<i>ne-uter</i>	žádný z obou	neuter
<i>ā-ēr</i>	vzduch	áér

Souhlásky

Souhláska *c* se čte jako *k*:

<i>doctor</i>	doktor	doktor
<i>acūtus</i>	prudký	akútus

Následuje-li však *e* (*ae*, *oe*, *eu*) nebo *i*, *y*, vyslovuje se *c* v naší (nepůvodní, středověké) výslovnosti jako *c*:

<i>cerebrum</i>	mozek	cerebrum
<i>acidum</i>	kyselina	acidum
<i>caeruleus</i>	modrý	céruleus
<i>coeliacus</i>	břišní	célijakus

Značná nejednotnost je v přepisu a výslovnosti slov převzatých z jiných jazyků, zvláště z řečtiny, z jejichž bohatých kulturních a jazykových fondů odborná terminologie především čerpá.

<i>kytos</i>	buňka	kytos
<i>cytologia</i>	nauka o buňkách	cytologija
<i>leucocytus</i>	bílá krvinka	leukocytus

Souhláska *s* se mezi dvěma samohláskami a mezi samohláskou a souhláskou *m*, *n*, *r* vyslovuje obvykle jako *z*:

<i>nāsus</i>	nos	názus
<i>vēsīca</i>	měchýř	vézíka
<i>mēnsis</i>	měsíc	ménzis
<i>exāmen</i>	zkouška	egzámen

Slabiky **di**, **ti**, **ni** se čtou tvrdě **dy**, **ty**, **ny**:

<i>medicus</i>	lékař	medykus
<i>tinctūra</i>	tekutina	týnktúra
<i>caninus</i>	psí	kanýnus

Slabika **ti** se před samohláskou a dvojháskou **ae** čte (podle výslovnosti z pozdější doby) jako **ci**:

<i>iūstitia</i>	spravedlnost	jústycija
<i>nātiō</i>	národ	nácijó
<i>solūtiō</i>	roztok	solúcijó

Po **s**, **t**, **x**, dlouhém **i** a v slovech řeckých se **ti** čte **ty**:

<i>bēstia</i>	zvíře	béstyja
<i>mixtiō</i>	směs	mikstyjó
<i>tōtīus</i>	celého	tótýjus
<i>aitia</i>	příčina	ajtyja

Skupina hlásek **qu** a **gu** před samohláskou se čte jako **kv**, **gv**:

<i>aqua</i>	voda	akva
<i>quīnque</i>	pět	kvínkve
<i>lingua</i>	jazyk	lingva

Skupina **ph** se vyslovuje jako **f** (opět podle výslovnosti z pozdější doby):

<i>pharynx</i>	hltan	farynks
<i>phōsphorus</i>	fosfor	fósforus
<i>diaphragma</i>	bránice	dyjafragma

Tato skupina hlásek se vyskytuje jen v termínech převzatých z řečtiny. Odpovídá řeckému znaku φ. Důslednost v přepisu není ani u tohoto písmena, ani u jiných v oficiální nomenklatuře vždy respektována.

Písmeno **ch** latinská abeceda neměla. Písmena **ch** se vyslovovala jako **kh** nebo **ch**:

<i>chorda</i>	struna	khorda (chorda)
---------------	--------	-----------------

Hlásky **h** označovala jen ostrý přídech následující samohlásky, a zněla proto slabě nebo se vůbec nevyslovovala. Zpravidla se píše, zřídka vyslovuje, v řeckých termínech po souhláskách **r** na počátku slova, po zdvojeném **rr** uprostřed slova a ve skupině **th**:

<i>rhapḗ</i> (i <i>raphḗ</i>)	šev	rafé
<i>haemorrhagia</i>	krvácení	hémoragija
<i>cirrhōsis</i>	ztvrdnutí orgánu	cirhózis

Souhlásky **z** (obdobně jako samohlásky **y**) se objevuje jen ve slovech řeckých a čte se jako **z**:

<i>zoologia</i>	nauka o živočiších	zoologija
<i>zygon</i>	jařmo	zygon

Přízvuk

U dvojslabičných slov je v latině přízvuk na první slabice:

cósta žebro   *cáput* hlava   *córpus* tělo

U slov trojslabičných nebo víceslabičných je na třetí slabice od konce, je-li druhá slabika (předposlední) krátká:

médicus lékař   *fěmina* žena   *óleum* olej

Je-li předposlední slabika dlouhá, je i přízvučná:

fřáctúra zlomenina   *medicína* lék, lékařství   *coróna* koruna

Označení šikmou čárkou ´ je jen pomocné.

Slabiky mohou být **dlouhé**:

- a) **přirozeně**, obsahují-li dlouhou samohlásku nebo dvojhlásku: *víta* život, *rāmus* větev, *caecus* slepý
- b) **pozicí**, mají-li sice samohlásku krátkou, za ní však následuje skupina alespoň dvou souhlásek: *colúmna* sloup, *potéstās* moc, *maxilla* horní čelist

Je-li za krátkou samohláskou souhláska ražená (*b, p, d, t, g, c, q*) s plynou (*l, r*), považuje se v próze taková slabika za krátkou:

vértebra obratel   *muliebris* ženský

Před skupinou souhlásek **-ns, -nf** je samohláska vždy dlouhá:

perforāns pronikající   *pōns* most   *īnfřā* dole

Délka slabiky podstatně ovlivňuje přízvuk a tím i správnou výslovnost termínu. Délku je třeba respektovat a její znak – ležatou čárku zavedenou pro naši potřebu – dobře si v cvičných výrazech zapamatovat, aby se návyk správné výslovnosti pevně zakotvil.

Tvarosloví

Latinská slova se dělí, podobně jako v češtině, podle významu na deset druhů:

1. Jméno podstatné	(<i>nōmen substantivum</i>)	<i>cor</i>	srdce
2. Jméno přídavné	(<i>nōmen adiectivum</i>)	<i>lātus</i>	široký
3. Zájmeno	(<i>prōnōmen</i>)	<i>ego</i>	já
4. Číslovka	(<i>numerāle</i>)	<i>quīnque</i>	pět
5. Sloveso	(<i>verbum</i>)	<i>cūrāre</i>	pečovat
6. Příslovce	(<i>adverbium</i>)	<i>bene</i>	dobře
7. Předložka	(<i>praepositio</i>)	<i>contrā</i>	proti
8. Spojka	(<i>coniunctio</i>)	<i>sī</i>	jestliže
9. Citoslovce	(<i>interiectio</i>)	<i>ecce</i>	hle
10. Částice	(<i>particula</i>)	<i>seu</i>	nebo

Některá slova mají ve větě spojenu stejnou podobu, tj. tvarově se nemění. Jsou to **slova neohebná**. Patří mezi ně některé číslovky, všechna příslovce, předložky, spojky, citoslovce a částice.

Většina slov však nabyvá v různých gramatických spojeních různé podoby, tj. mají schopnost tvořit z daného základu připojením různých ohýbacích přípon různé tvary; taková slova se nazývají **hebná** a náležejí k nim jména podstatná, přídavná, zájmena, některé číslovky a všechna slovesa.

Hláskový útvar, který je všem příbuzným slovům společný a dále nerozložitelný a který je nositelem základního významu, se nazývá **slovní základ, kořen**:

nerv-us   nerv

Prvky rozšiřující kořen se nazývají **kmenotvorné přípony (sufixy odvozovací)** a tvoří spolu s kořenem **kmen**:

lev-ā-tōr-um   zdvihačů

U některých slov se kmen dále rozložit nedá; v nich je kmen totožný s kořenem:

lĕg-um   zákonů

Sufixy nejsou vždy jednoduché, ale často jich je několik:

auc-tōr-i-tā-s   vážnost

Slova, u nichž se kmen kryje s kořenem, se nazývají **slova kořenná**:

lĕx (leg + s), *pāx* (pac + s)

Ke kmenům přistupují **přípony (sufixy ohýbací)** k tvoření pádů a osob:

aur-i-um; *fid-ē-s*; *laud-ā-te*

Samohlásky *-i-*, *-ē-*, *-ā-* jsou **příznaky (themata)**.

Velmi často splynula kmenotvorná přípona s příponou ohýbací tak, že v **koncovce** tyto dvě složky již nerozeznáme: tak v dativu pl. *vĕnīs* je koncovka stejná *-īs* (I. deklinace) jako v *nervīs* (II. deklinace).

Změny, které vznikají připínáním různých ohýbacích přípon k témuž slovnímu kmeni, se nazývají **flexe (ohýbání)**.

Flexe je dvojí:

- a) **deklínace** (dēclīnātiō), **flexe jmenná**, skloňování jmen podstatných, přídavných, zájmen a některých číslovek; ke kmenům (jmenným a zájmenným) přistupují **přípony pádové**;
- b) **konjugace** (coniugātiō), **časování sloves**; ke kmenům slovesným přistupují **přípony osobní**.

Skloňování podstatných jmen

Flexe jmenná – **skloňování** – se projevuje schopností rozlišovat pád, číslo a rod. Pádů je v latině šest. První až pátý pád je shodný s češtinou. Šestý pád má zároveň funkci lokálu i instrumentálu: např. *fēminā* ženou, *ā fēminā* od ženy, *dē fēminā* o ženě, *cum fēminā* s ženou.

Jednotlivé pády se nazývají:

1. pád	nominativ	<i>nōminātīvus</i>
2. pád	genitiv	<i>genitīvus</i>
3. pád	dativ	<i>datīvus</i>
4. pád	akuzativ	<i>accūsātīvus</i>
5. pád	vokativ	<i>vocātīvus</i>
6. pád	ablativ	<i>ablātīvus</i>

U každého substantiva je nutno si zapamatovat nominativ a genitiv jednotného čísla. Z genitivu odvozujeme slovní základ (kořen).

Číslo je dvojí:

- a) jednotné   singulár   *singulāris* (totiž *numerus*)
 b) množné   plurál   *plūrālis*

Některých podstatných jmen se užívá jen v singuláru (*singulāria tantum*): *valētūdō* zdraví, *aurum* zlato a jiná. Nevelký počet slov má jen plurál (*plūrālia tantum*), např. *morbillī* spalničky.

Gramatický rod je trojí:

- a) mužský   *māsculīnum* (totiž *genus*)
 b) ženský   *fēminīnum*
 c) střední   *neutrum*

Ve slovnících se označuje rod zkratkami *m.*, *f.*, *n.* Je třeba si jej pamatovat, poněvadž se často liší od češtiny. Rod podstatného jména určuje rod jména přídatného.

Rod podstatných jmen se určuje:

- a) podle koncovky 1. pádu, popř. 2. pádu (rod gramatický);
 b) podle významu slova (rod mužský, ženský, střední).

Ke střednímu rodu patří substantiva, která nejsou ani rodu mužského, ani ženského (*neuter* – žádný z obou), a slova neskloňná, jako: *māne* ráno, *cacao* kakao a jiná.

V latině se substantiva rozdělují do **pěti deklinací (sklonění)**. Pro posouzení, do které deklinace substantivum patří, je rozhodující koncovka nominativu singuláru, event. zakončení genitivu singuláru:

<i>scapula</i>	– <i>scapulae</i>
<i>mūsculus</i>	– <i>mūscul-ī</i>
<i>tumor</i>	– <i>tumōr-is</i>
<i>genus</i>	– <i>gener-is</i>

Poněvadž pádová přípona často splynula s kmenovou hláskou tak, že obě části nelze rozdělit, uvádějí se místo přípon koncovky jednotlivých pádů. Podle hlásky, kterou se kmen končí, dělí se kmeny substantiv na **samohláskové** a **souhláskové**.

Tabulkový přehled skloňování substantiv

Deklinace	Singulár	Plurál
I. a-kmeny		
feminina	1. <i>věn-a</i> žíla	1. <i>věn-ae</i>
nom. sg. <i>-a</i>	2. <i>věn-ae</i>	2. <i>věn-ārum</i>
gen. <i>-ae</i>	3. <i>věn-ae</i>	3. <i>věn-īs</i>
	4. <i>věn-am</i>	4. <i>věn-ās</i>
	5. <i>věn-a!</i>	5. <i>věn-ae!</i>
	6. <i>věn-ā</i>	6. <i>věn-īs</i>
II. o-kmeny		
1. maskulina	1. <i>mūscul-us</i> sval	1. <i>mūscul-ī</i>
nom. sg. <i>-us</i>	2. <i>mūscul-ī</i>	2. <i>mūscul-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>mūscul-ō</i>	3. <i>mūscul-īs</i>
	4. <i>mūscul-um</i>	4. <i>mūscul-ōs</i>
	5. <i>mūscul-e!</i>	5. <i>mūscul-ī!</i>
	6. <i>mūscul-ō</i>	6. <i>mūscul-īs</i>
2. maskulina	1. <i>canc-er</i> rakovina	1. <i>cancr-ī</i>
nom. sg. <i>-er</i>	2. <i>cancr-ī</i>	2. <i>cancr-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>cancr-ō</i>	3. <i>cancr-īs</i>
	4. <i>cancr-um</i>	4. <i>cancr-ōs</i>
	5. <i>cancr-e!</i>	5. <i>cancr-ī!</i>
	6. <i>cancr-ō</i>	6. <i>cancr-īs</i>
3. neutra	1. <i>coll-um</i> krčec	1. <i>coll-a</i>
nom. sg. <i>-um</i>	2. <i>coll-ī</i>	2. <i>coll-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>coll-ō</i>	3. <i>coll-is</i>
	4. <i>coll-um</i>	4. <i>coll-ā</i>
	5. <i>coll-um!</i>	5. <i>coll-a!</i>
	6. <i>coll-ō</i>	6. <i>coll-īs</i>

III. Různoslabičné kmeny

1. maskulina a feminina nom. sg. <i>-ō, -or, -ōs, -er, -is, -es, -l</i> gen. <i>-is</i>	1. <i>operātiō</i> operace 2. <i>operātiōn-is</i> 3. <i>operātiōn-i</i> 4. <i>operātiōn-em</i> 5. <i>operātiō!</i> 6. <i>operātiōn-e</i>	1. <i>operātiōn-ēs</i> 2. <i>operātiōn-um</i> 3. <i>operātiōn-ibus</i> 4. <i>operātiōn-ēs</i> 5. <i>operātiōn-ēs!</i> 6. <i>operātiōn-ibus</i>
	1. <i>dolor</i> bolest 2. <i>dolōr-is</i> 3. <i>dolōr-ī</i> 4. <i>dolōr-em</i> 5. <i>dolōr!</i> 6. <i>dolōr-e</i>	<i>dolōr-ēs</i> <i>dolōr-um</i> <i>dolōr-ibus</i> <i>dolōr-ēs</i> <i>dolōr-ēs!</i> <i>dolōr-ibus</i>
2. neutra nom. sg. <i>-men, -us, -ūs, -ur</i> gen. <i>-is</i>	1. <i>corpus</i> tělo 2. <i>corpor-is</i> 3. <i>corpor-ī</i> 4. <i>corpus</i> 5. <i>corpus!</i> 6. <i>corpor-e</i>	1. <i>corpor-a</i> 2. <i>corpor-um</i> 3. <i>corpor-ibus</i> 4. <i>corpor-a</i> 5. <i>corpor-a!</i> 6. <i>corpor-ibus</i>

III. Stejnoslabičné kmeny (i-kmeny)

1. maskulina a feminina nom. sg. <i>-ēs, -is</i> gen. <i>-is</i>	1. <i>aur-is</i> ucho 2. <i>aur-is</i> 3. <i>aur-ī</i> 4. <i>aur-em</i> 5. <i>aur-is!</i> 6. <i>aur-e</i>	1. <i>aur-ēs</i> 2. <i>aur-ium</i> 3. <i>aur-ibus</i> 4. <i>aur-ēs</i> 5. <i>aur-ēs!</i> 6. <i>aur-ibus</i>
2. neutra nom. sg. <i>-e, -al, -ar</i> gen. <i>-is</i>	1. <i>rēt-e</i> síť 2. <i>rēt-is</i> 3. <i>rēt-ī</i> 4. <i>rēt-e</i> 5. <i>rēt-e!</i> 6. <i>rēt-ī</i>	1. <i>rēt-ia</i> 2. <i>rēt-ium</i> 3. <i>rēt-ibus</i> 4. <i>rēt-ia</i> 5. <i>rēt-ia!</i> 6. <i>rēt-ibus</i>

IV. u-kmeny

---

1. maskulina	1. <i>prōcess-us</i> výběžek	1. <i>prōcess-ūs</i>
nom. sg. <i>-us</i>	2. <i>prōcess-ūs</i>	2. <i>prōcess-uum</i>
gen. <i>-ūs</i>	3. <i>prōcess-uī</i>	3. <i>prōcess-ibus</i>
	4. <i>prōcess-um</i>	4. <i>prōcess-ūs</i>
	5. <i>prōcess-us!</i>	5. <i>prōcess-ūs!</i>
	6. <i>prōcess-ū</i>	6. <i>prōcess-ibus</i>

---

2. neutra	1. <i>gen-ū</i> koleno	1. <i>gen-ua</i>
nom. sg. <i>-ū</i>	2. <i>gen-ūs</i>	2. <i>gen-uum</i>
gen. <i>-ūs</i>	3. <i>gen-ū</i>	3. <i>gen-ibus</i>
	4. <i>gen-ū</i>	4. <i>gen-ua</i>
	5. <i>gen-ū!</i>	5. <i>gen-ua!</i>
	6. <i>gen-ū</i>	6. <i>gen-ibus</i>

V. e-kmeny

---

maskulina a feminina	1. <i>faci-ēs</i> tvář	1. <i>faci-ēs</i>
nom. sg. <i>-ēs</i>	2. <i>faci-eī</i>	2. <i>faci-erum</i>
gen. <i>-eī</i> nebo <i>-eī</i>	3. <i>faci-eī</i>	3. <i>faci-ēbus</i>
	4. <i>faci-em</i>	4. <i>faci-ēs</i>
	5. <i>faci-ēs!</i>	5. <i>faci-ēs!</i>
	6. <i>faci-ē</i>	6. <i>faci-ēbus</i>

Tabulkový přehled skloňování adjektiv

Deklinace	Vzor
-----------	------

I. a II.

---

jako subst. I. a II. deklinace

<i>mūsculus, cancer</i>	<i>longus</i>	dlouhý
<i>vēna</i>	<i>longa</i>	dlouhá
<i>collum</i>	<i>longum</i>	dlouhé
	<i>dexter</i>	pravý
	<i>dextra</i>	pravá
	<i>dextrum</i>	pravé

III.

jako substantiva III. deklinace i-kmeny

		1. trojvýhodné	
abl. sg.	<i>-ī</i>	<i>salūber</i>	zdravý
nom. a akuz. pl. n.	<i>-ia</i>	<i>salūbris</i>	zdravá
gen. pl.	<i>-ium</i>	<i>salūbre</i>	zdravé
		2. dvojjvýhodné	
		<i>abdōminālis</i>	břišní (m.)
		<i>abdōminālis</i>	břišní (f.)
		<i>abdōmināle</i>	břišní (n.)
		3. jednovýhodné	
		<i>duplex</i>	dvojitý, dvojitá, dvojité
		gen. <i>duplicis</i>	

Stupňování adjektiv

Komparativ se tvoří přidáním přípony *-ior* pro mužský a ženský rod, ***-ius*** pro střední rod místo genitivní koncovky *-ī* (u adjektiv I. a II. deklinace), *-is* (u adjektiv III. deklinace). Genitiv singuláru má pro všechny rody koncovku ***-iōris***. Tím se stává komparativ vlastně dvojjvýhodným adjektivem třetí deklinace a také se tak skloňuje. Jen v ablativu singuláru všech rodů má koncovku ***-e***, v genitivu plurálu všech rodů ***-um***, v nominativu, akuzativu, vokativu plurálu neuter koncovku ***-a***.

<i>longus</i>	dlouhý	gen.	<i>long-ī</i>	
		komp.	<i>long-ior, ius</i>	delší
<i>altus</i>	vysoký	gen.	<i>alt-ī</i>	
		komp.	<i>alt-ior, -ius</i>	vyšší
<i>ācer</i>	prudký	gen.	<i>ācr-is</i>	
		komp.	<i>ācr-ior, -ius</i>	prudší
<i>brevis</i>	krátký	gen.	<i>brev-is</i>	
		komp.	<i>brev-ior, -ius</i>	kratší
<i>recēns</i>	čerstvý	gen.	<i>recent-is</i>	
		komp.	<i>recent-ior, -ius</i>	čerstvější

Superlativ se tvoří přidáním koncovky *-issimus, a, um* místo genitivní koncovky (*-ī, -is*):

<i>longus</i>	gen.	<i>long-ī</i>	
	superl.	<i>long-issimus, a, um</i>	nejdelší
<i>altus</i>	gen.	<i>alt-ī</i>	
	superl.	<i>alt-issimus, a, um</i>	nejvyšší
<i>brevis</i>	gen.	<i>brev-is</i>	
	superl.	<i>brev-issimus, a, um</i>	nejkratší
<i>recentis</i>	gen.	<i>recent-is</i>	
	superl.	<i>recent-issimus, a, um</i>	nejčerstvější

U adjektiv zakončených na *-er* tvoří se superlativ přidáním přípony *-rimus, a, um* k pozitivu nominativu singuláru maskulina:

<i>ācer</i> (<i>ācr-ior, -ius</i>)	superl.	<i>ācer-rimus, a, um</i>	nejostřejší
<i>pulcher</i> (<i>pulchr-ior, -ius</i>)	superl.	<i>pulcher-rimus, a, um</i>	nejkrásnější

Adjektiva zakončená na *-ilis, -ile* tvoří superlativ na *(-il)limus, a, um*:

<i>similis</i> podobný (<i>simil-ior, -ius</i>)	superl.	<i>simil-limus, a, um</i>	nejpodobnější
<i>facilis</i> snadný (<i>facil-ior, -ius</i>)	superl.	<i>facil-limus, a, um</i>	nejsnadnější

Srovnávaný předmět v komparativu je buď v nominativu s *quam* (= než), nebo v ablativu (srovnávacím). V češtině užíváme genitivu nebo pádu předložkového (při superlativu):

<i>nātūra est dux certior quam ars</i>	příroda je vůdce jistější než umění
<i>nātūra est dux certior arte</i>	příroda je vůdce jistější umění
(<i>os</i>) <i>longissimum omnium ossium</i>	(kost) nejdelší všech kostí, ze všech kostí

Není-li vyjádřen srovnávaný předmět, vyjadřuje komparativ (superlativ) vlastnost substantiva ve vyšší (nejvyšší) míře:

<i>epistula brevior, brevissima</i>	list příliš krátký, velmi krátký
-------------------------------------	----------------------------------

V lékařské terminologii se komparativ i superlativ často překládají pozitivem:

<i>mūsculus lātissimus dorsi</i>	široký sval zádový
----------------------------------	--------------------

Několik adjektiv tvoří jednotlivé stupně od různých kmenů:

<i>bonus</i>	dobrý	<i>melior, -ius</i>	lepší
		<i>optimus, a, um</i>	nejlepší
<i>malus</i>	špatný	<i>peior, -ius</i>	horší
		<i>pessimus, a, um</i>	nejhorší
<i>magnus</i>	veliký	<i>maior, -ius</i>	větší
		<i>māximus, a, um</i>	největší
<i>parvus</i>	malý	<i>minor, us</i>	menší
		<i>minimus, a, um</i>	nejmenší
<i>multus</i>	mnohý	<i>plūs</i>	více
		<i>plūrimus, a, um</i>	nejčetnější

plūs (více) se chápe jako neutrum, genitiv je *plūris*. Jinak se pojí s genitivem substantiva: *plūs vīrium* více sil. V plurálu má platnost adjektivní a skloňuje se ve všech pádech: *plūrēs, plūra, plūrium, plūribus* atd.

Některá adjektiva buď vůbec nemají pozitiv, nebo se ho užívá zřídka. Komparativ pak často přejímá význam pozitivu:

<i>citerior</i>	přední, bližší (<i>citrā</i>)		
<i>interior</i>	vnitřní (<i>intrā</i>)	<i>intimus</i>	nejvnitřnější
<i>prior</i>	přednější	<i>prīmus</i>	nejpřednější, první
<i>propior</i>	bližší (<i>prope</i>)	<i>proximus</i>	nejbližší
<i>ulterior</i>	zadnější (<i>ultrā</i>)	<i>ultimus</i>	nejzazší
<i>exterior</i>	vnější	<i>extrēmus</i>	nejzazší
(<i>externus</i> zevní)			
<i>īnferior</i>	nižší	<i>īnfirmus, -īmus</i>	nejnižší
(<i>īnferus</i> dolní)			
<i>posterior</i>	zadnější, pozdější	<i>postrēmus</i>	poslední
(<i>posterus</i> následující)			
<i>superior</i>	hořejší	<i>summus</i>	nejvyšší
(<i>superus</i> horní)			

I takto tvořené komparativy se skloňují jako dvojvýchodná adjektiva třetí deklinace podle substantivního vzoru *tumor*.

V lékařské terminologii se komparativ *superior, inferior, anterior, posterior, major, minor* často překládá pozitivem:

<i>vēna cāva superior</i>	horní dutá žíla
<i>vēna cāva inferior</i>	dolní dutá žíla
<i>pars posterior</i>	zadní část
<i>pars anterior</i>	přední část
<i>labium majus</i>	velký pysk
<i>labium minus</i>	malý pysk

Superlativ pravidelně i nepravidelně tvořený se skloňuje jako adjektivum I. a II. deklinace.

Stupňování opisné. Adjektiva mající před *-us, -a, -um* samohlásku opisují komparativ pomocí *magis* více, superlativ pomocí *māximē* nejvíce: *dubi-us* pochybný, *magis dubius* pochybnější, *māximē dubius* nejpochybnější.

Participia

Jsou tři druhy participií:

1. participium prézenta
2. participium perfekta pasiva
3. participium futura

V lékařské terminologii se velmi běžně užívá prvních dvou:

<i>obtūrāns</i>	participium prézenta	uzavíraje	uzavírající
<i>obtūrātus</i>	participium perfekta	uzavřen	uzavřený

Obě participia se v lékařských termínech nejčastěji vyskytují jako **shodné přívlastky ve funkci adjektiv.**

Participium prézenta

se tvoří od kmene přítomného příponou *-ns* v prvním pádě singuláru. **Skloňuje se jako adjektivum III. deklinace a vyjadřuje děj probíhající v současnosti, neukončený, aktivní:**

<i>sān-āns</i>	léčící	<i>scrib-ēns</i>	píšící
<i>vid-ēns</i>	vidící	<i>audi-ēns</i>	slyšící

Ve spojení se substantivem:

<i>vertebra prōminēns</i>	obratel vyčnívající (nom. sg.)
<i>vertebrae prōminentis</i>	(gen. sg.)
<i>vertebrae prōminentēs</i>	(nom. pl.)
<i>vertebrarum prōminentium</i>	(gen. pl.)

<i>remedium corrigēns</i>	lék upravující (nom. sg.)
<i>remediū corrigentis</i>	(gen. sg.)
<i>remedia corrigentia</i>	(nom. pl.)
<i>remediōrum corrigentium</i>	(gen. pl.)

Participium perfekta pasiva

je zakončeno v prvním pádě singuláru obvykle *-tus, a, um; -sus, a, um; -xus, a, um* a **skloňuje se jako adjektivum podle I. a II. deklinace:**

<i>perforātus, a, um</i>	proděravělý
<i>laesus, a, um</i>	poškozený
<i>circumflexus, a, um</i>	ohnutý

Vyjadřuje děj v minulosti ukončený, pasivní.

Ve spojení se substantivem:

<i>morbis acquisitus</i>	nemoc získaná
<i>functio laesa</i>	činnost porušená
<i>vulnus contusum</i>	rána zhmožděná

Participium futura

má v prvním pádě singuláru koncovku **-ūrus, a, um** a **skloňuje se rovněž jako adjektiva I. a II. deklinace:**

<i>sānāt-ūrus, a, um</i>	chtěje, hodlají léčit
<i>composit-ūrus, a, um</i>	chtěje, hodlají skládat

V lékařské terminologii se vyskytuje velmi zřídka. Častější je tvar:

<i>morbundus, a, um</i>	mající zemřít
<i>doctorandus, a, um</i>	mající být promován

(Jsou to gerundivální tvary tvořené na **-ndus, a, um** a vyjadřující děj **pasivní**.)

Tvoření adverbíí

U adjektiv II. deklinace tvoříme adverbia přidáním přípony **-ē** k základnímu kmenu adjektiva:

<i>longus</i>	dlouhý	gen. <i>long-ī</i>	adv. <i>long-ē</i>	dlouho
<i>altus</i>	vysoký	gen. <i>alt-ī</i>	adv. <i>alt-ē</i>	vysoko
<i>aeger</i>	nemocný	gen. <i>aegr-ī</i>	adv. <i>aegr-ē</i>	těžce
<i>bonus</i>	dobrý		adv. <i>bene</i>	dobře
<i>malus</i>	špatný		adv. <i>male</i>	špatně

Adverbia se od některých adjektiv této deklinace tvoří příponou **-ō**, např.:

<i>citō</i>	rychle	<i>crēbrō</i>	často
<i>rārō</i>	zřídka	<i>subitō</i>	náhle
<i>sērō</i>	pozdě		

U některých adjektiv má platnost adverbia akuzativ singuláru neutra na **-um**:

<i>multum</i>	mnoho	<i>nimum</i>	příliš
<i>paulum</i>	málo	<i>tantum</i>	tolik
<i>quantum</i>	kolik	<i>cēterum</i>	ostatně

Adverbia u adjektiv III. deklinace se tvoří přidáním přípony **-iter** ke kmeni:

<i>ācer</i>	kmen <i>ācr-</i>	adv. <i>ācr-iter</i>	různě
<i>brevis</i>	kmen <i>brev-</i>	adv. <i>brev-iter</i>	krátce
<i>simplex</i>	kmen <i>simplic-</i>	adv. <i>simplic-iter</i>	jednoduše

Adjektiva zakončená na **-ns** tvoří příslovce koncovkou **-er** ke kmeni:

<i>recēns</i>	kmen <i>recent-</i>	adv. <i>recent-er</i>	čerstvě
<i>frequēns</i>	kmen <i>frequent-</i>	adv. <i>frequent-er</i>	četně (často)
<i>facilis</i>		adv. <i>facile</i> (= ak. sg. n.)	snadno, lehce
<i>difficilis</i>		adv. <i>difficile</i>	nesnadno

Z ostatních příslovcí jsou nejdůležitější:

<i>ubi</i>	kde	
<i>ibi</i>	kam	
<i>unde</i>	odkud	příslovce místa
<i>inde</i>	odtud	
<i>undique</i>	ze všech stran	

<i>saepe</i>	často	
<i>diū</i>	dlouho	
<i>statim</i>	ihned	
<i>numquam</i>	nikdy	příslovce času
<i>semper</i>	vždy	
<i>post</i>	po	

<i>ita, sic</i>	tak	
<i>quam</i>	jak	příslovce způsobu
<i>tam</i>	tak	
<i>ut</i>	jako	

Stupňování adverbíí

Za komparativ adverbíí se užívá akuzativu singuláru neutra komparativu adjektiv. Superlativ se tvoří příponou **-ē** místo genitivní koncovky superlativu adjektiv.

<i>altē</i>	vysoko	<i>altius</i>	výše	<i>altissimē</i>	nejvýše
<i>aegrē</i>	těžce	<i>aegrus</i>	tíže	<i>aegerrimē</i>	nejtížeji
<i>bene</i>	dobře	<i>melius</i>	lépe	<i>optimē</i>	nejlépe
<i>male</i>	špatně	<i>peius</i>	hůře	<i>pessimē</i>	nejhůře
<i>citō</i>	rychle	<i>citius</i>	rychleji	<i>citissimē</i>	nejrychleji
<i>crēbrō</i>	často	<i>crēbrius</i>	častěji	<i>crēberrimē</i>	nejčastěji
<i>multum</i>	mnoho	<i>plūs</i>	více	<i>plūrimum</i>	nejvíce
<i>paulum</i>	málo	<i>minus</i>	méně	<i>minimē</i>	nejméně
<i>ācritēr</i>	různě	<i>ācrius</i>	různěji	<i>ācerrimē</i>	nejrůzněji
<i>facile</i>	snadno	<i>facilius</i>	snáze	<i>facillimē</i>	nejsnáze

Také některá adverbia, která nejsou odvozena od adjektiv, se stupňují:

<i>diū</i>	dlouho	<i>diūtius</i>	déle	<i>diūtissimē</i>	nejdéle
<i>prope</i>	blízko	<i>propius</i>	blíže	<i>proximē</i>	nejblíže
<i>saepe</i>	často	<i>saepius</i>	častěji	<i>saepissimē</i>	nejčastěji

Předložky

Latinské předložky se pojí buď se 4., nebo se 6. pádem. Předložka *in* v, do, na a *sub* pod se pojí s oběma pády.

Přehled předložek se 4. pádem

<i>ad</i>	k, do, okolo asi (u číslovek)	<i>ad dextrum</i>	napravo
		<i>ad ūsum internum</i>	k vnitřnímu použití
		<i>ad vitrum</i>	do skleničky
		<i>ad decem</i>	do deseti
<i>adversus</i>	proti	<i>adversus morbum</i>	proti nemoci
<i>ante</i>	před	<i>ante partum</i>	před porodem
<i>apud</i>	u, blízko	<i>apud aurem</i>	u ucha
<i>circā, circum</i>	okolo, asi	<i>circā, circum oculōs</i>	okolo očí
		<i>circā decem grammata</i>	asi 10 gramů
<i>contrā</i>	proti	<i>contrā dolōrēs</i>	proti bolestem
<i>extrā</i>	mimo	<i>extrā uterum</i>	mimo dělohu
<i>infrā</i>	dole, pod	<i>infrā clāviculam</i>	pod klíční kostí
<i>inter</i>	mezi	<i>inter oculōs</i>	mezi očima
<i>intrā</i>	v, uvnitř, při, v době	<i>intrā crānium</i>	v lebce
		<i>intrā operātiōnem</i>	při operaci
<i>per</i>	skrz, přes, v době	<i>per rēctum</i>	konečníkem
		<i>per diem</i>	přes den, ve dne
<i>post</i>	po	<i>post exitum lētālem</i>	po smrti
<i>praeter</i>	mimo, kromě	<i>praeter spem</i>	mimo očekávání
<i>prope</i>	blízko, při	<i>prope oculum</i>	blízko oka
<i>propter</i>	pro, kvůli	<i>propter vulnus</i>	pro ránu
<i>secundum</i>	podle	<i>secundum</i>	podle lékařových
		<i>praecepta medicī</i>	předpisů
		<i>operātiō secundum X.Y.</i>	operace podle X.Y.
<i>super</i>	nad, na	<i>super cutem</i>	na kůži
<i>suprā</i>		<i>suprā focum</i>	nad ohniskem
<i>trāns</i>	přes	<i>trāns nāsūm</i>	nosem

Přehled předložek se 6. pádem

<i>ā, ab, abs</i>	od	<i>ā capite</i>	od hlavy
		<i>ab angulō</i>	od úhlu
		<i>abs tē</i>	od tebe
<i>cum</i>	s	<i>cum formulā</i>	s udáním složení
<i>dē</i>	o, z	<i>dē remediis</i>	o lécích
<i>ē, ex</i>	z, ze	<i>ē ventriculō</i>	ze žaludku
		<i>ex aure</i>	z ucha
<i>prō</i>	pro, podle	<i>prō ūsū externo</i>	k vnějšímu použití
<i>sine</i>	bez	<i>sine aquā</i>	bez vody

Předložky se 4. i 6. pádem

<i>in</i>	kam? (akuz.) do, na kde? (abl.) v, na	<i>in vēnam</i>	do žíly
		<i>in pectore</i>	v hrudi
		<i>in brachiō</i>	na paži
<i>sub</i>	kam? (akuz.) pod kde? (abl.) pod	<i>sub scapulam</i>	pod lopatku
		<i>sub scapulā</i>	pod lopatkou

Číslovky

Číslovky se dělí na:

1. základní (*cardinālia*)
2. řadové (*ordinālia*)
3. podílné (*distribūtīva*)
4. násobné (*multiplicātīva*)
5. číselná příslovce násobná (*adverbia numerālia multiplicātīva*)

1. Číslovky základní

a) *ūnus, ūna, ūnum* jeden, jedna, jedno
se skloňují jako adjektiva I. a II. deklinace, ale ve druhém pádě je pro všechny rody koncovka **-ius** a ve třetím pádě koncovka **-ī**:

1. p.	<i>ūnus</i>	<i>ūna</i>	<i>ūnum</i>
2. p.		<i>ūnius</i>	
3. p.		<i>ūnī</i>	
4. p.	<i>ūnum</i>	<i>ūnam</i>	<i>ūnum</i>
6. p.	<i>ūnō</i>	<i>ūnā</i>	<i>ūnō</i>

b) *duo, duae, duo* dva

1. p.	<i>duo</i>	<i>duae</i>	<i>duo</i>
2. p.	<i>duōrum</i>	<i>duārum</i>	<i>duōrum</i>
3. p.	<i>duōbus</i>	<i>duābus</i>	<i>duōbus</i>
4. p.	<i>duōs</i>	<i>duās</i>	<i>duo</i>
6. p.	<i>duōbus</i>	<i>duābus</i>	<i>duōbus</i>

- c) *trēs, trēs, tria* tři
se skloňují jako plurál adjektiv III. deklinace
1. p.	<i>trēs</i>	<i>trēs</i>	<i>tria</i>
2. p.		<i>trium</i>	
3. p.		<i>tribus</i>	
4. p.	<i>trēs</i>	<i>trēs</i>	<i>tria</i>
6. p.		<i>tribus</i>	
- d) číslovky označující celá sta počínaje dvě stě se skloňují jako plurál adjektiv I. a II. deklinace
<i>ducentī, ducentae, ducenta</i>	dvě stě
<i>trecentī trecentae, trecenta</i>	tři sta
- atd.
- e) tisíce – *mīlia* (pl.)
se skloňují jako plurál neuter III. deklinace zakončených v 1. p. sg. na *-e* (*rēte, is, n. – pl. rētia*).
Singular *mīlle* tisíc je nesklonný jako všechny ostatní číslovky základní.

Dvě poslední číslovky v každé desítce (18 a 19, 28 a 29 atd. až 88 a 89) se tvoří odečítáním dvou nebo jedné od základní desítky, např. *duo-dē-vīgintī, un-dē- vīgintī*.

Při tvoření ostatních číslovek složených od 21 do 99 se kladou buď jednotky před desítky a spojují se spojkou *et*, nebo se kladou za desítky bez spojky, např. *ūnus et vīgintī* nebo *vīgintī ūnus*. Latinské číslovky nesklonné mají v latině funkci adjektiva, zatímco české číslovky počínaje číslovkou pět mají platnost substantiv.

	čeština	latina
ale	čtyři prsty (kdo, co)	<i>quattuor digitī</i> (kdo, co)
	pět prstů (čeho)	<i>quinque digitī</i> (kdo, co)
	deset prstů (čeho)	<i>decem digitī</i> (kdo, co)
	dvacet prstů (čeho)	<i>vīgintī digitī</i> (kdo, co)

Substantivum se tedy v latině skloňuje spolu s číslovkou

<i>adde decem guttās</i> 4. p.	přidej deset kapek
<i>frāctūra octō costārum</i> 2. p.	zlomenina osmi žeber

Pouze celé násobky tisíce (2000, 3000, 4000 atd.) mají funkci substantiva a počítaná věc u nich stojí ve 2. p. pl.

<i>duo mīlia grammatum</i>	2000 gramů
<i>quinque mīlia leucocytōrum</i>	5000 bílých krvinek
ale	
<i>mīlle grammata</i>	1000 gramů (není násobek)
<i>tria mīlia quadrāgintā grammata</i>	3040 gramů (není celý násobek tisíce)

2. Číslovky řadové

jsou zakončeny na *-us*, *-a*, *-um*, počínaje od číslovky 18. na *-ēsimus*, *-ēsima*, *-ēsimum*. Skloňují se jako adjektiva I. a II. deklinace.

U řadových číslovek od 13.–17. se kladou jednotky před desítku bez spojky:

<i>tertius decimus</i>	třináctý
<i>quārtus decimus</i>	čtrnáctý
<i>quīntus decimus</i>	patnáctý
<i>sextus decimus</i>	šestnáctý
<i>septimus decimus</i>	sedmnáctý

Číslovka »druhý« má dva tvary: *secundus*, *secunda*, *secundum*; *alter*, *altera*, *alterum* skloňuje se jako *ūnus*, *a*, *um*, tj. má 2. p. sg. *alteriūs*
3. p. sg. *alterī*

Řadovými číslovkami se v latině vyjadřují i **zlomky**:

a) pokud je číselník roven jmenovateli, latina ho nevyjadřuje

1/4	<i>quārta pars</i>
1/6	<i>sexta pars</i> atd.
ale	
1/2	<i>dīmidium</i> , <i>ī</i> , <i>n</i> . nebo <i>dīmidia pars</i>

b) je-li v číselníku číslo větší než 1, vypouští se plurál slova *pars*

3/5	<i>trēs quīntae</i> (rozuměj <i>partēs</i>)
7/9	<i>septem nōnae</i> (rozuměj <i>partēs</i>)

c) je-li číselník o jednu menší než jmenovatel, nevyjadřuje se jmenovatel a číselník je udán číslovkou základní

3/4	<i>trēs partēs</i>
4/5	<i>quattuor partēs</i>

3. Číslovky podílné

se skloňují jako plurál adjektiv I. a II. deklinace

<i>singulī</i> , <i>singulae</i> , <i>singula</i>	po jednom
<i>bīnī</i> , <i>bīnae</i> , <i>bīna</i>	po dvou

4. Číslovky násobné

se skloňují jako jednovýchodná adjektiva III. deklinace

<i>duplex</i> , <i>duplicis</i>	dvojnásobný
<i>triplex</i> , <i>triplicis</i>	trojnásobný

5. Číselná příslovce násobná

mají zvláštní tvary pro

<i>semel</i>	jednou
<i>bis</i>	dvakrát
<i>ter</i>	tříkrát
<i>quater</i>	čtyřikrát

ostatní mají koncovku **-iēs**

quīnquiēs pětkrát atd.

Jako číselných příslovčí násobných na otázku »po kolikáté« se užívá též neutra číslovek řadových:

<i>primum</i>	poprvé
<i>iterum</i>	podruhé
<i>tertium</i>	potřetí
<i>quārtum</i>	počtvrté

Přehled latinských číslovek

Římská číslice	Arabská číslice	Základní číslovka	Řadová číslovka
I	1	<i>ūnus, ūna, ūnum</i>	<i>prīmus, a, um</i> první
II	2	<i>duo, duae, duo</i>	<i>secundus, u, um</i> druhý
III	3	<i>trēs, trēs, tria</i>	<i>tertius, a, um</i> třetí
IV	4	<i>quattuor</i>	<i>quārtus, a, um</i> čtvrtý
V	5	<i>quīnque</i>	<i>quīntus, a, um</i> pátý
VI	6	<i>sex</i>	<i>sextus, a, um</i> šestý atd.
VII	7	<i>septem</i>	<i>septimus, a, um</i>
VIII	8	<i>octō</i>	<i>octāvus, a, um</i>
IX	9	<i>novem</i>	<i>nōnus, a, um</i>
X	10	<i>decem</i>	<i>decimus, a, um</i>
XI	11	<i>undecim</i>	<i>undecimus, a, um</i>
XII	12	<i>duodecim</i>	<i>duodecimus, a, um</i>
XIII	13	<i>trēdecim</i>	<i>tertius decimus</i>
XIV	14	<i>quattuordecim</i>	<i>quārtus decimus</i>
XV	15	<i>quīndecim</i>	<i>quīntus decimus</i>
XVI	16	<i>sēdecim</i>	<i>sextus decimus</i>
XVII	17	<i>septemdecim</i>	<i>septimus decimus</i>
XVIII	18	<i>duodēvīgintī</i>	<i>duodēvīcēsīmus</i>
XIX	19	<i>undēvīgintī</i>	<i>undēvīcēsīmus</i>
XX	20	<i>vīgintī</i>	<i>vīcēsīmus</i>
XXI	21	<i>ūnus et vīgintī (vīgintī ūnus)</i>	<i>ūnus et vīcēsīmus</i> (<i>vīcēsīmus primus</i>)
XXII	22	<i>duo et vīgintī (vīgintī duo)</i>	<i>alter et vīcēsīmus (vīcēsīmus alter)</i>
XVIII	28	<i>duodētrīgintā</i>	<i>duodētrīcēsīmus</i>
XXIX	29	<i>undētrīgintā</i>	<i>undētrīcēsīmus</i>
XXX	30	<i>trīgintā</i>	<i>trīcēsīmus</i>
XL	40	<i>quadrāgintā</i>	<i>quadrāgēsīmus</i>
L	50	<i>quīnquāgintā</i>	<i>quīnquāgēsīmus</i>
LX	60	<i>sexāgintā</i>	<i>sexāgēsīmus</i>
LXX	70	<i>septuāgintā</i>	<i>septuāgēsīmus</i>

LXXX	80	<i>octōgintā</i>	<i>octōgēsimus</i>
XC	90	<i>nōnāgintā</i>	<i>nōnāgēsimus</i>
C	100	<i>centum</i>	<i>centēsimus</i>
CC	200	<i>ducentī, ae, a</i>	<i>ducentēsimus</i>
CCC	300	<i>trecentī, ae, a</i>	<i>trecentēsimus</i>
CD	400	<i>quadringentī, ae, a</i>	<i>quadringentēsimus</i>
D	500	<i>quīngentī, ae, a</i>	<i>quīngentēsimus</i>
DC	600	<i>sescentī, ae, a</i>	<i>sescentēsimus</i>
DCC	700	<i>septingentī, ae, a</i>	<i>septingentēsimus</i>
DCCC	800	<i>octingentī, ae, a</i>	<i>octingentēsimus</i>
CM	900	<i>nōngentī, ae, a</i>	<i>nōngentēsimus</i>
M	1000	<i>mille</i>	<i>millēsimus</i>
MM	2000	<i>duo milia</i>	<i>bis millēsimus</i>

Číslovky podílné

<i>singulī, ae, a</i>	po jednom
<i>bīnī, ae, a</i>	po dvou
<i>ternī, ae, a</i>	po třech
<i>quaternī, ae, a</i>	po čtyřech
<i>quīnī, ae, a</i>	po pěti
<i>senī, ae, a</i>	po šesti
<i>septēnī, ae, a</i>	po sedmi
<i>octōnī, ae, a</i>	po osmi
<i>novēnī, ae, a</i>	po devíti
<i>dēnī, ae, a</i>	po desíti

Číselná příslovce násobná

<i>semel</i>	jednou
<i>bis</i>	dvakrát
<i>ter</i>	třikrát
<i>quater</i>	čtyřikrát
<i>quīnquīēs</i>	pětkrát
<i>sexiēs</i>	šestkrát
<i>septiēs</i>	sedmkrát
<i>octiēs</i>	osmkrát
<i>noviēs</i>	devětkrát
<i>deciēs</i>	desetkrát

Slova složená

Značnou část lékařské terminologie tvoří **slova složená**, jejichž správné rozpoznávání a analýza přispívají nejen ke snazšímu osvojení těchto složitých termínů, ale i k chápání jejich odborného obsahu. Takovéto termíny jsou nejen latinské, ale zvláště řecké, neboť řečtina tvoří bez potíží i sebedelší složeniny. Do češtiny se kompozita obvykle nepřekládají doslova, neboť otrocký překlad by byl proti duchu našeho mateřského jazyka.

Pod obecnějším pojmem »složené slovo« se rozumí obvykle jednak slova odvozená, jednak složená v pravém, užším slova smyslu.

Rozhodující je počet slovních základů:

odvozené slovo má jeden slovní základ, od něhož se tvoří další výrazy pomocí předpon neboli **prefixů** a přípon neboli **sufixů**; **složené slovo** má dva nebo více slovních základů a obvykle také **sufix**.

slova odvozená

1 slovní základ

+ prefix	<i>ad-dūcō</i>	přivádět
+ sufix	<i>cerebr-ālis</i>	mozkový
+ prefix i sufix	<i>ad-duct-or</i>	přitahovač

slova složená

2 nebo více slovních základů

+ sufix	<i>pir-i-form-is</i>	hruškovitý
	<i>cerebr-o-spīn-ālis</i>	mozkomíšni
	<i>stern-o-cleid-o-mast-oīd-eus</i>	kývač

Předpony – prefixy

Předpony se připínají před slovo a svým vlastním významem upřesňují a specifikují význam slova odvozeného.

Mohou jimi být

1. **předložky**

2. **nesamostatné částice:** *dis-* roz, ne (zápor), *re-* zpět, opět, *se-* roz-, *in-* ne (zápor)

Přehled nejdůležitějších latinských prefixů

<i>a-, ab-, abs-</i>	od, oddálení	<i>ab-dūcere</i>	odvádět
		<i>ab-ductor</i>	odtahovač
		<i>abs-cessus</i>	hlíza, absces
<i>ad-, af-, ap-, ā-</i>	při, k, v, do	<i>ad-dūcere</i>	přivádět
		<i>ad-ductor</i>	přitahovač
		<i>ad-iuvāns</i>	pomáhající
		<i>af-ferēns</i>	přinášející
<i>circum-</i>	kolem	<i>circum-dūcere</i>	vodit kolem
		<i>circum-ferentia</i>	obvod
		<i>circum-flexus</i>	ohnutý
<i>cum-, com-, cor-, con-, col-, co-</i>	s, se	<i>com-mōtiō</i>	pohyb, otřes
		<i>con-tortus</i>	stočený
		<i>col-laterālis</i>	pobočný, kolaterální
		<i>col-lāpsus</i>	zhroucení, kolaps
		<i>cor-rōsivus</i>	leptavý
<i>dē-</i>	s, se, z, ze, pro, od	<i>dē-scendere</i>	sestupovat
		<i>dē-pressor</i>	stlačovač
		<i>dē-ferēns</i>	odvádějící
		<i>dē-cubitus</i>	proleženina

<i>dis(s)-</i>	roz-, ne-	<i>dis-iūctus</i> <i>dis-similis</i> <i>dis-simulātiō</i> <i>di-stālis</i>	rozdělený nepodobný zastírání vzdálený
<i>ē-, ex-, ef-, ec-</i>	z, ze, vy-	<i>ex-tractum</i> <i>ex-tēnsor</i> <i>ex-itus</i> <i>ef-ferēns</i> <i>ē-molliēns</i>	výtažek natahovač odchod, smrt odvádějící změkčující
<i>extrā-</i>	mimo, vně	<i>extrā-cardiālis</i> <i>extrā-uterīnus</i> <i>extrā-laryngicus</i> <i>extrā-ordinārius</i>	mimosrdeční mimoděložní mimohrtanový mimořádný
<i>in-, im-, ī-, inc-, ir-</i>	v, na	<i>in-fūsum</i> <i>in-iectiō</i> <i>in-fectiō</i> <i>in-clīnātiō</i> <i>ir-rigātiō</i>	nálev vstříknutí, injekce nákaza sklon výplach
<i>īnfrā-</i>	pod	<i>īnfrā-scapulāris</i> <i>īnfrā-temporālis</i> <i>īnfrā-orbitālis</i> <i>īnfrā-articulāris</i>	podlopatkový podspánkový podočnicový podkloubní
<i>inter-</i>	mezi	<i>inter-osseus</i> <i>inter-vertebrālis</i> <i>inter-stītium</i> <i>inter-costālis</i> <i>inter-nātionālis</i>	mezikostní meziobratlový prostor, mezera mezižeberní mezinárodní
<i>intrā-</i>	uvnitř	<i>intrā-crāniālis</i> <i>intrā-pelvīnus</i> <i>intrā-mūsculāris</i> <i>intrā-alveolāris</i> <i>intrā-capsulāris</i>	nitrolební v pánvi ležící nitrosvalový nitrosklípkový uvnitř pouzdra
<i>ob-, oc-, op-, o-, os-</i>	před, za, pro	<i>ob-dūcere</i> <i>ob-tūrātor</i> <i>oc-ciput</i> <i>ob-longātus</i> <i>op-positus</i>	pokrývat ucpávač týl prodloužený protilehlý, protějším
<i>per-</i>	přes, skrz	<i>per-forāns</i> <i>per-acūtus</i> <i>per-cussiō</i> <i>per-tussis</i> <i>per-amārus</i>	prostupující velmi ostrý, velmi prudký proklepávání černý kašel velmi hořký

<i>prae-</i>	před	<i>prae-vertebrālis</i>	předobratlový
		<i>prae-molāris</i>	třenový
		<i>prae-nātālis</i>	předporodní
		<i>prae-pūtium</i>	předkožka
		<i>prae-scriptiō</i>	předpis
<i>prō-, prod-</i>	před, za	<i>prō-cessus</i>	výběžek, výčnělek
		<i>prō-lāpsus</i>	výhřez
		<i>prō-montōrium</i>	předhoří
		<i>prō-minēns</i>	vyčnívající
<i>re-, red-</i>	opět, znovu	<i>re-laxātiō</i>	ochablost
		<i>re-cidivus</i>	návratný
		<i>re-currēns</i>	zpětný, zpět běžící
		<i>re-infectiō</i>	nová nákaza
		<i>re-ductus</i>	redukovaný
<i>sē-, sed-</i>	roz-, od	<i>sē-parātiō</i>	odloučení
		<i>sē-crētum</i>	výměšek
		<i>sē-iungere</i>	rozloučit
		<i>sē-cernere</i>	vyučovat
		<i>sē-clūdere</i>	uchovávat odděleně
<i>sub-, suf-, sup-, sus-</i>	pod	<i>sub-cutāneus</i>	podkožní
		<i>sub-linguālis</i>	podjazykový
		<i>sub-stantia</i>	hmota
		<i>sus-pēnsōrius</i>	závěsný
		<i>sup-positōrium</i>	čípek
<i>super-, suprā-</i>	nad	<i>suprā-rēnālis</i>	nadledvinový
		<i>super-ficiālis</i>	povrchní, vrchní
		<i>super-aciditās</i>	překyselení
		<i>super-cilium</i>	obočí
<i>trāns-, trā-</i>	přes, za	<i>trāns-fusiō</i>	přelévání, převod (krve)
		<i>trāns-versus</i>	příčný
		<i>trāns-fixiō</i>	probodnutí
		<i>trāns-ferre</i>	přenášet
		<i>trā-icere</i>	
		(<i>per cribrum</i>)	prosévát

Přehled nejběžnějších řeckých prefixů

Prefixy tvoří většinou předložky, řidčeji částice.

<i>ana-</i>	nahoru, opět	<i>ana-tomia</i> <i>ana-logia</i> <i>ana-biōsis</i> <i>ana-mnēsis</i>	rozřezání, anatomie obdoba oživování rozpomínání, předchorobí
<i>anti-</i>	proti, opačný účinek	<i>anti-doton</i> <i>anti-sēpticum</i> <i>anti-pyreticum</i>	protijed prostředek proti hnilobě prostředek proti horečce
<i>apo-</i>	do, z, po	<i>apo-physis</i> <i>apo-thēkē</i> <i>apo-stēma</i>	výrůstek na kosti lékárna hlíza
<i>dia-</i>	skrz, od sebe	<i>dia-physis</i> <i>dia-gnōsis</i> <i>dia-stolē</i>	střední část dlouhé kosti určení nemoci roztažení srdce
<i>en-, em-</i>	v, ve	<i>en-kefalos</i> <i>em-physēma</i> <i>em-pyēma</i>	mozek rozedma hnisavý zánět v uzavřené dutině tělní
<i>epi-</i>	na, nad	<i>em-bryon</i> <i>epi-dermis</i> <i>epi-blast(os)</i> <i>epi-glottis</i>	embryo, zárodek pokožka zevní zárodečný list příklopka hrtanová
<i>hyp(o)-</i>	pod, dole	<i>hypo-physis</i> <i>hypo-tonia</i> <i>hypo-trophia</i> <i>hypo-chlōrōsus</i>	podvěsek mozkový snížený tlak podvýživa chlorný
<i>hyper-</i>	nad, přes	<i>hyper-aemia</i> <i>hyper-tonia</i> <i>hyper-trophia</i> <i>(hydrogenium)</i> <i>hyper-oxdatum</i>	překrvení přetlak, vysoký tlak zbytnění
<i>kata-</i>	shora, dolů, po	<i>kata-plasma</i> <i>kata-lēpsis</i> <i>kata-rakta</i>	peroxid (vodíku) náplast, těstovitý obklad strnulost zákal šedý

<i>meta-</i>	přes	<i>meta-morphōsis</i> <i>meta-stasis</i>	proměna přenesení ložiska choroby na jiná místa v těle
<i>par(a)-</i>	při, vedle	<i>meta-bolismus</i> <i>par-ōtis</i> <i>para-plēgia</i> <i>para-doxus</i>	látková přeměna příušní žláza oboustranné ochrnutí proti očekávání (zdánlivě) protismyslný
<i>peri-</i>	okolo, kolem	<i>para-lysis</i> <i>peri-cardium</i> <i>peri-osteum</i> <i>peri-toneum</i> <i>peri-pheria</i>	ochrnutí, obrna osrdečník okostice pobříšnice obvod, okraj
<i>pro-</i>	před, dříve	<i>pro-gnōsis</i> <i>pro-phylaxis</i> <i>pro-ptōsis</i> <i>pro-blēma</i>	předvídaní ochrana před nemocí sklesnutí problém, otázka
<i>syn-</i>	s, spolu	<i>syn-thesis</i> <i>syn-desmōsis</i> <i>syn-ostōsis</i> <i>syn-ergismus</i>	spojení spojení kostí vazivem kostěný srůst kostí součinnost

Prefixy tvoří tyto částice:

<i>a-, an- (alfá privativum)-</i>	ne (zápor)	<i>a-tomus</i> <i>an-ōnymus</i>	nedělitelný nejmenovaný, bezejmenný
<i>di(dis)-</i>	dvakrát	<i>an-aemia</i> <i>di-plēgia</i> <i>di-gastricus</i> <i>di-chotomia</i> (<i>kalium</i>) <i>di-chromicum</i>	chudokrevnost oboustranná obrna dvojbříškový rozdělení na dva díly draselný dvojchroman
<i>dys-</i>	značí obtíž, poruchu	<i>dys-pnoē</i> <i>dys-tonia</i> <i>dys-trophia</i>	dušnost porucha napětí porucha výživy
<i>ecto-, exō-</i>	vně, zvenčí	<i>ecto-derma</i> <i>ecto-plasma</i>	zevní zárodečný list vnější vrstva plazmy
<i>endo(n)-</i>	uvnitř	<i>endo-cardium</i> <i>endo-mētrium</i> <i>endo-genēs</i>	srdeční nitroblána děložní sliznice vznikající uvnitř těla, vnitřního původu

Přehled latinských a řeckých prefixů

Latinské prefixy	Řecké prefixy	Význam
<i>ā-, ab- (abs-)</i>	<i>apo</i>	od, oddálení, z
<i>ad- (af-, ap-, a-)</i>	<i>para</i>	při, k, do, v
<i>ante-</i>	<i>pro</i>	před
<i>circum-</i>	<i>peri, amfi</i>	kolem, okolo
<i>contrā-</i>	<i>anti</i>	proti
<i>cum- (com-, cor-, col-, co-)</i>	<i>syn (sym)</i>	s, se
<i>dē- (dēs-)</i>	<i>kata</i>	s, se, z, ze, pro, od
<i>dis- (dif-, di-)</i>	<i>dia, ana</i>	roz
<i>dis- (dif-)</i>	<i>a (an)</i>	ne (zápor)
<i>ē- (ex-, ef-)</i>	<i>ek</i>	z, ze, vy
<i>extrā-</i>	<i>exō, ekto(s)</i>	mimo, vně
<i>in- (im-, il-, ir-)</i>	<i>en (em)</i>	v, na
	<i>epi</i>	na
<i>in- (im-)</i>	<i>a (an)</i>	ne (zápor)
<i>infrā-</i>	<i>hypo</i>	pod
<i>inter-</i>	<i>dia</i>	mezi, skrz
<i>intrā-</i>	<i>endon</i>	uvnitř
<i>ob- (oc-, of-)</i>	<i>pros</i>	před, za, pro
<i>per-</i>	<i>dia</i>	mezi, skrz, přes
<i>per-</i>	<i>hyper</i>	zvýšení
<i>post-</i>	<i>meta</i>	za, po
<i>prae-</i>	<i>pro</i>	před
<i>prō-</i>	<i>pro</i>	vpřed, za, dříve
<i>re- (red-)</i>	<i>ana</i>	opět, znovu, zpět
<i>sē- (sed-)</i>	<i>dia, ana</i>	roz-, od
<i>sub- (suc-, suf-, sup, sus-)</i>	<i>hypo</i>	pod, dole, snížení
<i>super-</i>	<i>epi</i>	nad, na
<i>suprā-</i>	<i>hyper</i>	na, nad
<i>trāns-</i>	<i>meta, kata, dia</i>	přes, za

Řecká předpona *dys-* značící **zhoršení, poruchu** se v latině opisuje adjektivem *laesus*, *laesa*, *laesum* porušený.

Přípony – sufixy

Přípony odvozovací pomáhají tvořit nová slova s různým významem.

Suffixy substantiv I. a II. deklinace

<i>-ūra</i>	činnost, výsledek činnosti	<i>sūt-ūra</i> <i>curvāt-ūra</i> <i>fiss-ūra</i> <i>frāct-ūra</i> <i>mixt-ūra</i>	šev ohyb štěrbina zlomenina smíšenina
<i>-bra, -brum</i> <i>-crum, -trum</i>	nástroj, orgán	<i>tere-bra</i> <i>verte-bra</i> <i>cere-brum</i>	vrták obratel mozek
<i>-ina, -inum</i>	zaměstnání, umění, konkrétní jména	<i>medic-ina</i> <i>vāg-ina</i> <i>doctr-ina</i> <i>vacc-inum</i>	lékařství pochva věda očkovací látka
<i>-ia, -entia, -antia</i>	vlastnost, abstraktum	<i>īnsān-ia</i> <i>substant-ia</i> <i>sapient-ia</i> <i>pharmac-ia</i>	šilenství hmota moudrost lékárnická věda
<i>-mentum</i>	výsledek činnosti, prostředek	<i>medicā-mentum</i> <i>ligā-mentum</i> <i>ali-mentum</i> <i>linī-mentum</i>	lék vaz výživa mazání
<i>-ium</i>	stav, léčebný prostředek, konkrétní jména	<i>somn-ium</i> <i>vit-ium</i> <i>lab-ium</i> <i>op-ium</i> <i>gland-ula</i>	sen vada ret opium žláza
<i>-ulus, a, um</i> <i>-olus, a, um</i> <i>-culus, a, um</i>	zdrobněliny	<i>ūv-ula</i> <i>cuti-cula</i> <i>alve-olus</i> <i>rādicula</i> <i>cubulus</i>	(<i>glandium</i> žláza) čípek (<i>ūva</i> hrozen) kůžička (<i>cutis</i> kůže) plicní sklípek (<i>alveus</i> dutina) kořínek (<i>rādex</i> kořen) krychlička (<i>cubus</i> krychle)
<i>-ismus</i>	stav	<i>albin-ismus</i> <i>nicotin-ismus</i> <i>cupr-ismus</i> <i>ethyl-ismus</i>	úplně chybění barviva (melaninu) v těle otrava nikotinem otrava sloučeninami mědi otrava alkoholem

Suffixy substantiv III., IV. a V. deklinace

-or	nález projev	<i>dol-or</i> <i>tum-or</i> <i>cal-or</i> <i>rub-or</i>	bolest nádor, zduření tepló zrudnutí
-tor, -sor	činitel	<i>adduc-tor</i> <i>extēn-sor</i> <i>audī-tor</i>	přítahovač natahovač posluchač
-itās	vlastnost, postavení	<i>tūberōs-itās</i> <i>extrēm-itās</i> <i>autōr-itās</i> <i>necess-itās</i> <i>quāl-itās</i>	drsнатina končatina vážnost nutnost jakost
-iō	děj, činnost	<i>fūnct-iō</i> <i>cūrāt-iō</i> <i>īnfect-iō</i> <i>contūs-iō</i> <i>dīlūt-iō</i>	činnost ošetřování nákaza zhmoždění (z)ředění
-men	prostředek, výsledek činnosti	<i>forā-men</i> <i>sē-men</i> <i>medicā-men</i>	otvor, díra semeno lék
-tus, -sus	stav, pocit, děj	<i>exi-tus</i> <i>sēn-sus</i> <i>par-tus</i> <i>mō-tus</i>	odchod, smrt cit, smysl porod pohyb
-iēs, -itiēs	abstrakta, konkréta	<i>spec-iēs</i> <i>matēr-iēs</i> <i>dūr-itiēs</i> <i>fac-iēs</i>	pohled, druh látka tvrdost tvář

Suffixy adjektiv I. a II. deklinace

-eus, -neus, -āceus	značí látku předmětu, vztah k předmětu	<i>oss-eus</i> <i>ebur-neus</i> <i>papýr-āceus</i> <i>cutā-neus</i> <i>chartā-ceus</i>	kostní ze slonové kosti papírový kožní papírový
-icus, -ius, -inus, -ārius	znamená příslušnost, souvislost	<i>acust-icus</i> <i>propr-ius</i> <i>palāt-īnus</i> <i>corōn-ārius</i>	sluchový vlastní patrový věčnitý
-ōsus, -lentus, -ōrius	značí hojnost, vyjadřuje funkci	<i>aqu-ōsus</i> <i>hydr-ōsus</i> <i>spongi-ōsus</i> <i>pūru-lentus</i>	vodnatý vodný houbovitý hnisavý

		<i>vīru-lentus</i>	virulentní, jedovatý
		<i>oculomōt-ōrius</i>	okohybný
<i>-tus, -ātus</i>	opatřený něčím	<i>dent-ātus</i>	zubatý
		<i>caud-ātus</i>	ocasatý
		<i>lūn-ātus</i>	měsícovitý
		<i>sacchar-ātus</i>	s cukrem
		<i>barbā-tus</i>	bradatý
<i>-idus, -īvus</i>	označuje vlastnost, příslušnost	<i>cal-idus</i>	teplý
		<i>frīg-idus</i>	chladný
		<i>limp-idus</i>	průzračný
		<i>aest-īvus</i>	letní

Suffixy adjektiv III. deklinace

<i>-ilis, -bilis</i>	vyjadřují možnost, způsobilost	<i>mō-bilis</i>	pohyblivý
		<i>sānā-bilis</i>	vyléčitelný
		<i>ūt-ilis</i>	užitečný
		<i>frag-ilis</i>	křehký
		<i>solū-bilis</i>	rozpustný
<i>-ilis, -ālis, -āris</i>	vyjadřují vztah, příslušnost	<i>nātūrā-lis</i>	přírodní
		<i>mort-ālis</i>	smrtelný
		<i>front-ālis</i>	čelní
		<i>capill-āris</i>	vlasový
		<i>vern-ālis</i>	jarní
<i>-āx, -īx, -ōx</i>	značí sklon k něčemu	<i>rap-āx</i>	dravý
		<i>fēl-īx</i>	šťastný
		<i>vēl-ōx</i>	rychlý
		<i>praec-ōx</i>	raný, předčasný

Řecké suffixy

Řecké suffixy se vyskytují zvláště v klinickopatologické nomenklatuře. Mají specifický význam pro označování různého druhu nemoci.

<i>-ia</i> , gen. <i>-iae</i>	značí onemocnění	<i>dyspeps-ia</i>	porucha trávení
		<i>epilēps-ia</i>	padoucnice
		<i>anūr-ia</i>	zástava močení
<i>-ītis</i> , gen. <i>-ītidis</i>	označuje zánětlivé onemocnění	<i>enter-ītis</i>	zánět střev
		<i>gastr-ītis</i>	zánět žaludku
		<i>endo-card-ītis</i>	zánět srdeční nitroblány
<i>-iedēs, (-īdēs)</i> gen. <i>-eidīs (-īdis)</i>	značí podobu	<i>xipho-īdēs</i>	mečovitý
		<i>decto-īdēs</i>	deltovitý
		<i>stylo-īdēs</i>	bodcovitý
<i>-ōma</i> gen. <i>-ōmatis</i>	označuje zpravidla nádor	<i>carcin-ōma</i>	rakovina
		<i>lip-ōma</i>	nádor z tukové tkáně
		<i>fibr-ōma</i>	nádor z vaziva

-ōsis gen. -ōsis	označuje obvykle stav, povahu choroby	<i>pro-gn-ōsis</i>	předpověď průběhu nemoci
		<i>lord-ōsis</i>	vybočení páteře dopředu
		<i>kyph-ōsis</i>	vybočení páteře dozadu
		<i>nephr-ōsis</i>	nezánětlivé onemocnění ledvin

Skládání slov

Slova složená mají dva nebo více slovních základů, jimiž mohou být různé druhy slov. Nejčastěji jsou to podstatná jména, přídavná jména, slovesa a číslovky. Nová složená slova vznikají co do druhu slov z jakýchkoli složek (např. substantivum z číslovky a slovesa: *primipara* prvoroďička, substantivum z adjektiva a slovesa: *dextropositiō* uložení orgánu vpravo atd.); původní komponenty jejich slovní druh neovlivňují. Obvykle jsou opatřena sufixem, který určuje jejich zařazení. Ani v tom případě, když druhou složkou je substantivum a kompozitum je rovněž substantivem, nemusí původní rod druhé složky ovlivnit rod substantiva nově vzniklého, např. *bihōrium* doba dvou hodin je neutrum složené z číslovky *bis* (dvakrát) a substantiva *hōra*, *ae*, *f*.

Příklady skládání slov:

Substantivum + substantivum

<i>nāso-lacrimālis</i>	(<i>nāsus</i> + <i>lacrima</i>)	nososlnzý
<i>occipito-temporālis</i>	(<i>occiput</i> + <i>tempora</i>)	týkající se týlní a spánkové kosti
<i>sterno-costālis</i>	(<i>sternum</i> + <i>costa</i>)	týkající se hrudní kosti a žeber

Adjektivum + substantivum

<i>mal-formātiō</i>	(<i>malus</i> + <i>forma</i>)	znetvoření
<i>multi-cuspidātus</i>	(<i>multus</i> + <i>cuspis</i>)	mnohocípý
<i>multi-cellulāris</i>	(<i>multus</i> + <i>cellula</i>)	mnohobuněčný

Substantivum + sloveso

<i>ossi-ficātiō</i>	(<i>os</i> + <i>facere</i>)	kostnatění
<i>sangui-fer</i>	(<i>sanguis</i> + <i>ferre</i>)	krev vedoucí
<i>aquae-ductus</i>	(<i>aqua</i> + <i>dūcere</i>)	vodovod, mokovod

Adjektivum + sloveso

<i>dextro-positiō</i>	(<i>dexter</i> + <i>pōnere</i>)	uložení orgánu napravo
<i>extero-ceptor</i>	(<i>externus</i> + <i>capere</i>)	nervové zakončení přijímající podněty zvnějšku
<i>clāri-ficātiō</i>	(<i>clārus</i> + <i>facere</i>)	čerení

Číslovka + substantivum

<i>tri-ceps</i>	(<i>trēs + caput</i>)	trojhlavý
<i>tri-lobātus</i>	(<i>trēs + lobus</i>)	trojlaločný
<i>bi-hōrium</i>	(<i>bis + hōra</i>)	doba dvou hodin

Číslovka + sloveso

<i>prīmi-para</i>	(<i>primus + parere</i>)	prvorodička
<i>bi-partītus</i>	(<i>bis + partīre</i>)	dvojlaločný
<i>tri-geminus</i>	(<i>trēs + gemināre</i>)	trojklaný

Číslovka + adjektivum

<i>prīmi-gravida</i>	(<i>primus + gravis</i>)	žena poprvé těhotná
<i>terti-gravida</i>	(<i>tertius + gravis</i>)	žena potřetí těhotná
<i>quīnti-gravida</i>	(<i>quintus + gravis</i>)	žena popáté těhotná

O skládání řeckých slov platí stejná pravidla jako o kompozitech latinských.**Příklady řeckých slov složených**

<i>mono-saccharidum</i>	(<i>monos + sakcharum</i>)	jednoduchý cukr
<i>megalo-mania</i>	(<i>megas, gen. megalū + mania</i>)	velikášství
<i>micro-bio-logia</i>	(<i>mikros + bios + logos</i>)	mikrobiologie
<i>nephro-pathia</i>	(<i>nefros + pathia</i>)	blíže neurčené onemocnění ledvin
<i>cephal-algia</i>	(<i>kefalē + algos</i>)	bolest hlavy
<i>phago-cytus</i>	(<i>fagein + kytos</i>)	fagocyt, buňka schopná fagocytózy
<i>pharmaco-therapia</i>	(<i>farmakon + therapiā</i>)	léčení pomocí léků
<i>poly-morphismus</i>	(<i>polys + morfē</i>)	mnohotvárnost
<i>electro-cardio-graphia</i>	(<i>elektron + kardiā + grafein</i>)	zaznamenávání elektrických potenciálů srdce
<i>pseudo-cystis</i>	(<i>pseudēs + kystis</i>)	nepravá, rozpadová dutina
<i>erythro-cyto-phagus</i>	(<i>erythros + kytos + fagein</i>)	buňka schopná pohlcovat červené krvinky
<i>mono-plēgia</i>	(<i>monos + plēgē</i>)	ochrnutí jedné končetiny
<i>di-plēgia</i>	(<i>dis + plēgē</i>)	oboustranná obrna určité části těla
<i>tri-plēgia</i>	(<i>treis + plēgē</i>)	ochrnutí tří končetin
<i>tetra-plēgia</i>	(<i>tetares + plēgē</i>)	ochrnutí všech čtyř končetin
<i>hēmi-plēgia</i>	(<i>hēmi + plēgē</i>)	ochrnutí jedné poloviny těla
<i>thōrāco-laparotomia</i>	(<i>thōrāx + laparā + tomē</i>)	otevření břišní a hrudní dutiny
<i>cheilo-schisis</i>	(<i>cheilos + schizis</i>)	vrozený rozštěp horního rtu
<i>splēno-megalia</i>	(<i>splēn + megas, gen. megalū</i>)	chorobně zvětšená slezina
<i>thrombo-cyto-penia</i>	(<i>thrombos + kytos + peniā</i>)	nedostatek krevních destiček
<i>pneumo-haemo-rrhagia</i>	(<i>pneumōn + haima + rrhagein</i>)	plicní krvácení

<i>angio-sclērōsis</i>	(<i>angeion</i> + <i>sklērōs</i>)	ztvrdnutí cév
<i>gastro-entero-anastomōsis</i>	(<i>gastēr</i> + <i>enteron</i> + <i>anastomōsis</i>)	chirurgické spojení žaludku s tenkým střevem
<i>iso-meria</i>	(<i>isos</i> + <i>meros</i>)	označení pro sloučeniny stejného poměrového složení
<i>chondro-genesis</i>	(<i>chondros</i> + <i>genesis</i>)	vznik a vývoj chrupavky
<i>cholē-cysto-jējūno-stomia</i>	(<i>cholē</i> + <i>kystis</i> + <i>jējūnum</i> + <i>stoma</i>)	chirurgické vyústění žlučníku do lačnicku
<i>hēpato-ptōsis</i>	(<i>hēpar</i> + <i>ptōsis</i>)	snížení jater
<i>pān-dēmia</i>	(<i>pān</i> + <i>dēmos</i>)	epidemie rozšířená po rozsáhlém území
<i>micro-sōmia</i>	(<i>mikros</i> + <i>sōma</i>)	nápadně malá tělesná výška
<i>meso-sōmia</i>	(<i>mesos</i> + <i>sōma</i>)	střední, průměrná tělesná výška
<i>macro-sōmia</i>	(<i>makros</i> + <i>sōma</i>)	obří vzrůst

Hybridní slova

Jsou vytvořena z prvků dvou různých jazyků, v lékařské terminologii z latiny a řečtiny.

Jsou to slova:

1. odvozená řeckými prefixy nebo sufixy od slov latinských

<i>dys-fūctiō</i>	porušená funkce
<i>appendic-ītis</i>	záněť červovitého výběžku slepého střeva

2. odvozená latinským prefixem či sufixem od řeckého základu

<i>dis-harmonia</i>	disharmonie, nesouzvuk
<i>mastoīd-eus</i>	bradavkový

3. složená z latinského a řeckého základu

<i>cheilo-gnatho-palāto-schisis</i>	vrozený rozštěp horního rtu, čelisti a tvrdého patra
-------------------------------------	--

Příklady hybridních slov

<i>lympho-grānulōma</i>	(<i>lymfā</i> , ř. + <i>grānulūm</i>)	granulom postihující mízní uzliny
<i>macro-focālis</i>	(<i>makros</i> , ř. + <i>focus</i>)	velkoložiskový
<i>gingīvo-stomatitis</i>	(<i>gingīva</i> + <i>stoma</i> , ř.)	záněť dásňové a ústní sliznice
<i>cancero-phobia</i>	(<i>cancer</i> + <i>fōbos</i> , ř.)	chorobný strach z rakoviny
<i>ōvārio-tomia</i>	(<i>ōvārium</i> + <i>tomē</i> , ř.)	chirurgické protěti vaječníku
<i>ōvārio-hyster-ectomia</i>	(<i>ōvārium</i> + <i>hysterā</i> , ř. + <i>ektomē</i> , ř.)	vynětí vaječníku a dělohy
<i>pseudo-tumor</i>	(<i>pseudēs</i> , ř. + <i>tumor</i>)	nepравý nádor
<i>macro-cellulāris</i>	(<i>makros</i> , ř. + <i>cellula</i>)	velkobuněčný
<i>dermato-venero-logia</i>	(<i>derma</i> , ř. + <i>venus</i> + <i>logos</i> , ř.)	nauka o chorobách kožních a pohlavních
<i>poly-valēns</i>	(<i>polys</i> , ř. + <i>valēre</i>)	mnohamocný, vícemocný

Řecká abeceda

	Písmeno velké, malé	Hláška	Jméno
1.	<i>A a</i>	<i>a</i>	<i>άλφα</i> alfa
2.	<i>B β</i>	<i>b</i>	<i>βήτα</i> béta
3.	<i>Γ γ</i>	<i>g</i>	<i>γάμμα</i> gamma
4.	<i>Δ δ</i>	<i>d</i>	<i>δέλτα</i> delta
5.	<i>E ε</i>	<i>e</i>	<i>ἔψιλόν</i> epsilon
6.	<i>Z ζ</i>	<i>d(z) (pův. zd)</i>	<i>ζήτα</i> (d)zéta
7.	<i>H η</i>	<i>é</i>	<i>ἦτα</i> éta
8.	<i>Θ θ</i>	<i>th</i>	<i>θῆτα</i> théta
9.	<i>I ι</i>	<i>i</i>	<i>ιώτα</i> ióta
10.	<i>K κ</i>	<i>k</i>	<i>κάππα</i> kappa
11.	<i>Λ λ</i>	<i>l</i>	<i>λά(μ)βδα</i> la(m)bda
12.	<i>M μ</i>	<i>m</i>	<i>μῶ</i> mý
13.	<i>N ν</i>	<i>n</i>	<i>νύ</i> ný
14.	<i>Ξ ξ</i>	<i>ks</i>	<i>ξί</i> ksí
15.	<i>O ο</i>	<i>o</i>	<i>ὀμικρόν</i> omikron
16.	<i>Π π</i>	<i>p</i>	<i>πί</i> pí
17.	<i>P ρ</i>	<i>r</i>	<i>ῥῶ</i> ró
18.	<i>Σ σ, ς</i>	<i>s</i>	<i>σίγμα</i> sígma
19.	<i>T τ</i>	<i>t</i>	<i>ταῦ</i> tau
20.	<i>Υ υ</i>	<i>y</i>	<i>ὑψιλόν</i> ýpsilon
21.	<i>Φ φ</i>	<i>f (původ. ph)</i>	<i>φί</i> fí
22.	<i>Χ χ</i>	<i>ch (pův. kh)</i>	<i>χί</i> chí
23.	<i>Ψ ψ</i>	<i>ps</i>	<i>ψί</i> psí
24.	<i>Ω ω</i>	<i>ó</i>	<i>ὠμέγα</i> ómega

Pozn.: σ se píše na začátku a uprostřed slov, ς na konci

Řecká abeceda má 24 písmen (znaků), z nichž většina (17) se výslovností shoduje s výslovností českou: *α* zní a, *β* b, *γ* g, *δ* d, *ε* e, *ι* i, *κ* k, *λ* l, *μ* m, *ν* n, *ο* o, *π* p, *ρ* r, *σ* s, *τ* t, *υ* y.

1. Samohlásky *α*, *ι*, *υ* mohou zastupovat samohlásky dlouhé i krátké (délka se zvláště neoznačuje): *καρδία* kardyjá, *κρανίον* krányjon, *λίπος* lipos, *νεφρίτις* nefrýtis, *κύστις* kystis, *πῶρ* pýr.

Jen krátké *e* má zvláštní znak *ε*, dlouhé *é* η: *σκέλος* skelos, *σπλήν* splén, krátké *o* o, dlouhé *ó* ω: *πλωρός* pylóros.

Dvojhlásky *αι*, *ει*, *οι*, zní aj, ej, oj: *σφαῖρα* sfajra, *κλείς* klejs, *οίδημα* ojdéma; dvojhlásky *αυ*, *ευ*, *ηυ*, *ου* zní au, eu, éu, ú: *τραῦμα* trauma, *πλευρά* pleura, *ὀδός* odús.

2. Souhlásky *δ*, *ρ*, *ν* zní vždy tvrdě: *δέρμα* derma, *ὀστέον* osteon, *νεός* neos; souhláska *γ* před *γ*, *κ* ζ, *χ* zní jako české n: *ἀγγεῖον* angejion, *ἐγκέφαλος* enkefalos, *φαρυγξ* farynx, *βρογχος* bronchos.

Složené souhlásky se vyslovují: *ζ* dz, *ξ* ks, *ψ* ps: *ζυγόν* dzygon, *ξίφος* ksifos, *ψοάς* psoas.

Aspirované souhlásky (tj. s přídechem h) se vyslovují θ th, χ ch, φ f: θάνατος thanatos, χολή cholé, διάφραγμα dyjafragma.

3. Samohlásky a dvojhásky mají na počátku slova znamení tzv. přídechu, buď jemného ϝ, který nemá zvláštní zvuk, nebo přídechu ostrého ϝ, který zní jako naše h: ἄγω agó, αἷμα hajma, ἔρπης herpés.

Také náslovné ϱ má vždy znamení přídechu ostrého, který se nevyslovuje: ῥευμα reuma: dvojitě ϱϱ ve středoslaví je buď bez přídechu, nebo má přídech dvojí: na prvním ϱ přídech jemný, na druhém ϱ přídech ostrý – κατάρροος katarroos.

V řeckých slovech se označuje i přízvuk, a to ostrý znaméním ϝ a tzv. průtažný znaméním ~. Přízvuk ostrý může být na jedné ze tří posledních slabik, ať dlouhých nebo krátkých, přízvuk průtažný jen na slabikách dlouhých, a to jen na jedné ze dvou posledních.

Mnohé řecké odborné výrazy se latinizovaly jak v transkripci, tak ve výslovnosti. Jednotlivé grafémy se přepisují takto: αι ae (sphaera), οι oe (oedema); nerozlišuje se délka o o–ω, dvojhálska ου se píše vždy u; souhlásky θ th (thyreos), χ ch (cholé), φ ph (phalanx), ζ z (eczema), ξ x (larynx), ψ ps (psoas); před k, g, x, ch se píše místo písmene γ vždy n. – Přídech ostrý na ϱ se přepisuje, ale nevyslovuje se h: rheuma (vyslov reuma), catarrhus (vyslov katarus); jen na počátku slov začínajících souhláskou se vypisuje a vyslovuje h: haema (ř. αἷμα), hydór (ř. ἕδωρ), hymén (ř. ὑμήν).

Ujasnění původu termínu z toho či onoho jazyka vede ke správnému pochopení obsahu, ale i ke správné transkripci a výslovnosti.

Přehled řeckých číslovek

Arabská číslovka	Základní číslovka	Řadová číslovka	Číselná příslovce násobná
1	<i>heis, mia, hen</i>	<i>prōtos, ē, on</i>	<i>hapax</i>
2	<i>dyo</i>	<i>deuteros, a, on</i>	<i>dis</i>
3	<i>treis, tria</i>	<i>tritos, ē, on</i>	<i>tris</i>
4	<i>tettares, a</i>	<i>tetartos</i>	<i>tetrakis</i>
5	<i>pente</i>	<i>pemptos</i>	<i>pentakis</i>
6	<i>hex</i>	<i>hektos</i>	<i>hexakis</i>
7	<i>hepta</i>	<i>hebdomos</i>	<i>heptakis</i>
8	<i>oktō</i>	<i>ogdoos</i>	<i>oktakis</i>
9	<i>ennea</i>	<i>enatos</i>	<i>enakis</i>
10	<i>deka</i>	<i>dekatos</i>	<i>dekakis</i>
11	<i>hendeka</i>	<i>hendekatos</i>	<i>hendekakis</i>
12	<i>dōdeka</i>	<i>dōdekatos</i>	<i>dōdekakis</i>
13	<i>treis kai deka</i>	<i>tritos kai dekatos</i>	<i>triskaidekakis</i>
14	<i>tettares kai deka</i>	<i>tetartos kai dekatos</i>	<i>tettareskaidekakis</i>
15	<i>pentekaideka</i>	<i>pemptos kai d.</i>	<i>pentekaidekakis</i>
16	<i>hekkaideka</i>	<i>hektos kai d.</i>	<i>hekkaidekakis</i>
17	<i>heptakaideka</i>	<i>hebdomos kai d.</i>	<i>heptakaidekakis</i>

18	<i>oktōkaideka</i>	<i>ogdoos kai d.</i>	<i>oktōkaidekakis</i>
19	<i>enneakaideka</i>	<i>enatos kai d.</i>	<i>enneakaidekakis</i>
20	<i>eikosi (n)</i>	<i>eikostos, ē, on</i>	<i>eikosakis</i>
21	<i>heis kai eikosi</i>	<i>heis kai eikostos</i>	<i>eikosakis hapax</i>
22	<i>dyo kai eikosi</i>	<i>deuteros kai eik.</i>	<i>eikosakis dis</i>
30	<i>triākonta</i>	<i>triākostos</i>	<i>triākontakis</i>
40	<i>tettarakonta</i>	<i>tettarakostos</i>	<i>tettarakontakis</i>
50	<i>pentēkonta</i>	<i>pentēkostos</i>	<i>pentēkontakis</i>
60	<i>hexēkonta</i>	<i>hexēkostos</i>	<i>hexēkontakis</i>
70	<i>hebdomēkonta</i>	<i>hebdomēkostos</i>	<i>hebdomēkontakis</i>
80	<i>ogdoēkonta</i>	<i>ogdoēkostos</i>	<i>ogdoēkontakis</i>
90	<i>enenēkonta</i>	<i>enenēkostos</i>	<i>enenēkontakis</i>
100	<i>hekaton</i>	<i>hekatostos</i>	<i>hekatontakis</i>
200	<i>diākosioi, ai, a</i>	<i>diākosios</i>	<i>diākosiakis</i>
300	<i>triākosioi</i>	<i>triākosios</i>	<i>triākosiakis</i>
400	<i>tetrakosioi</i>	<i>tetrakosios</i>	<i>tetrakosiakis</i>
500	<i>pentakosioi</i>	<i>pentakosios</i>	<i>pentakosiakis</i>
600	<i>hexakosioi</i>	<i>hexakosios</i>	<i>hexakosiakis</i>
700	<i>heptakosioi</i>	<i>heptakosios</i>	<i>heptakosiakis</i>
800	<i>oktakosioi</i>	<i>oktakosios</i>	<i>oktakosiakis</i>
900	<i>enakosioi</i>	<i>enakosios</i>	<i>enakosiakis</i>
1000	<i>chīlioι, ae, a</i>	<i>chīlios</i>	<i>chīliakis</i>
2000	<i>dischīlioι</i>	<i>dischīlios</i>	<i>dischīliakis</i>
3000	<i>trischīlioι</i>	<i>trischīlios</i>	<i>trischīliakis</i>
10 000	<i>mýrioι</i>	<i>mýrios</i>	<i>mýriakis</i>
<i>haplūs</i>	jednoduchý	<i>diplasioi</i>	dvojnásobný
<i>diplūs</i>	dvojitý	<i>triplasioi</i>	trojnásobný
<i>triplūs</i>	trojitý	<i>tetraplasioi</i>	čtyřnásobný
<i>dekaplūs</i>	desaterý	<i>dekaplasioi</i>	desateronásobný
<i>hē monas</i>	jednotka, jedna	<i>hē dekas</i>	desítka, deset
<i>hē trias</i>	trojka, tři	<i>hē chīlias</i>	tisíc
<i>hē tetras</i>	čtveřice, čtyři	<i>hē mýrias</i>	deset tisíc

LATINSKÉ ZÁKLADY LÉKAŘSKÉ TERMINOLOGIE

A

-abulum

acetabulum miska, jamka

acer

acerbo, acerbare, acerbatus zhoršit

acer ostrý, špičatý

acerbus ostrý, kyselý, bolestivý

acet-, acid-

aceo, acere být ostrý, kyselý

acetabulum původně miska na ocet,
pánvička, jamka kyčelního kloubu

acin-

acinus, acinum zrnko hroznu, lalůček

acinus hroznovitý

acu-

acuo, acuere, acutus ostrit

acutus ostrý, špičatý, prudký

adep-, adip-

adeps, adipis tuk

adiposus tučný

adolesc-, adult-

adolesco, adolescere, adultus dospívat

adolescencia dospívání

aeger nemocný

aegresco, aegrescere onemocnět

aegritudo nemoc, trápení

aegrotus nemocný, churavý

aen-

aeneus kovový, bronzový

aenum kotel, kotlík

aequ-

aequus rovný

aequitas rovnost

aequator rovník

aer-

aes, aeris kov

aereus kovový

aerugo kov, rez, závit

aeruginosus pokrytý měděnkou, zrezavělý

aest-

aestus teplo

aestas léto

aestivus letní

aet-

aetas, aetatis věk

coaetaneus současník

ag-

agito, agitare, agitatus hnát

ago, agere, actus dělat, hnát, jednat

agens působící, účinný

actio činnost

agilis hybný, hbitý

agitans sem tam se pohybující

agitatio pohyb

al-

ala křídlo

alaris patřící ke křídlu, křídlovitý

alb-

albus bílý

albumen bílek

alg-

algeo, algere mrznout

algidus studený

algor chlad, zima

alim-, alt-

alo, alere, altus, alitus živit, posilovat

alimentum výživa, výživné

exaltatio vzrušení

alt-

alter jeden ze dvou, druhý

alterno, alternare, alternatus střídát

alternans střídavý, měnivý

alv-

alvus břicho, žaludek

alveus dutina

alveolus malá dutina, lůžko, sklípek

am-, amb-

ambulo, ambulare, ambulatus chodit

ambulans chodící, nemocný chodící na

ambulantní ošetření

ambigu-

ambiguus obojetný
ambiguitas obojetnost

amp-

amputo, *amputare*, *amputatus* odnímat
amputatio snesení, odnětí

ampl-

amplus široký
amplitudo šíře, velikost

anal-

anus kruh, řiť
anulus kroužek
analís patřící k řiti
anularis kruhovitý
anulatus kruhy opatřený

ang-

ango, *angere* svírat
anxítudo úzkostlivost
anxietas úzkost
angor sklíčenost
anxius sklíčený

angui-

anguis had
anguilla úhoř

angul-

angulus roh
angularis rohový
angulatus rohy opatřený

angust-

angustus úzký
angustiae úžina

anim-

animó, *animare*, *animatus* oživit
anima vzduch, dech
animal živočich
animalis živočišný
animans dýchající, živý
animosus bouřlivý, prudký

ann-

annus rok
annuus roční

ans-

ansa rukověť; příležitost
ansatus dopředu opřený
anser husa
anserinus husí

apert-

aperio, *aperire*, *apertus* otvírat
apertura otvor
apertus otevřený

apic-

apex hrot
apicalis špičatý

apicatus hrotem opatřený

apt-

apto, *aptare*, *aptatus* připravit
aptus schopný
adaptare přizpůsobit
adaptatio přizpůsobení

aqu-

aqua voda
aqueus vodnatý
aquaticus vlhký
aquaeductus vodovod

arb-

arbor strom
arbor vitae strom života
arboreus stromový
arbustum stromoví

arc-

arceo, *arcere* uzavírat
arcus oblouk
arcualis obloukovitý
arcuatus obloukovitý, křivý

aren-

arena písek
arenaceus písčitý

argent-

argentum stříbro
argentatus postříbřený
argenteus stříbrný

arm-

arma zbraň
armatus ozbrojený

ars-, art-

ars, *artis* umění
artificium dovednost
artificialis umělý
artefactus uměle vytvořený

arter-

arteria tepna
arterialis tepenný

artic-

articulus, *articulatio* kloub
articularis kloubní

atr-, atrio-

atrium předsíň, síň
atrialis předsíňový, síňový

audi-

audio, *audire*, *auditus* slyšet
auditivus sluchový
auditus sluch
auditorium posluchárna, posluchačstvo

aug-

augeo, *augere*, *auctus* růst
augmentum zvětšení

auxinum růstový stimulátor rostlin

augur-

auguro, augurare, auguratus věštit

auguratio věštění

inauguratio uvedení v úřad

aur-

aurum zlato

aureus zlatý

auratus pozlacený

aur-

auris ucho

auricula ouško

auricularis ušní

auscult-

ausculto, auscultare, auscultatus poslouchat,
vyšetřovat poslechem

auscultatio vyšetřování poslechem

autumn-

autumnus podzim

autumnalis podzimní

av-

avis předek

atavus prapředek

atavismus přežitěk

avid-

avidus dychtivý

aviditas dychtivost, touha

axil-

axilla podpaží, jamka podpažní

axillaris podpažní

ax-

axis osa, deska, čepovec

axon osově vlákno (nervové)

B**bacill-**

baculum hůl, tyč

bacillum tyčinka

bacillaris vyvolaný bacily

baln-

balneum koupel

balnearia koupelny

barb-

barba vous

barbatus vousatý

barbula vousky

bi-, bin-, bis-

bis dvakrát

bini po dvou

biceps dvojhlavý

bib-

bibo, bibere pít

bibitio nápoj

bil-

bilis žluč

biliosus bohatý na žluč

blaes-

blaesus šišlavý, breptavý

blaesitas šišlavost

botul-

botulus střevě, jelito

botulismus otrava klobásovým jedem

brach-

brachium paže

brachialis pažní

bracherium kýlní pás

buc(c)-

bucca tvář

buccalis tvářový, lícní

buc(c)inator (musculus) tvářový (sval)

bulb-

bulbus cibule, koule

bulbiformis cibulovitý, kulovitý

bull-

bullula měchýř, puchýř

bullosus puchýřový

burs-

bursa měšec na peníze, vak, váček

bursalis váčekový

C**cad-**

cado, cadere, casurus padat

caducus padavý

casus pád, případ

caec-

caecus slepý

caecitas slepota

caes-, cid-, cis-

caedo, caedere, caesus řezat

caedes zabití

(in)cisio nařízení

incisivus (dens) řezák

cal-

caleo, calere pálit

calefacio, calefacere ohřívat

calidus teplý

calor teplo

call-

calleo, callere mít tvrdou kůži

callum mozol

- callosus* mozolovitý
- calc-**
calx vápno
calcium vápník
calcaria vápno
calx pata
calcar ostruha
calcarinus ostruhový
- calic-**
calix pohár
caliculus pohárek
- calv-**
calvus holý
calvities plešatost
calvitium pleš
- cann-, canal-**
canna rákos, trtina
canalis roura, otvor
- canc-, cancr-**
cancer rak
cancerisatio zvrhnutí
cancerogenes vyvolávající rakovinu
- cand-**
candeo, candere lesknout se
candidus bílý, čistý
candor bělost, záře
- can-, canin-**
canis pes
caninus (dens) špičák
canus bělovlasý
canities zbledání, zešedivění vlasů
- cap-, capt-, ceps-**
capio, capere, captus chápat
captivus zajatý
captio chytání, úskok
captus chápání
- capill-**
capillus vlas
capillaris vlasový
capillatus vlasatý
- capit-, ceps-**
caput hlava
capitalis hlavový
capitatus hlavatý
capitulum hlavička
capitium obvaz na hlavu
- caps-**
capsa schránka
capsula pouzdro
capsularis pouzdrový
- carb-**
carbo uhlí
carboneum uhlík
- carbunculus* karbunkl, karbunkulus, útvar vzniklý splynutím několika nežitů
carbonisatio zuhelnatění
- carc-**
carcer vězení
incarceratio uvěznění, uskřinutí
incarceratus uskřinutý
- cari-**
caries hniloba, kaz
cariosus zetlelý, hnilobný
- carn-, carunc-**
caro, carnis maso
caruncula kousek masa, bradavička
carneus masový
carnosus masitý
- cartilag-**
cartilago chrupavka
cartilagineus chrupavkový
cartilagineus bohatý na chrupavky
- case-**
caseus sýr
caseosus sýrovitý
- cast-, castr-**
castro, castrare, castratus vyklestit
castratio vynětí pohlavních žláz
castratus jedinec bez pohlavních žláz
- caud-**
cauda ocas
caudalis dolní
caudatus ocasatý
- cav-**
caveo, cavere, cautus střežit se
cave! střež se!
cautus opatrný
cautela záruka
cautio opatrnost, záruka
- cav-, cavern-**
cavo, cavare, cavatus hloubit
cavum dutina
cavitas vyhloubení
cavus dutý
caverna dutina
cavernosus bohatý na dutiny
- ced-**
cedo, cedere, cessus kráčet
cessio odstoupení
cessatio ustávání
accessorius přídatný
recessivus ustupující
- cel-**
celer rychlý
celeritas rychlost

cell-

cella komůrka
cellula buňka
cellularis buněčný
cellulatio buněčnost

cer-

cera vosk
cereus voskový
cerumen ušní maz

cerebr-

cerebrum mozek
cerebellum mozeček
cerebralis mozkový
cerebellaris mozečkový

cern

ceruo, cernere, cernere tříbit, oddělovat
excretio vylučování

cerv-

cervix krk, krček
cervicalis krční, patřící ke krku

cicatr-

cicatrix jizva
cicatratio zjizvení
cicatriculum jizvička

cil-

cilium oční víčko (původně), řasa
ciliaris řasový, patřící k řasám

cing-

cingo, cingere, cinctus opásat
cingulum pletenec

cin-

cinis popel
cinereus popelavý

circ-

circus kruh
circulus kruh, kolo
circulatio koloběh
circulatorius oběhový

cit-

cito, citare, citatus vyvolávat
cito rychle
excitantia remedia léky oživující, podněcující činnost

claud-

claudo, claudere, clausus zavírat
clavis klíč
clavicula kost klíční
clavicularis klíční
clausus zavřený
claustrum závora

cliv-

clivus svah
clivus strmý

declivus svažující se

col-

colo, colere, coltus vzdělávat
cultura vzdělání, pěstění
cultus vzdělání, pěstování, úcta

colum-

columen podpora
columna sloup, pilíř
columna vertebrarum páteř

commod-

commodus příhodný
commodum výhoda, prospěch
commoditas příhodnost

consil-

consilium porada, rada
consiliarius poradní

consult-

consulo, consulere, consultus radit se
consultatio dotazování, podávání rady
consulto rozvázně
consultum opatření

contam-

contamino, contaminare, contaminatus přijít s něčím do styku
contaminatio přijít do styku s cizí látkou
contaminatus poskvrněný, nakažený

cop

copia hojnost
copiosus bohatý, hojný
copiositas hojnost

cori-

corium tvrdá kůže, škůra
excoriatio odření kůže

corn-

cornu roh
corneus rohový
corniculum růžek
cornutus rohatý

coron-

corona věnec
coronalis, coronarius věncovitý, věncitý

corp-, corpor-

corpus tělo
corpusculum tělísko
corporalis tělesný
corporatus ztělesněný
corporeus tělesný, hmotný

cort-

cortex kůra
corticalis kůrový, patřící ke kůře

cost-

costa žebro
costalis žeberní

costarius žebrový
crep-
crepo, crepare chřestit
crepitus praskot
crepitatio chřestění, skřípání
cresc-
cresco, crescere, cretus růst
accretio přírůstek
concretio srůstání, srůst
cribr-
cribro, cribrare, cribratus prosívat
cribrum síto
cribriformis síťový
crud-, crud-
cruor krev
cruentus krvavý
cruciatu zkřížený
crudus krvavý, syrový, krutý
crudelis surový, nelidský
crudelitas surovost
crur-
crus bérce
cruralis bérceový
crust-
crusta kůra, povlak
incrustatio pokrytí vrstvou (solí)
cub-
cubo, cubare, cubitus ležet
cubitus ležení; loket
cubitalis loketový
incubatio inkubace, uhníždění
culm-
culmen vrchol
culminatio vyvrcholení
cumul-
cumulus hromada
cumulatio nahromadění
cumulatus vrchovatý
cumulate vrchovatě
cun-
cuneus klín
cuneolus klínek
cuneatus klínovitý
cunn-
cunnius ženské pohlaví
cunnilingus lesbická láska
cup-
cupa sud
cupula klenba
cupularis klenbový
cur-
curo, curare, curatus pečovat, léčit
curabilis léčitelný

curatio pečování
curatus pěstěný, pečlivý
curr-
curro, currere, cursus běhat
currus vůz
cursor běžec
cursus běh, směr
curv-
curvo, curvare, curvatus křivit
curvus křivý
curvatus zkřivený, ohnutý
curvatura zakřivení
cusp-
cuspidis špice, cíp, hrot
cuspidatus špičatý
-cuss-
quatio, quater, quassus třást, klepat
quassatio potřásání
quassus rozbitý, zlomený
percussio vyšetření poklepem
cut-
cutis kůže
cutaneus kožní
cuticula kůžička

D

debil-
debilis (de-habilis) slabý, slabomyslný
debilitas slabost, slabomyslnost
debilitatio skleslost
delet-
deleo, delere, deletus zničit
deletio zničení
delir-
deliro, delirare, deliratus třeštit
delirus pošetilý
delirium třeštění, blouznění
dens-
dens zub
dentalis zubní
dentatus ozubený
denticulus zoubek
dentitio ozubení
dext-
dexter pravý
dextrarius vpravo, po pravé straně
dexteritas obratnost
dic-
dico, dicere, dictus říkat
dico, dicare, dicatus zasvětit
dictio způsob vyjadřování

indicatio léčebný příkaz, postup, zákrok

digit-

digitus prst
digitatus prstovitý
digitalis náprstník

dil-

diluo, diluere, dilutus rozpustit, zmenšit
dilutus zředěný
diluuium rozmočení země, zkáza, záhuba

divid-

divido, dividere, divisus oddělit
divide! rozdě!l
divisio dělení
individuus nedělitelný

dol-

doleo, dolere bolet
dolor bolest
dolorosus bolestný

dom-

dominor, dominari, dominatus (sum) pano-
 vat
dominans převládající
dominatio ovládnání

dorm-

dormio, dormire, dormitus spát
dormitare dřímat
dormitorium ložnice
dormitorium spací

dors-

dorsum záda
dorsalis zadní

duc-, duct-

duco, ducere, ductus vést
ductio vedení, pohyb
ductus vývod

duplic-

duplico, duplicare, duplicatus zdvojit
duplex dvojitý
duplicitas zdvojení
dupliciter dvojitě, dvojnásobně
duplus dvojnásobný

dur-

durus tvrdý
duritia tvrdost
durabilis trvalý, trvanlivý
obduratio ztvrdnutí

E**eburn-**

ebur slonovina
eburneus ze slonoviny, slonovinový

ed-, es-

edo, edere, esus jíst, žrát
comedo, comedere, comesus strávit
comedo uher

equ-

equus kůň
eques jezdec
equinus koňský

erm-, (arm-)

arma zbraň
armatus ozbrojený
inermis neozbrojený

err-

erro, errare. erratus bloudit
aberro, aberrare, aberratus zbloudit, odchý-
 lit se
error blud
erratum omyl, poklesek
aberrans zbloudilý, odchylující se

exter

externus, exterior vnější
extremus nejzazší

F**fac-, fact-, fect-**

facio, facere, factus činit
facinus čin
factor činitel
facticius uměle vytvořený
factum čin, skutek

faci-

facies plocha, tvář
facialis tvářový
superficialis povrchový

faec-, faex

faex kvasinky, usazenina, nečistota
faeces výkaly

fal-

fallo, fallere, falsus klamat
fallacia klam, podvod
fallax podvodný
falsus klamný
falsum nepravda, výmysl

fam-

famulus sluha
familia rodina
familiaris dědičný, vrozený
familiaritas přátelství

fas-

for, fari, fatus (sum) mluvit
fas právo, jednání

fas est je dovoleno, slušno
fatum výrok
fabula řeč, bajka
fabulosus bájný
nefas není dovoleno, hřích, bezprávi
infans nemluvicí, dítě

farc-, farct-

farcio, farcire, fartus ucpat
fas (fartis) ucpávka
infartus ucpání, uzavření

fasc-

fascia páska, stuha, pokrývka, obvaz
fascialis pokrývkový
fascis svazek
fasciculus svazček

fast-

fastidium nechut, odpor
fastidiosus ošklivý, odporový

fatig-

fatigo, fatigare, fatigatus unavit
fatigatio únava
fatigatus unavený, vysílený

fatu-

fatuus hloupý
fatuitas hloupost, netečnost

fauc-

fauces hrdlo
suffocatio udušení

faust-

faueo, favere, fautus přát
favor přízeň
faustus příznivý
faustitas zdárnost
infaustus nepříznivý, přinášející zlo

febr-

febris horečka
febricula lehká horečka, zimnice
febrilis horečnatý

fecund-

fecundus úrodný
fecunditas úrodnost
fecundatio oplodnění

fell-

fel žluč
felleus žlučový
fello, fellare, fellatus sát

fem-

femina žena
femineus zženštilý
femininus ženský
feminisatio zženštění

fer-

fero, ferre, latus nést, přinášet

afferens přívodný
ablatio snesení, odnětí

ferr-

ferrum železo
ferreus železný
ferugo rez (železná), rezavost, rudost

fert-

fertilis úrodný
fertilitas plodnost
fertilisatio oplodnění

ferv-

ferveo, fervere vařit, žhnout
fervidus horký, horoucí
fevor vřelost, zár
fervens vřelý, žhavý
effervescens kypící, šumivý

festin-

festino, festinare, festinatus spěchat
festinatio spěch
festinus spěšný

fet-

fetus úrodný, plodný
fetus plod
fetalis plodový

fibr-

fibra vlákno
fibrilla vláčenko
fibrosus vláknitý, vazivový

fil-

filum nitka, vlákno
filamentum vláčenko
filaris nitkovitý

fin-

finio, finire, finitus končit
finis konec
finalis konečný
finitimus sousední, příbuzný
affinis příbuzný, na něčem účastněný,
slučitelný

fiss-

findo, findere, fissus štípat
fissilis štěpný
fissio štípání
fissura štěrbin
fissus rozštěpený

fix-

figo, figere, fixus připevnit
fixatio připevnění, upevnění
fixor upevňovač
fixus upevněný

flag-

flagello, flagellare, flagellatus bičovat
flagellum bič

flagellatio bičování

flamm-

flamma plamen

flammeus plamenný

inflammatio zánět

flat-

flo, flare, flatus foukat

flatus vání, odchod plynů

flatulentia nadměrný odchod střevních plynů

flex-

flecto, flectere, flexus ohýbat

flexio ohnutí

flexor ohybač

flexura ohyb

flexibilis ohebný

flict-

fligo, fligere tlouci, bít

flictus náraz

conflictus srážka

flocc-

floccus chumáč

flocculus chumáček

flocculatio vločkování

flor-

floro, florere kvést

floridus kvetoucí, bující

flos květ, ozdoba

efflorescentia výkvěť

defloratio protřzení panenské blány

flu-, flux-, flux-

fluo, fluere (fluxus) téci

fluctus vlna, bouře

fluens plynulý

fluidus tekutý

fluor tok, výtok

fluxus tok, silné vylučování

foc-

focus ložisko

focalis ložiskový

fod-, foss-

fodio, fodere, fossus bodat, vrtat

fossa příkop, jáma

fossula jamka

fossilis vykopaný, zkamenělý, zastaralý

foet-

foetor pach, zápach

foedus ošklivý

foetidus páchnoucí, zapáchající

fol-

folium list

foliatus opatřený listy

exfoliatio odlupování

foll-

folliculus vak

folliculus váček

follicularis váčkový

font-

fons pramen

fonticulus pramének

fontana kašna

fontanus pramenitý

for-

(*per*)*foro, forare, foratus* provrtat

foramen otvor

foraminosus děravý

perforatio proděravění

forens-

forum náměstí

forensis důležité pro soud, soudní

form-

formo, formare, formatus tvořit

formalis týkající se formy

formula pravidlo

formatio útvar, tvorba

deformatio znetvoření

forn-

fornix klenba, oblouk

fornicatus klenutý

fort-

fortuitus náhodný

fortuna osud, náhoda

fortunatus šťastný

fov- (fos-)

fovea jáma

foveola jamka

foveolaris jamkovitý

fossa jáma, rýha

frac-, frag-

frango, frangere, fractus lámat

fractus rozbitý

fractura zlomení

fragilis lomivý

fragilitas lomivost

fragor praskot, třeskot

frem-

fremo, fremere hřmotit

fremitus hluk, chvění, praskání

fremidus hlučný

fremor hlučnění

fren-

frenum plot, uzda

frenulum uzdička

fric-, frict-

frico, fricare, fric(a)tus třít

frictio tření, roztírání

frig-

frigeo, frigere chladnout
frigidus studený, chladný
frigus chlad
frigiditas chlad, chladnost (pohlavní)
refrigeratio zchlazení

fron(d)-

frons, frondis list
frondosus listnatý
frons, frontis čelo
frontalis čelní

frust-

frustror, frustrari, frustratus (sum) klamat
frustra marně, zbytečně
frustratio klamání, úskok

fug-

fugio, fugere utíkat
fugo, fugare, fugatus zahánět
fuga útěk
fugax prchavý
fugitivus uprchlý

fulg-

fulgeo, fulgere blýskat se
fulgor blesk, třpyt
fulgidus třpytící se

fulm-

fulmino, fulminare, fulminatus blýskat se
fulmen úder blesku
fulminans bleskově, velmi rychle se objevující
fulmineus bleskový

fund-, fus-

fundo, fundere, fusus lít
infundibulum nálevka
infundibiliformis nálevkovitý
infusio nálev

fung-

fungor, fungi, functus (sum) vykonávat
functio činnost
functionalis funkční

fun(ic)-

funis lano
funiculus provazec

fur-

furio, furiare, furiatus zuřit
furor zuřivost
furibundus zuřící, šílící
furiosus vášnivý, zběsilý

furc-

furca vidle
furcilla vidlice
furcula vidlice, rozsocha
bifurcatio vidlicovitě rozdělení

furfur-

furfur otruby, plevy
furfuraceus otrubový

fus-

fundo, fundere, fusus lít
fusilis tekutý
fusio spojení, splynutí
fusus roztažený

G**gar-**

garrigo, garrive, garritus žvatlat
garritus žvatlání
garrulitas žvanivost
garrulitas vulvae slyšitelný odchod plynu z pochvy
garrulus žvatlavý

gel-

gelo, gelare, gelatus zmrznout
gelidus studený
gelu mráz
congelatio omrzlina

gemell-, gemin-

geminio, geminare, geminatus zdvojovat
geminus dvojitý, zdvojený
gemellus dvojitý, dvojnásobný
geminatio zdvojení
trigeminus trojklaný

gemm-

gemmo, gemmare, gemmatus pučet
gemma poupě, perla
gemma poupátko, perlička

gen-

gigno, gignere, genitus tvořit, rodit
generalis rodový, obecný
genitivus přirozený, rodový
genitalis plodící, rodící, pohlavní
genitor ploditel, otec
genitrix matka
gens rod
gentilis rodově příbuzný

gener-

genero, generare, generatus rodit
genus rod
generatio pokolení, vznik, tvorba

ger-, gest-

gero, gerere, gestus vést
gesto, gestare, gestatus nosit s sebou
gestatio těhotenství, nesení
gestio konání, skutek
oviger vajíčkonosný

germ-

germino, germinare, germinatus vyrážet
germen zárodek
germanus rodný
germinativus zárodečný

glab-

glaber hladký
glabellus hladoučký

gland-, glans-

glans žalud
glandula malý žalud, žláza
glandularis žlázo

glob-

globus koule
globulus kulička
globosus kuličkový

glom-

glomerio, glomerare, glomeratus svinovat
glomus klubko
glomerulus klubíčko

glut-

glutino, glutinare, glutinatus slepovat
gluten lep, kliš, lepek
glutus slepený
glutio, glutire spolknout
deglutio polykání

grad-, gred-

gradior, gradi, gressus (sum) stupňovat
gradus stupeň
gradatim postupně
progrediens pokračující, postupující
progressivus pokračující
progressio postup

gran-

granum zrno
granulum zrnko
granulatio zrnitost

grand-

grandio, grandire zvětšovat
grandis veliký
granditas velikost

grav-

gravo, gravare, gravatus tížit
gravitas těhotenství
gravidus obtěžkaný
gravis těžký
gravitas tíha
graviter těžce

gubern-

gubernio, gubernare, gubernatus řídit
gubernaculum kormidlo

gurg-

gurgito, gurgitare, gurgitatus proudit

gurges proud
regurgitatio zpětné proudění, zvracení

gust-

gusto, gustare, gustatus ochutnávat
gustus chuť
gustatorius chuťový

gutt-

gutta kapka
guttatim po kapkách
guttula kapička

H**hab-**

habeo, habere, habitus mít, držet
habito, habitare, habitatus bydlet
habena uzda
habenula uzdička
habitus stav, vzhled

haer-, haes-

haereo, haerere (haesus) vězet
haesito, haesitare, haesitatus váznout
haesitatio nerozhodnost, rozpačitost
adhaesio přilnavost
incohaerentia nesouvislost, zmatenost

ham-

hamus hák
hamulus háček
hamatus opatřený hákem

haust-

haurio, haurire. haustus čerpat
haustus čerpání
exhaustio vyčerpání

heb-

hebeo, hebere slábnout
hebetio, hebetare, hebetatus zeslabovat
hebes slabý
hebetudo slabost, tupost

hered-

hereditio, hereditare, hereditatus dědit
heres dědic
hereditarius dědičný
hereditas dědictví

hiat-

hiio, hiare, hiatus rozevírat se
hiatus otvor, meze

hirs-

hircus kozel
hirsutus chlupatý
hirsutismus ochlupení

hord-

hordeum ječmen

hordeolum zrnko, ječné zrno

horr-

horreo, horrere hrozit se

horribilis hrozný

horridus strašný

horror děs, hrůza

hosp-

hospes host

hospitalis pohostinný

hum-

humanus lidský

humanitas lidskost

humaniter lidsky

humil-

humeo, humere vlnout

humidus mokrý

humifer obsahující vlhkost

humor tekutina

I

iac-, iact-

iacio, iacere (iactus) házet

iacto, iactare, iactatus sem tam vrhat

iniecio vpravení léčebné látky do těla

iactatio zmitání

iactus hod

ict-

ico, icere, ictus udeřit

ictus rána, úder

ieun-, jejun-

ieiunus, jejunus lačný

intestinum ieiunum (jejunum) lačník

ieiunitas, jejunitas lačnost

ieiunium, jejunium lačnění

ign-

ignis oheň

igneus ohnivý

ignitus ohnivý, žhavý

ignor-

ignoro, ignorare, ignoratus neznat

ignorabilis nepoznaný

ignoratio nevědomost

ignorantia neznalost

ignoratus neznámý

ignotus neznámý, cizí

imag-

imagino, imaginari, imaginatus představovat si

imago obraz

imaginatio představa

imaginarium zdánlivý

imaginabilis pomyslný

imaginosis trpící chorobnými představami

imit-

imitor, imitari, imitatus (sum) napodobit

imitamen napodobení

imitatio napodobení

impet-

impeto, impetere napadnout

impetus útok

impetigo náhle vzniklé onemocnění kůže (hnisavé)

inan-

inanis prázdný

inanitio vyprázdnění, vyhladovění

inanitas prázdnota

inert-

iners nečinný

inertia nečinnost, lenivost

inguin-

inguen slabina

inguinalis slabinový

insul-

insulto, insultare, insultatus napadnout

insultus útok, záchvat

intell

intellego, intellegere, intellectus vnímat

intellectualis rozumový

intellectus porozumění, rozum

intellegentia chápavost, moudrost

intellegibilis srozumitelný

intus

intus z vnitřku

intestinus vnitřní

ips-

ipse sám

ipsatio sebeukájení

irr-

irrito, irritare, irritatus dráždit

irritabilis vznětlivý

irritabilitas vznětlivost

irritatio dráždění

it-

eo, ire jít

iter cesta

exitus odchod

iunct-

iungo, iungere, iunctus spojit

iunctio napojení

iunctura, junctura spojení

iuv-

iuvo, iuvare, iutus pomáhat

adiuvans pomáhající

L

lab-

labo, labare, labatus kolísat
labor, labi, lapsus (sum) sunout se
laboro, laborare, laboratus pracovat
lapsus pád
labor práce, námaha
laboriosus pracovitý

lacer-

lacero, lacerare, laceratus trhat
lacer roztrhaný
laceratio drásání

lacin-

lacinia cíp
laciniatus roztřepený

lact-

lacteo, lactere mít mléko
lacto, lactare, lactatus kojít
lac mléko
lactatio tvorba mléka
lacteus mléčný

lac(un)-

lacuna otvor, mezera
lacus prohlubenina, jezero
lacunaris mezerovitý

laed-, laes-

laedo, laedere, laesus poškodit
laesio poškození

laev-

laevus levý
l(a)evulosum ovocný cukr

lam-

lamina list, deska
lamella destička
lamellosus destičkový

lan-

lana vlna
laneus vlněný
lanugo chmýří

lasciv-

lascivio, lascivire, lascivitus bujet
lascivus nevázaný
lascivia lehkovážnost

lass-

lass, lassare, lassatus unavovat
lassus unavený, vyčerpáný
lassitudo vyčerpání

lat-

lateo, latere skrývat se
latens skrytý
latentia skrytost

laus-

laudo, laudare, laudatus chválit
laus chvála
laudabilis chvályhodný
laudatio pochvala

lav-

lavo, lavare, lautus mýt
lautus umytý, čistý
lavatio umývání, koupel

lax-

laxo, laxare, laxatus uvolňovat
laxus volný
laxans uvolňující
laxatio uvolnění, ochabnutí

lect-

lego, legere, lectus sbírat, číst
lectio výběr, četba
lector čtenář, předčítatel

len-

lenio, lenire, lenitus mírnit
lenis mírný
leniens mírnící
lenimentum úleva
lenitas mírnost

lens, lent-

lens čočka
lenticula malá čočka
lentigo čoučice

let-

leto, letare, letatus usmrtit
letum smrt
letalis smrtelný
letifer smrtonosný

lev-

levo, levare, levatus činit lehkým, zvedat
levis lehký
levator zvedač
levitas lehkost

lib-

libero, liberare, liberatus uvolňovat
liber volný
libertas volnost
liberalis šlechetný, vlídný, volný

libid-

libido chuť, žádostivost
libidinosus smyslný

licet-

liceor, liceri, licitus (sum) přidávat
licet je dovoleno, volno
licentia svoboda, dovození
licens volný
licitus dovolený
licitatio přidávání

lig-

ligo, ligare, ligatus vázat
ligamentum vaz
ligatura podvázání

lim-

limite, limitare, limitatus ohraničovat
limen práh
limes hranice
limitans ohraničující

lin-

lino, linere, litus natírat
linio, linire, linitus mazat
linimentum mazání

ling-

lingo, lingere, linctus lízat
lingua jazyk
lingula jazýček
linguax řečný

lipp-

lippio, lippire, lippitus mít krhavé oči
lippus mokvající, krhavý
lippitudo krhavost

liqu-

liqueo, liquere být čistý, tekutý
liquo, liquare, liquatus rozpouštět
liquor tekutina
liquidus tekutý
colliquatio zkapalnění

lir-

lira brázda, kolej
deliro, delirare, deliratus vykolejit, blouznit
delirium blouznění

liv-

liveo, vivere blednout
livor modrá barva, sinalost
lividus namodralý

loc-

loco, locare, locatus umístit
locus místo
localis místní
dislocatio rozmístění

long-

longus dlouhý
longitudo délka
elongatio prodloužení
longaevitas dlouhý život
oblongatus prodloužený

loqu-

loquor, loqui, locutus mluvit
loquacitas žvatlavost
loquax mnohomluvný

luc-

luceo, lucere svítit

lux světlo
lucidus světlý
lumen světlost, vzor

lumb-

lumbus bedro
lumbalis bederní
lumbago ústřel

lus-

ludo, ludere, lusus hrát
ludus hra
illusio mylná představa

lux-

luxo, luxare, luxatus vykloubit
luxus uvolněný, vymknutý
luxatio vykloubení
luxurio, luxuriare, luxuriatus bujet
luxus bujnost
luxurians bující

M**mac-**

maceo, macere hubnout
macer hubený
macies hubenost
macero, macerare, maceratus stravovat
maceratio vyluhování
maceratus rozložený

made-

madeo, madere být mokrý
madidans mokvající
madidus vlhký, mokrý

magn-

magnitudo velikost
magnus veliký
magnopere velice

malle-

malleus kladivo
malleolus kladívko
malleolaris kladívkový

mam-, mamm-

mamma prs
mammila bradavka
mammalis, mammarius patřící k prsu
mammilaris bradavkový

man-

maneo, manere, mansus trvat
mano, manare, manatus kapat
mansio setrvání
permanens trvající, stálý
emanatio vytékání

marg-

margino, marginare, marginatus opatřit
okrajem

margo kraj, okraj
marginalis okrajový

masc-

mas samec
masculus samec
masculus mužský
masculinatio přeměna pohlavních znaků
samičích na samčí

mat-, matr-

mater matka, ochrana
matrix mateřská půda

matur-

maturus, maturare, maturatus učinit dospělým
maturus zralý, dospělý
maturitas dospělost

max-

maximus největší
maximalis největší

mea-

meo, meare, meatus procházet
meatus průchod

med-

medeor, mederi léčit
medico, medicare, medicatus léčit
medicus lékař
medicamentum lék
medicina lékařství

medi-

medio, mediare být ve středu
mediocris prostřední
mediocriter prostředně, průměrně
medius střední
medium střed

medit-

meditor, meditari, meditatus (sum) myslit
meditatio úvaha

mell-

mel med
melleus medový
mellitus medový, sladký
mellifer medonosný

membr-

membrana blána
membranaceus opatřený blánou
membranosus blanitý

mens-

mensis měsíc
menstruus měsíční
menstruatio měsíční krvácení

ment-

mens, mentis mysl, rozum
mentio myšlenka

mer-

mereo, merere zasluhovat
meritum výdělek, zásluha
meritus zasloužilý
meritorius podstatný, věcný

mict-

mingo, mingere, minctus močit
mictio, micturitio močení

migr-

migro, migrare, migratus stěhovat
migrans bloudící
migratio stěhování

mil-

milium proso
miliaria potničky, puchýřky velikosti prosa

min-

minor, minari, minatus vyčnívat
mineo, minere čnít
imminens hrozící
prominens vyčnívající

misc-

misceo, miscere, mixtus míchat
misce! míchej!
mixtus smíšený
mixtura směs

miser-

misereor, misereri, miseritus bédovat
miser ubohý
miserere! smiluj se!, zvracení stolice při neprůchodnosti střev
miserabilis žalostný
miseratio soucit

miss-, mitt-

mitto, mittere, missus posílat
missio posláni
remissio ochablost, vymizení příznaků nemoci

mit-

mitigo, mitigare, mitigatus mírnit
mitis jemný
mitigatio zmírnění

mod-

moderor, moderari, moderatus mírnit
moderatio umírněnost
modestus umírněný
modestia uměrenost

mol-

molo, molere, molitus mlít
mola mlecí kámen
molaris (dens) stolička

moll-*mollio, mollire, mollitus* měkčit*mollis* měkký*mollities* měkkost**moni-***moneo, monere, monitus* napomínat*monitio* napomenutí*monitorius* varující*monitor* upozorňovatel*monitus* napomenutí**mont-***mons* hora*monticulus* vršek*montanus* horský**monstr-***monstro, monstrare, monstratus* ukazovat*monstrum* zlé znamení, úkaz, znetvoření*monstruosus* nepřirozený*monstrositas* oblundnost**morb-***morbus* nemoc*morbidity* nemocnost*morbidity* nemocný**mors-, mort-***moriore, mori, mortuus (sum)* zemřít*mors* smrt*mortality* smrtelnost, úmrtnost*mortality* smrtelný*mortifer* smrtící*mortuus* mrtvý**mot-, mov-***moveo, movere, motus* hýbat*motio, motus* pohyb*motility* hybnost*commotio* otřes**muc-***(e)mungo, (e)mungere, (e)munctus* smrkat*mucus* hlen*mucosus* hlenový*mucoides* podobný hlenu**mulg-, muls-***mulgeo, mulgere, mulsus* dojit*emulsio* rozptýl (mléku podobný) tekutin,

jež jsou vzájemně nesmisitelné

mult-*multus* mnohý*multitudo* množství*multiformis* mnohotvárný*multiplico, multiplicare, multiplicatus* zvětšovat*multiplicatio* rozmnožování**mus-, musc-***mus* myš*musculus* myška, sval*muscularis* svalový**mut-***muto, mutare, mutatus* měnit*mutabilis* měnlivý*mutabilitas* vrtkavost*mutatio* změna

N

nar-*narro, narrare, narratus* vypravovat*narratio* vypravování*narrabilis* vypravovatelný**nas-***nasus* nos*nasalis* nosní*nasutus* nosatý**nasc-, nat-***nascor, nasci, natus* narodit se, vzniknout*nativus* od narození, přírodní*natalitas* porodnost*natale* rodiště*natus (natu)* rodem, věkem**nau-***nauseo, nausare, nausatus* dávit*nausea* mořská nemoc**nav-***navigo, navigare, navigatus* plout*navis* loď*navalis* lodní, námořní*navicula* loďka*navicularis* loďkovitý, člunkovitý**neb-***nebula* mlha*nebulosus* zamlžený**nec-***necessarius* nevyhnutelný*neccesso* nutné*necessitas* nutnost**neg-***neglego, neglegere, neglectus* zanedbávat*neglectio* zanedbání*neglegentia* nedbalost**nerv-***nervus* nerv*nervulus* malý nerv*nervosus* bohatý na nervy*inervatio* nervové zásobení**nex-***necto, nectere, nexus* spojit*nexus* spojení, spleť

adnexio připojení
adnexa připojené orgány (vaječník, vejcovod)

nict-

nicto, nictare kmitat, mrkat
nictitatio kmitání, mrkání
nictus mrkání

nid-

nidus hnízdo
nidulus hnízdečko
nidatio uhníždění

nigr-

nigro, nigrare, nigratus černat se
niger černý
nigrities černavost, černé skvrny

nis-

nitor, niti, nixus, nisus (sum) opírat se
nisus vzepření, nápor

noc-, nox-

noceo, nocere, nocitus škodit
nocens škodící
noxa poškození
nihil nocere neškodit

noct-

nox noc
nocturnus noční
noctu v noci

nod-

nodus uzel
nodulus uzlík
nodosus uzlovitý
nodositas uzlovitost

nom-

nomino, nominare, nominatus jmenovat
nominatio jmenování
nomen jméno
nomenclatura názvosloví
nominatim jmenovitě

norm-

norma pravidlo
normalis podle pravidla

nostr-

noster náš
nostras, nostratis domácí, náš, našinec

nub-

nubes mrak
nubecula mráček, obláček
nubilus oblačný

null-

nullus žádný
nullipara žena dosud nerodivší

numm-

nummus mince

nummularis mincovitý, penízkovitý

nutr-

nutrio, nutrire, nutritus živit
nutrix živitelka
nutricius vyživující

nux

nux ořech
nucleus jádro
nucleolus jádérko

O**obliqu-**

obliquo, obliquare, obliquatus šikmo postavit
obliquus šikmý
obliquitas šikmost

obtur-

obturo, obturare, obturatus ucpat
obturatus ucpaný
obturatorius ucpávající
obturator ucpávač

occult-

occulo, occultere, occultus skrývat
occulto, occultare, occultatus zatajovat
occultus skrytý
occultatio skrývání, zatajování

ocul-

oculus oko
oculentum oční mast

od-

odoro, odorare, odoratus navonět
odor vůně, pach
odoratus čich, čichání

ol-

oleo, olere páchnout
olidus páchnoucí

oment-

omentum předstěra
omentalis předstěrový

omn-

omnis všechen
omnia všechno
omnio celkem
omnivor všežravec

oper-

operor, operari, operatus pracovat
opera práce
operatio výkon, dílo
operativus tvořivý, výkonný

orb-

orbis kruh
orbiculus kroužek

orbita očnice

ord-

ordino, ordinare, ordinatus řadit

ordo pořádek, řada

ordinatio řadění, předpis

primordium počátek

ori-, ort-

orior, oriri, ortus vznikat

origo původ

oriundus pocházející

os(s)-

os kost

ossiculum kůstka

ossificatio zkostnatění

os (or) ústa

oralis ústní

ostium ústí

oscitatio otvírání, zívání

ov-

ovum vejce

ovarium vaječník

oviger vajíčkonosný

P**pact-**

pango, pangere, pactus upevňovat, spojovat

pactio spojení

pactum úmluva

compactus pevný, celistvý

paen-

paene skoro

paenitentia lítost

paenitet me je mi líto

palat-

palatum patro

palatinus patrový

pall-

palleo, pallere blednout

pallidus bledý

pallor bledost

palm-

palma dlaň, palma

palmaris dlaňový

palmatus dlaňovitý

palp-

palpor, palpari, palpatus hladit

palpito, palpitare, palpitatus škusbat

palpebra víčko

palpatio ohmatávání, vyšetřování hmatem

palpitatio tlučení, bouchání

pand-, pans-

pando, pandere, passus rozšiřovat

passus krok

expansivus rozšiřující se

pann-

pannus šátek

panniculus hadřík, polštář

pannosus roztrhaný

pap-

papula pupenec, puchýř

papilla prsní bradavka, bradavka (obecně)

papillaris bradavkový

par-

paro, parare, paratus připravovat

paratus připravený

paratio připravování

pariet-

paries stěna

parietalis temenní

pars

participo, participare, participatus účastnit se

pars část

particula částice

partialis, particularis částečný

particeps účasten

partim částečně

partitio rozdělení

parv-

parvus malý

parvulus maličký

parvitas malost

pass-

patior, pati, passus (sum) trpět

patiens trpící, nemocný

passivus trpný

patientia trpělivost

patell-

patella miska, česka

patellaris miskovitý, českový

paten

pateo, patere být otevřený

patens otevřený

patefactio otevření

pater

pater otec

paternitas otcovství

patrimonium dědictví

pau-

paucitas hrstka

paucus nečetný

paulus skrovný

paulum málo

pav-

paveo, pavere bát se
pavor úzkost, děs
pavidus bázlivý

pect-

pecto, pectere, pexus česat
pecten hřeben
pectinatus hřebenový

pell-

pello, pellere, pulsus klepat, bít, hnát
pulsus tep
impulsus popud

pelv-

pelvis pánev
pelvicus, pelvinus pánevní

pend-

pendeo, pendere viset
pendulus visící
pensum úkol
pensio splátka
appendix přívěšek, výběžek

penetr-

penetro, penetrare, penetratus pronikat
penetrans pronikající
penetratio pronikání
penetratus proražený
penetralis pronikavý, vnitřní
penetrabilis proniknutelný
penitus dovnitř

penn-

penna peří
pennatus opeřený

pens-

penso, pensare, pensatus vážit
pensum úkol
compensatio vyvážení, vyrovnání

pern-

pernicies zkáza
perniciosus zhoubný

pest-

pestis mor
pestifer přinášející mor, zlo
pestilens otravný, zhoubný
pestilentia nákaza

pet-

peto, petere, petitus žádat
petitio žádost
appetentia žádostivost
appetitus žádost, chuť

pig-

pingo, pingere, pinctus malovat
pictus pestrý
pictura malba

pigmentum barvivo

pil-

pilus vlas
pilosus vlasatý, vousatý
pilaris vlasový, chlupový
depilatio zbavení vlasů, chlupů

plac-

placeo, placere líbit se
placebo budu se líbit; podávání léku bez účinku
placidus oblíbený
placide pokojně

plan-

planus hladký, plochý
planum plocha, rovina
applanatio oploštění

plant-

planto, plantare, plantatus sázet
planta sazenice, chodidlo
plantaris chodidlový
transplantatio přenesení tkáně

plex-

plecto, plectere, plexus plést
plexus pleteň

plic-

plico, plicare, plicatus stáčet
plica záhyb
complicatio složitost, znesnadnění
complicatus složitý, nesnadný

plur-

plus více
plurimum nejvíce
pluripara vícerodička

pon-, pos-

pono, ponere, positus klást
reponibilis napravitelný
positio poloha
positivus stanovený
positus postavení

pot-

poto, potare, potatus pít
potus nápoj
potator piják

praes-

praesentia přítomnost
praesens přítomný

pres-

premo, premere, pressus tlačit
presso, pressare, pressatus tisknout
pressio tlak
pressus stlačený
compressio stlačení

prim-

primus první
primarius přední, čelní
primordium počátek
primum nejprve
princeps přední, hlavní
principalis prvotní, hlavní
principium začátek
prior, prius přední

priv-

privo, privare, privatus zbavit
strumiprivus zbavený štítné žlázy
deprivatio odcizení

prob-

probo, probare, probatus schvalovat
probabilis pravděpodobný
probatio schvalování
probabilitas pravděpodobnost
probatus schválený

proxim-

proximo, proximare, proximus blížít se
proximus nejbližší
proximalis bližší k hlavě
proximitas blízkost

prur-

prurio, prurire svědit
pruritus svědění

pub-

pubesco, pubescere obrůstat, dospívat
pubens dospívající
pubertas dospívání
pubes chmýří, krajina stydká

pud-

pudet, pudere stydět se
pudens stydlivý
pudendus týkající se ohanbí
pudor stud

pulm-

pulmo plíce
pulmogenes plicního původu
pulmonalis plicní
Pulmonaria plicník

pulv-

pulvis prach
pulvinus poduška
pulvinar polštář
pulvereus prachový, prašný

punct-

pungo, pungere, punctus bodat, píchat
punctum bod
punctio nabodnutí

pup-

pupa dívka

pupilla zornice
pupillaris zornicový

pur-

purgo, purgare, purgatus čistit
purgatio čištění
purus čistý
purgamen nečistota

pust-

puteo, putere páchnout
pus hnís
pustula neštovička
pustulosus neštovičný
puter shnilý
putidus nechutný
putridus zkažený
putrefactio hniloba

put-

puto, putare, putatus čistit, počítat, domnívat se
putamen obal, skořápka
putatio ořezávání, oklešťování

Q

quadr-

quadro, quadrare, quadratus učinit čtyřhranným
quadra čtyřhran
quadrans čtvrtina
quadratus čtyřhranný
quadriceps čtyřhlavý
quadriduum čtyři dni

quart-

quartus čtvrtý
quartanus opakující se každý čtvrtý den

quass-

quasso, quassare, quassatus třást
quassatio potřásání
quassus rozbitý
conquassatio rozdrcení

R

racem-

racemus zrnko, hrozen vína
racemosus hroznovitý

rad-

rado, radere, rarus škrabat
rasilis hladký
rasorium škrabadlo
abrasio oškrábání, obrousění

rad-

radio, *radiare*, *radiatus* zářit
radiatus zářící
radius hůl; paprsek
radiatio záření
radialis paprskovitý, vřetení

radic-

radix kořen
radicalis na kořen jdoucí
radicula kořínek
radicotomia protěti míšního kořene

ram-

ramus větev
ramulus větévka
ramosus větnatý

rap-

rapio, *rapere*, *raptus* chytit, uchvátit
raptus zuřivost
rapax dravý
rapacitas dravost

rar-

rarus řídký
raritas vzácnost
rarefictio zřídnutí
raro zřídka

rauc-

raucus chraptlavý
raucedo chraptivost

rect-, reg-

rego, *regere*, *rectus* řídit
recte přímo
rectio řízení
rectus přímý
rectalis patřící k přímému střevu, konečníku

ren-

ren ledvina
renalis týkající se ledvin, ledvinový

ret-

rete síť
reticulum sítko
retina sítnice

rid-, ris-

rideo, *ridere*, *risus* smát se
risus smích

rig-

rigeo, *rigere* ztuhnout
rigidus tuhý, zmrzlý
rigor ztuhlost

rob-

robur síla
robustus silný
roboreans posilující

rod-

rodo, *rodere*, *rosus* hlodat
rodens hlodající
corrosio leptání, porušování

ros-

rosa růže
rosaceus růžový

rostr-

rostrum zobák
rostralis zobákovitý, zobcovitý

rot-

roto, *rotare*, *rotatus* točit
rota kolo
rotundus kulatý
rotator otáčecí

rub-

rubeo, *rubere* rdít se
ruber červený
rubor červeň
rubeola zarděnky

ruct-

ructo, *ructare*, *ructatus* říhat
(e)ructatio říhání
ructus říhání

rud-

rudis surový, nezpracovaný
rudimentum nedokonalý, první, počátek;
zakrnělá tkáň

rug-

ruga vráska
rugosus vráskovitý, vrásčitý

rum-

rumino, *ruminare*, *ruminatus* žvýkat
ruminatio žvýkání

rupt-

rumpo, *rumpere*, *ruptus* zlomit
ruptura trhлина
interruptio přerušení

S**sacc-**

saccus vak
sacciformis vakovitý

sacr-

sacer svatý, křížový
sacralis křížový, patřící ke křížové kosti

sagitt-

sagitto, *sagittare*, *sagittatus* střilet šíp
sagitta šíp
sagittalis šípový

saliv-

saliva slina
salivaris slinný
salivatio slinění

salt-

salto, saltare, saltatus tancovat
saltatio tanec
saltus skok

sal(ubr)-

saluber zdravý
salubritas zdraví
salus blaho
salutaris léčivý

san-

sano, sanare, sanatus léčit
sanus zdravý
sanabilis léčitelný
sanatio léčení
sanitas zdraví, zdravost

sang-

sanguino, sanguinare, sanguinatus krváčet
sanguis krev
sanguineus krvavý
sanguinosus krvácející

sart-

sarcio, sarcire, sartus látat
sartor kryjící
sartorius krejčovský

sat-

satio, satiare, satiatus nasytit
satias, sacietas dostatek
satis dost

scab-

scabo, scabere škrábat
scaber drsný, nečistý
scabies svrab

scaep-

scalpo, scalpere, scalptus řezat
scalprum, scalpellum (chirurgický) nůž

scand-, scend-

scando, scandere, scansus stoupat
scala schody
descendens sestupující

scap-

scapula lopatka
scapularis lopatkový
scapus stéblo, hůl

scel-

scelus neštěstí, zlo, zločin
sceleratus zločinem poskvrněný
scelestus zločinný

scind-

scindo, scindere, scissus roztrhnout

scissus trhlý
scissura štěrbina, trhlina

script-

scribo, scribere, scriptus psát
scriptum spis
scriptorius písařský
inscriptio podpis

scrob-

scrobis jáma
scrobiculus jamka

scrot-

scrotum šourek
scrotalis šourkový

seb-

sebum lůj, maz
sebaceus lojový
seborrhoea mazotok

sec-, sect-, seg-

seco, secare, sectus řezat
sectio řez
resectio vynuť
segmentum úsek

sed-, sell-, sess-

sedeo, sedere, sessus sedět
sedo, sedare, sedatus uklidňovat
sedes sídlo
sella sedlo
sedimentum usazenina
sedativus uklidňující, mírnící

sem-, semin-

semino, seminare, seminatus sít, plodit
semen semeno
inseminatio umělé oplodnění

sen-, senil-

senex stařec
senilis stařecký
senilitas stařecká slabost
senium stáří, staroba

sens-

sentio, sentire, sensus cítit
sensus smysl, cit
sensibilis schopný smyslového vnímání
sensibilitas citlivost
sensorius citlivý

sept-

s(a)eptulum malá přepážka
s(a)eptum přepážka
saepio, saepire, saeptus ohraničit

sequ-

sequor, sequi, secutus následovat
sequestro, sequestrare, sequestratus odlučovat
sequestrum odumřelá část kosti

sero-

serus pozdní
serotinus pozdní
sero pozdě

serp-

serpo, *serpere*, *serptus* plazit se
serpens plazící se, had

serr-

serra pila
serratus pilovitý

sert-

sero, *serere*, *sertus* řadit
series řada
insertio úpon

serv-

servo, *servare*, *servatus* chránit
servans chránící
servabilis zachranitelný
conservatio uchování
praeservativus ochranný

sever-

severus přísný, vážný
severitas přísnost

sex-

sexus pohlaví
sexualis pohlavní
sexualitas pohlavní život

sibil-

sibilo, *sibilare* syčet
sibilans syčící, pištící
sibilus sykot

sicc-

sicco, *siccare*, *siccatus* sušit
siccus suchý
siccatus vyschlý

sign-

signo, *signare*, *signatus* značit
signum znamení
signatura označení
sigillum pečeť
significans výrazný
significatio označení

silic-

silex křemen
silicosis zaprášení plic prachem z oxidu
 křemičitého

simil-, simul-

simulo, *simulare*, *simulatus* napodobovat
similis podobný
simulatio předstírání

sin-

sinus splav
sinusitis zánět dutin

singul-

singuli jednotliví
singularis ojedinelý
singulto, *singultare*, *singultatus* vzlykat, škytat
singultus zajíkání, škytavka

sinistr-

sinister levý, nepříznivý
sinistrorsus nalevo
sinistropositio uložení vlevo

sist-

sisto, *sistere*, *status* postavit
statio stání
status stav

sit-

sitio, *sitire* žíznit
sitis žízeň
sino, *sinere*, *situs* postavit
situs poloha

soc-

socio, *sociare*, *sociatus* spojovat
socius společný
societas společnost
dissociatio rozdělení, rozštěpení, odloučení

sol-, solv-

solvo, *solvere*, *solutus* uvolnit
solitudo samota
solutio uvolnění, roztok
solutus nespoutaný, volný

somn-

somnio, *somniare*, *somniatus* snít
somnus spánek
somnium sen
insomnia nespavost
sopor (tvrký) spánek

son-

sono, *sonare*, *sonitus* snít
sonor zvuk
sonorus zvučný
sonitus hučení

sorb-, sorpt-

sorbeo, *sorbere* vstřebat
sorbilis vstřebatelný
absorptio vstřebání, pohlcení

sord-

sordeo, *sordere* být špinavý
sordes špína, nečistota
sordidus špinavý

sparg-

spargo, *spargere*, *sparsus* rozptýlit
sparsus rozptýlený
dispersio rozptýlení

spec-, spect-

specio, *specere*, *spectus* hledět

specto, spectare, spectatus pohlížet
specular, speculari, specularis (sum) pátrat
species vzhled, druh
speculum zrcátko
spectio pozorování
spectatio zkoumání
spectrum obraz

spin-

spina trn
spinalis trnový, míšní
spinosis trnitý

spir-

spiro, spirare, spiratus dýchat
spiritus dech, vzduch
inspirium nadechnutí

spiss-

spisso, spissare, spissatus zhustit
spissus hustý
spissitudo hustota

spont-

spondeo, spondere, sponsus slibovat
sponte po vůli
sponsio slib
spontaneus dobrovolný

squam-

squama šupina
squamatus šupinatý
squamosus šupinami pokrytý

sta-

sto, stare stát
statuo, statuere, statutus postavit
sisto, sistere, status postavit
status stav
stabilis pevný
stativus stojící
statura postava

sterc-

stercus výkal
stercoralis výkalový

stern-

sterno, sternere, stratus rozprostírat
stratum vrstva
sternuo, sternuere kýchat
sternutatio kýčání
sternumentum, sternumentum kýchnutí

stert-

sterto, stertere chrápat
stertor chrápání

still-

stillo, stillare, stillatus kapat
stillia kapka
stillicidium kapání, odkapávání

stimul-

stimulo, stimulare, stimulatus podněcovat
stimulus podnět, pobídka
stimulans povzbuzující
stimulatio popud, podnět

stint-

stingo, stingere, stinctus píchat
instinctus podnět, pud

stip-

stipo, stipare, stipatus hromadit
constipatio, obstipatio zácpa

stirp-

stirp(i)s kořen
exstirpatio vybrání, odstraňování kořene

stren-

strenuus silný
strenuitas čilost

strict-

stringo, stringere, strictus vázat, poutat
strictus sevřený
strictura zúžení

strid-

strido, stridere pískat, syčet
stridor pískání
stridulus syčící, vrzající

stru-, struct-

struo, struere, structus stavět
structura stavba, vzhled
strues hromada

stup-

stupeo, stupere žasnout
stupidus hloupý
stupor strnulost, tupost
stupiditas hloupost

stupr-

stupro, stuprare, stupratus hanobit
stuprum zhanobení
masturbatio (manu-stupratio) pohlavní se-
beukájení

su-

suus svůj
suicidium sebevražda

sud-

sudo, sudare, sudatus potit se
sudor pot
sudatio pocení

suff-

suffio, suffire, suffitus vykuřovat
suffitus zakouřený
suffoco, suffocare, suffocatus zardousit
suffocatio zardoušení

sugill-

sugillo, sugillare, sugillatus zmoždit

sugillatio zmodrání, krevní podlitina

sult-

salio, salire, saltus skákat

insilio, insilire skákat dovnitř

insultus záchvat

sumpt-

sumo, sumere, sumptus brát

sumptus náklad

consumptio vysílení, chřadnutí

supin-

supino, supinare, supinatus nahoru obracet

supinus vzhůru obrácený

supinator odvraceč (sval)

surd-

surdus hluchý

surditas hluchota

susurr-

susurro, susurrare, susurratus šeptat

susurrus šum, bzukot

sut-

suo, suere, sutus šít

sutura šev

sutorius ševcovský

T

tab-

tabeo, tabere rozkládat se

tabes rozkládání, hnutí

tabidus zhoubný

tal-

talus hlezno

talaris hleznový

talipes křivá noha

tang-

tango, tangere, tactus dotýkat se

tactus hmat, dotyk

contingo, contingere, contactus dotýkat se

contagio, contagium nákaza stykem

tard-

tardo, tardare, tardatus zdržovat

tardus pomalý

tarditas váhavost

tect-

tego, tegere, tectus pokrývat

tegmen pokrývka

tectum střecha

temp-

tempero, temperare, temperatus mísit, mírnit, určovat

tempus čas

tempora spánky

temporalis spánkový

temperans mírnící, utišující

ten-

teneo, tenere držet

tenor pohyb, způsob, míra

abstinentia zdrženlivost

tend-, tens-, tent-

tendo, tendere, tensus napínat

tendo šlacha

tensio napětí

intensio úsilí, úmysl

tent-

tento, tentare, tentatus zkoušet, pokoušet

tentamen zkouška, pokus

tepe-

tepeo, tepere být teplý

tepidus teplý

tepor teplota

ter-

tero, terere, tritus třít

teres hladký

tritus třený

termin-

termino, terminare, terminatus ohraničit

terminalis hraniční

terminatio ukončení

terr-

terreo, terrere, territus děsit

terribilis hrozný

terror strach

test-

testor, testari, testatus dosvědčit

testis svědek; varle

testudo klenba (želví), kryt

tinct-

tingo, tingere, tinctus namořit, barvit

tinctura barvení; lihový výtažek

extinctio vyhubení

tinn-

tinnio, tinnire, tinnitus znít

tinnitus hučení

titill-

titillo, titillare, titillatus lechtat

titillatio svědění, dráždění

titub-

titubo, titubare, titubatus kolísat

titubatio kolísání, nejistota

tol-

tollo, tollere zdvihat

tolero, tolerare, toleratus snášet

tolerantia trpělivost, snášelivost

tolerabilis snesitelný

ton-*tono, tonare* hřmít*tonus* tón, zvuk**tonsill-***tonsilla* mandle*tonsillaris* patřící k mandlím**tonsur-***tondeo, tondere, tonsus* stříhat*tonsura* stříhání**torc-, torm-, tors-, tort-***tormina* křeče*torqueo, torquere, tortus* kroutit*torsio* zakroucení**torp-***torpeo, torpere* strnout*torpor* strnutí*torpidus* strnulý**tot-***totus* celý*totalis* celkový, úplný**trab-***trabs* trám*trabecula* trámeček*trabecularis* trámčový**tract-***traho, trahere, tractus* táhnout*tractus* dráha, soustava*extractio* vytažení**trem-***tremo, tremere* chvět*tremor* chvění, třes**tri-***tres* tři*triceps* trojhlavý*triangularis* trojúhelníkový*triens* třetina**tub-***tubus* roura*tuba* trubice**tuit-, tut-***tueor, tueri, tuitus* chránit*tutus* bezpečný*intuitio* bezprostřední poznání, vnuknutí**tum-***tumeo, tumere* naběhnout, vzdouvat se*tumor* zduření, zvětšení*tumescencia* naběhnutí*tumidus* vzdutý**tund-***tundo, tundere, tusum* tlouci, bít*contusio* zhmoždění**turb-***turbo, turbare, turbatus* rozházet*turbo* vír, vinutí*turbineus* vířivý*turba* zmatek*turbidus* nepokojný, kalný**turg-***turgeo, turgere* být zduřelý*turgor* napětí, pružnost**tuss-***tussio, tussire* kašlat*tussis* kašel

U

ub-*uber* úrodný*ubertas* plodnost*exuberans* bující**ulc-***ulcero, ulcerare, ulceratus* jítřit*ulcus* vřed*ulcerosus* vředový*ulceratio* zvědovatění**uln-***ulna* loket*ulnaris* loketní**umb-***umbo* vypuklina, štít*umbilicus* pupek**unc-***uncus* hák*uncinus* háček*uncinatus* opatřený háčkem**ung-***ungo (unguo), ungere, unctus* mazat*unctio* mazání*unguentum* mast**uni-***unus* jeden*unipara* žena jednou porodivší**urin-***urina* moč*urinarius* močový**urtic-, ust-***uro, urere, ustus* pálit*urtica* kopřiva*combustio* popálenina**ut-***uter* vak*utrículus* váček*uterus* děloha**uv-***uva* hrozen vína; štrapec

uvula čípek
uvea střední vrstva stěny oční koule

V

vac-

vaco, vacare, vacatus být prázdný
vacuus prázdný
vacuum prázdno, prázdnota
vacatio oprostění, úleva
evacuatio vyprázdnění

vad-

vado, vadere kráčet
invasio vniknutí
invasivus pronikající, násilný

vag-

vagor, vagari, vagatus (sum) bloudit
vagus bloudivý
vagatio pobíhání
vagio, vagire křičet
vagitus nářek

val-

valeo, valere být silný
valens silný, zdravý
valetudo zdraví
valetudinarium nemocnice
reconvalescentia zotavování

vall-

vallo, vallare, vallatus ohradit
vallum ohrada, násep, val
vallatus ohrazený
vallaris násepný

valv-

valvae křídlové dveře
valvula chlopeň
valvularis chlopeňní

vap-

vaporo, vaporare, vaporatus naplňovat párou
vaporarium parní lázeň
vapor pára
vaporisatio vypařování

varia-, vario-

vario, variare, variatus měnit
varius pestrý, různý
variatio změna
varietas pestrost

varic-

varix křečová žíla
varicosus městkový

vasc-, vaso-

vas céva
vascularis cévní

vasculosus cévnatý
vasodilatatio rozšíření cév
vasculum cévka

veget-

vegeto, vegetare, vegetatus oživovat, růst
vegetans bující, bujivý
vegetativus udržující život bez závislosti na vůli

vehic-

veho, vehere, vectus vést, jezdit
vehiculum vozidlo; látka zřetřující nebo objemově zvětšující hlavní účinnou látku léku

vel-

velo, velare, velatus zahalovat
velum plachta
velamen pokrývka
velamentum plachta, obal

ven-

vena žíla
venalis žilní
venosus žilnatý

venen-

veneno, venenare, venenatus otrávit
venenatus jedovatý, otrávený
venenum jed
veneficium travičství, otrava
venenatio otrava, travičství

vent-, ventr-

venter břicho
ventriculus komora, žaludek
ventralis břišní, vpředu ležící

verruc-

verruca bradavice
verrucosus bradavkový

vers-, vert-, vort-

verto, vertere, versus obracet, točit
verso, versare, versatus pohybovat
versus řádka
vertex, vortex vír
vertigo závrať

vest-

vestio, vestire, vestitus odívat
vestis oděv
vestimentum oblek
vestitus ustrojení

via

via cesta
deviatio odchýlení od normální cesty

vibr-

vibro, vibrare, vibratus chvět
vibratio chvění
vibrissae nosní chloupky

vicar-

vices střídání
vicarius střídavý, zastupující
vicissim střídavě

vid-

video, videre, visus vidět
visus zrak
visio vidění
visibilis viditelný
visum spatřená věc, nález

vig-

vigilo, vigilare, vigilatus bdít
vigil hlídač
vigilia bdění, nespavost
vigilantia bdělost

vill-

villus klk
villosus vlasatý, chlupatý

vinc-

vincio, vincire, vincitus vázat
vinculum pouto

vir

vir muž
virilis mužský
virilitas mužství

virtus mužnost

visc-

viscus, viscera útroby
visceralis útrobní

vit-, vi-

vita život
vitalis životní
vitalitas životnost
vivo, vivere žít
vivax věkový, trvalý
vivacitas životní síla

vit-

vitrum sklo, láhev
vitreus skleněný, čistý

volu-, volv-

volvo, volvere, volutus točit
volumen vinutí, svazek, objem
volvulus otočení
voluminosus objemný
volva (vulva) lůno

vuln-

vulnero, vulnerare, vulneratus zranit
vulnus rána
vulnerabilis zranitelný
vulnerabilitas zranitelnost

ŘECKÉ ZÁKLADY LÉKAŘSKÉ TERMINOLOGIE

A

acar-

akares velmi malý
akari roztoč, zákožka
acarus zákožka
acarina roztoči
acarinosis onemocnění zákožkou

achor-

achor strup, prašivina, svrab
achorion druh parazitárních hub vyvolávajících zákožku

aco-, acu-

akuein slyšet
acusia slyšení
acoasma sluchový přelud
acumetron přístroj k měření ostrosti sluchu

adamant-

adamas, adamantos ocel
adamantina sklovina, email
adamantoblastos adamantoblast, mateřská buňka zubní skloviny
adamantitis adamantitida, zánět zubní skloviny

adelph-

adelfos sourozenec, bratr
adelfe sestra
deradelphus stvůra se zdvojenou dolní částí těla
adelphositus adelfosit, omfalosit parazitický člen asymetrických jednovaječných dvojčat
adelphotaxis tendence pohyblivých buněk řadit se do konečných pozic

aden-

aden, adenos žláza
adenoides žlázovitý
adenitis adenitida, zánět žlázy
adenectomy adenektomie chirurgické vyloučení žlázy, mizní uzliny nebo adenoidních vegetací

aego-

aix, aigos koza
aegophonia »mekavý« hlas, zvuk při bronchofonii
aegilops slzní píštěl

aeluro-

ailuros kočka, kočce podobný
aeluropis šikmost oka nebo oční štěrbiný
aelurophobia nenormální strach z kočky
aelurophilia přehnaná láska ke kočkám

aēr-

aēr, aēros vzduch
aerotherapia vducholéčba
aerophagia aerofagie, polykání vzduchu
anaerobius anaerobní, žijící bez vzduchu, resp. kyslíku

aesth-

aisthanesthai pociťovat, vnímat
aisthesis citění
anaesthesia ztráta citlivosti
anaesthesiologia anesteziologie, nauka o anestezii
aesthesiologia esteziologie, nauka o smyslových orgánech

aether-

aither, aitheros vzduch
aethereus vzduchový
aetherisatio znečitlivění éterem
aetherismus éterismus, otrava éterem

aetio-

aitia příčina
aetiologia nauka o vzniku choroby
aetiopathogenesis etiopatogeneze, nauka o příčinách vzniku a vývoji onemocnění

agog-

agogos přivádějící, odvádějící
agoga (remedia) látky vyvolávající nějaký účinek
cholagogum prostředek podporující vylučování žluči

agon-

agonia boj (zvláště o život), stav před smrtí
agon, *agonos* závod
agonista činitel působící stejně jako činitel jiný

agor-

agora tržiště, náměstí
agoraphobia chorobná úzkost z prostranství

agr(a)

agra hon, lov, železa k lovení
gonagra dna kloubová
podagra dna postihující palec u nohy

agrypn-

agrein honit
hypnos spánek
agrypnia nespavost

aki-

akis jehla, hrot, špičatý nástroj
akiurgia operace na mrtvém těle (z cvičných důvodů)

acr-, akr-

akron špička
akra konec
acromegalia chorobné zvětšení okrajových částí těla
acromion výběžek lopatky
acrocephalia akrocefalie, špičatá hlava

actin-

aktis, *aktinos* paprsek
actinogramma rentgenový snímek
actinoscopia aktinoskopie
actinotherapia aktinoterapie, léčba zářivou energií

alg-

algein vnímat bolest
neuralgia bolest nervů
analgia, *analgesia* analgie, analgezie, snížená vnímavost pro bolest

allant-

allas, *allantos* jelito
allantiasis otrava klobásovým jedem
allantotoxinum klobásový jed

allax-

allassein, *allattein* změnit, zaměnit
allaxis změna, záměna
morphallaxia změna tvaru, podoby

allel-

allelon střídavý
allela jedna z možných mutantních forem určitého genu

allex-

allexein chránit
alexinum látka v séru ničící bakterie

allo-

allos jiný
allergia přecitlivělost

alloe-, alloi-

allois opačný, protivný, rozličný

alopez-

alopez, *alopekos* liška
alopecia plešatost

alph-

alfos bílý
alfos bílá skvrna
alphodermia bělavost, bílá kůže

amaur-

amauros temný, slepý
amaurosis slepost
amauroticus amaurotický, slepý

amni-

amnion ovčí blána
amnos jehně
amnion vnitřní zárodečný obal
amniotomum nůž k protěti plodové blány

amoeb-

amoibe střídání, změna
amoeba měňavka
amoebiasis amébóza, onemocnění vyvolané amébami
amoeboides měňavce podobný

ampho-

amfo oba
amfoteros oba, obě
amfoterus látka se zásaditými i kyselými vlastnostmi
amphophilia barvitelnost současně zásaditými a kyselými barvivými

amphor-

amfora nádoba
amphoricus amforický, kovový, jako kov znějící

amygdal-

amygdale mandle
amygdalitis zánět mandlí
amygdalolithos amygdalolit, kamének, kámen, mandle
amygdaloideus podobný mandli

amyl-

amylon škrob
amylodeum látka podobná škrobu
amylasis amyláza, enzym štěpící škrob
amylum škrob

analeps-, analept-

analepsis zlepšení, náprava
analeptikos osvěžující, sílící
analambanein zvedat do výše

analeptica prostředky podporující činnost
životně důležitých orgánů

ananc-

ananke nutnost

anancasmus nutkavost

anchi-

anchi blízko, u

anchipodia stvůra sice s oddělenými končetinami, ale s velkým sblížením kosti křížové a pánve

ancyl-, ankyl-

ankylos křivý, zahnutý

ancylosis, ankylosis ztuhnutí kloubu

andr-

aner, andros muž

androgenum mužský pohlavní hormon

androgynia obojohlavnost

anem(o)-

anemos vítr, průvan

anemometron přístroj k měření síly větru

anet(o)-

anetos mdlý, uvolněný

anetoderma uvolnění, povolení napětí kůže

angi-

angeion céva

angialgia bolest cév

angitis zánět cév

angiologia nauka o cévách

cholang(i)itis zánět žlučových cest

aniso-

anisos nestejný, nerovný

anisocoria nestejně velké zornice

anisodontia anizodontie, nestejně zuby

anisocytosis nestejná velikost buněk (červených krvinek)

ankyl-

ankylos křivý, zakřivený

ankylosis ztuhlost

ankylostoma měchovec

anthem-

anthein kvést

anthema květ

enanthema vnitřní vyrážka na sliznici

exanthema osutina, vyrážka na kůži

anthrak-

anthrax, anthrakos uhlák

anthracosis zaprášení plic uhelným prachem

anthrop-

anthropos člověk

anthropologia nauka o vzniku a vývoji člověka

anthropoides člověku podobný

anthropogenesis vývoj člověka

apse-, apsis-

apsis dotýkání se

synapsis spojení

aort-

aorta srdečnice

aortitis aortitida, zánět srdečnice

aortalgia bolest aortálního původu

aphrodi(t)-

Aphrodite Afrodité, bohyně lásky

aphrodisiacum prostředek zvyšující pohlavní pud

aphrodisia nadměrně silný pohlavní pud

arachn-

arachne pavouk, pavučnice

arachnodactylia »pavoukovité« prsty

arachnitis, arachnoiditis zánět mozkové pleny pavučnice

arch(e)

arche počátek, původ

menarche první menstruace

argi(a)

argia nečinnost, neklid

lethargia chorobná spavost, nečinnost

argyr-

argyros stříbro

hydrargyrum rtuť

argyrismus klinické projevy otravy stříbrem a jeho sloučeninami

arteri-

aër vzduch

terein obsahovat

arteria tepna (podle starého pojetí vedly

tepny vzduch, a nikoliv okysličenou krev)

arthr-

arthron kloub

arthrosis degenerativní kloubní onemocnění

arthralgia bolest kloubů

arytaen-

arytaina nálevka

cartilago arytaenoidea chrupavka hlasivková

asbest-

asbestos neuhasitelný

asbestosis zaprášení (plic) azbestem

asci-, asco-, asko-

ascites vodnatelnost

askos hadice, měch

haemascos krev v dutině břišní

asthen-

asthenes bezmocný, nemocný, slabý

asthenia vyčerpání, tělesná slabost

asthma(t)-

asthma, asthmatos záducha

asthmaticus astmatický, záduchový

asthmoides podobný záduše
atel-
ateles neúplný
atelectasis nevzdušnost (plic), bezvzdušná část (plic)
ather-
athere pšeničná kaše
atheroma dutina s kašovitým obsahem
atherosclerosis forma kornatění tepen
atheto-
athetos bez pevného postavení
athetosis bezděčná pohyblivost
athetoticus nebezpečný
atrop-
atropos neodvratný
Atropos sudička
atropinum atropin
aux-
auxanein zvětšovat
auxesis narůstání, zvětšování
ax-, axon-
agein nést
axon, axonos osa, osový vlákno
axon výběžek nervové buňky
azyg-
zygos jařmo
azygos nepárový
vena azygos nepárová žíla
azot-
zoticos udržující život, patřící k životu
azoticus patřící k dusíku (neudržující život)
azotaemia koncentrace dusíkových látek v krvi

B

ba- bas-, bat-,
bainein kráčet
basis krok, základ
batos schůdný, nepřístupný
abasia neschopnost chůze
diabetes průtok, úplavice
bacteri-
bakteria, baktron hůl, hůlka
bacterion hůl, tyčinka
bacteriuria přítomnost bakterií v moči
bacteriophagus virus pohlcující bakterie
balan-
balanos žalud
balanitis zánět žaludu
ball-, bol-
bole, bolos bod

ballismus tanec
metabolia přeměna
embolus vmetek
bar-
baros břímě, tlak
barys těžký
barometron tlakoměr
basil-
basileus král
basilekos královský
vena basilica žíla na ulnární straně předloktí
bathmo-
bathmos práh
bathmotropismus prahová dráždivost (převodního nervového systému srdce)
bathox-, bathy-
bathos hloubka
bathys hluboký
bathypnoe hluboké dýchání
bathycardia nízká poloha srdce v hrudníku
bathophobia přílišný strach z hloubky
bi(o)-
bios život
biologia nauka o životě
anabiosis oživování
oxybiosis život za přístupu kyslíku
anoxybiosis život bez přístupu kyslíku
blast-
blastos výhonek, zárodek
blastophthoria poškození zárodku
blastoporus prvoústa
osteoblastos buňka tvořící kostní tkáň
blenn-
blenna, blennos hlen
blenorrhoea výtok hlenu
bleph(ar)-, blep-, bleps-
blepein vidět, dívat se
blefaron oční víčko
blepsis vidění
blepharotomia chirurgický řez očního víčka
bomb-
bombos hukot
bombus hučení v uších
borborygm-
borborygmus kručení v břichu
brachi-
brachion, brachionos rameno
brachium paže
brachialgia bolest v paži
brachiotomia odnětí paže
brachy-
brachys krátký
brachycephalia krátká lebka

brachybasia zpomalená chůze
brachydactylia krátké prsty

brady-

bradys pomalý
bradycardia zpomalená srdeční činnost
bradyphasia zpomalená řeč
bradyppnoe zpomalené dýchání

branchi(o)-

branchia žábra
branchiogenes souvisící nebo vzniklý ze žaberního oblouku
branchioma nádor ze zbytků žaberního oblouku
branchialis žaberní

bregm(at)-

bregma, *bregmatos* temeno
bregmaticus mající vztah k temeni

brom- I

bromas zápach
bromum brom
bromismus otrava bromem nebo jeho sloučeninami
bromhidrosis nadměrné pocení provázené zápachem

brom(at)- II

broma, *bromatos* jídlo, pokrm
bromatike nauka o přípravě jídla

bronch-

bronchos průduška
bronchospasmus křečovitě stažení svalstva průdušek
bronchitis zánět průdušek
broncholithiasis průduškové kaménky

bry-

bryein klíčit, pučet, kvést, růst
bryon mech
embryo zárodek

bu-, bo-

bus, *boos* býk, zvíře
butyrum máslo
bulimia žravost

bubo(n)-

bubon, *bubonos* břicho, ohanbí
bubo zánět mízních uzlin

bul-

bulesthai chtít
bule vůle
abulia ztráta vůle

byss-, byth-

bythos hloubka

C**cac-**

kakos špatný, zlý
cacodontia špatně vyvinutý chrup
cacophonia porucha fonace

calyc-

kalyx, *kalykos* pohár
calyx vak, kalich
calyculus semeník, váček, měchýřek

camp-

kampe housenka
hippocampus mořský kůň
camptocormia zakřivení trupu

canth-

kanthos oční koutek
epicanthus řasa při vnitřním očním koutku
canthotomia protěť očního koutku

carcin-

karkinos rak, rakovina
carcinoma rakovina
carcinophobia chorobný strach před onemocněním rakovinou
carcinomatosus rakovinný

cardi-

kardia srdce
cardiaca (remedia) léky posilující srdeční činnost
cardiolytis chirurgické uvolnění srdce z vazivových srůstů s osrdečníkem

carot(id)-

karotikos omamující, otupující
karotides krční tepny (při jejich stlačení lze upadnout do bezvědomí)
carotis krkavice, krční tepna
caroticus týkající se krkavice

carp-

karpos zápěstí
carpalis zápěstní

cary(o)-

karyon jádro
caryolympha jaderná šťáva buněk
caryohyaloplasma bezbarvá jaderná hmota

cataract-

katarraktes sražený, strmý
cataracta šedý zákal oční čočky

catarrh-

katarrhus výlev, výron
catarrhus katar, katarální zánět
catarrhalis katarální

cau(t)-

kausis pálení
kaustikos hořlavý, pálivý

kaiein pálit
caustica (remedia) leptadla
cauter žehadlo

cebo-
kebas druh opice
cebocephalia »opičí« hlava, podobná hlavě opice

centr-
kentron střed, kruh
centrum střed
centrifugalis odstředivý, jdoucí od středu
centrosoma centrální tělísko, tělísko uložené blízko jádra buňky

cephal-
kefale hlava
cephalalgia bolest hlavy
cephalometria měření rozměrů hlavy v určitých bodech
cephalicus hlavový

cer-
keros vosk
cera vosk
ceratus voskový, voskovaný

chaet-
chaite dlouhý vlas
spirochaeta mikrob vlasovitého tvaru

chaer(o)-
chairein těšit se
chaeromania chorobná veselost

chalar(o)-, chalas-
chalaros unavený
chhalasis ochablost
achalasia spastické stažení, neschopnost uvolnění

chalaz-
chalaza kroupa
chalazion vlčí zrno, zánět Meibomovy žlázy
chal(az)odermia vyklenutí okrsku kůže na způsob laloku

chalic-
chalix, chalikos malý křemenný kámen; vápno
chhalicosis zaprášení plic křemičitým prachem (silicosis), zaprášení plic vápenným prachem

chart(a)-
chartes list papíru
charta papír, listina

chasm(at)-
chasma, chasmatos mezera, zející otvor
chasma křečovitě zívání

cheil-, chil-
cheilos ret

cheilosis zarudnutí rtů s rozpraskáním ústních koutků
cheiloschisis rozštěp rtu

cheir-, chir-
cheir, cheiros ruka
cheiropasmus křeč svalstva ruky
chirologia, cheirologia nauka o posunkové řeči hluchoněmých; hádání, věštění z ruky

chel-
chele dráp, klepeto
cheloidum jizva rozeklaného tvaru připomínající klepeto

chem-
chemeia (arab. al-kimija) slévačské umění, chemie
chemotherapy léčení nemoci pomocí chemických prostředků

ches(ia)
chezéin chodit na stolici
urochesia odcházení moči řitním otvorem

chiasm(at)-
(chiasmus)
chiasma, chiasmatos znak nebo tvar, podoba řeckého písmene χ (χ – chí)
chiasios zkřížený jako χ
chiasma zkřížení

chloasm(at)-
chloasma, chloasmatos zelenající se
chloasma hnědává skvrna na kůži

chlor-
chloros zelený
chlorophyllum zelené barvivo rostlin
chloracne vyrážka po chloru
achloropsia neschopnost vidět zelenou barvu

choan(a)
choane, choanos nálevka, zadní nosní otvor
choana otvor, jímž přechází nosní dutina v nosohltan
choanalis týkající se choany

chol-
chole, cholos žluč
cholecystis žlučník
cholangioma nezhoubný nádor vycházející ze žlučovýchodů
cholangiostomia chirurgické vyústění žlučového

chol(o)-
cholos uvolněný
cholodermia uvolnění kůže

chondr-
chondros chrupavka
chondroblastos nezralá chrupavčitá buňka

chondroides chrupavce podobný
chondromalacia změknutí chrupavek

chor- I

chora, choros, chorion prostor, místo, země

chor- II

choreia, choros tanec

chorea porucha centrálního nervového systému projevující se choreatickými pohyby

choreiformis podobný posunčinně

choreaticus posunčinnový

chori(o)-

chorion kůže, řemen, obložení, obal

chorion plodová blána

corium vrchní vrstva kůže

chorism-, chorist-

chorismos dělení

chorizein oddělovat

choristos oddělený

choristia odštěp, odštěpení části orgánu

chrest-

chrestos užitečný, schopný

achresticus neužitečný, neschopný

chrom(ato)-

chroma, chromatos barva

chromatophilus lehce barvitelný

pleiochromia zvýšené množství barviva

chron-

chronos čas

chronikos pomalu probíhající

chronologia časová postupnost

chronicus vleklý

chronometria měření času

chrys-

chrysos zlato

chrysiasis žlutohnědě zbarvení kůže po dlouhodobém užívání léků obsahujících zlato

chrysotherapia léčení solemi zlata

chthon(-)

chthon, chthonos země, krajina, domov

autochthonus vzniklý sám od sebe nebo přímo na místě, kde se nachází

chyl-

chylos šťáva

chylopoiēsis tvoření střední mízy

achylia nedostatek šťávy

chym-

chymos původně šťáva, míza

chymus natrávená potrava, trávenina

chymificatio tvorba tráveniny v žaludku a tenkém střevě

chym(at)-, chyma

chyma slitá hmota

parenchyma specifická (buněčná) tkáň určitého orgánu

chys(is)

chysis liti

synchysis slití, zkapalnění

cin-, kin-

kinesis pohyb

kinein pohybovat

cinesiologia, kinesiologia nauka o podmínkách a zákonech pohybu u živých bytostí

cinesiotherapia, kinesiotherapia léčení pohybem, léčebný tělocvik

circ-

kirkos kruh

circus kruh

circumcisio obřízka

circulatio koloběh, oběh

cirr-

kirros žlutý

cirrhosis žluté bujení, zatvrdnutí orgánu

cirrhoticus zatvrdlý a svrstělý, ve vztahu k cirhóze

clas-

klasis lámání

klasma, klasmatos zlomek, úlomek

klan lámat, rozlomit

osteoclasia lámání kostí

cleid-

kleis, kleidos klíč, klíček

cleisis uzávěr

cleidotomia protěť klíční kosti

cleisagra dna postihující kloub kosti klíční

clim-, klim, clín-, klin-

klimax, klimakos stupeň, schody, přechod

klainein ohýbat, ležet

klina lůžko

clinica klinika

clinomania chorobná záliba v ležení

clon-

klonein honit

clonismus opakující se záškuby, škubavá křeč

clysm(at)-, klysm(at)-

klisma, klysmatos výplach

klizein vyplachovat

cnid-

knide kopřiva

knidosis svědění, pálení

cocc-

kokkos ovocné jádro

gonococcus kulovitý mikrob způsobující kapavku
coccogenes kokového původu, vyvolaný kokovými mikrobry

coccyg-
kokkyx, kokkygos kukačka
os coccygis kost kostrční
coccygodynia bolest v krajíně kostrče

cochle-
kochlos mušle, hlemýžď
cochlea část kostěného bludiště skalní kosti ve tvaru hlemýžďí ulity
cochlearis hlemýžďový, lžicovitý

codein-
kodeia maková hlaviče
codeinum kodein, opiový alkaloid

coel-, koil-
koilos dutý
koilia dutina
coelioscopia vyšetření břišní dutiny pomocí laparoskopu
coelosoma zrůda s rozsáhlým výhřezem hrudních a břišních útrob

coen-
koinos společný, obecný
coenurus vývojové stadium tasemnice

col-
kolon úd, část těla
colon tlusté střevo
colica onemocnění tlustého střeva, záchvat křečovitých bolestí (žlučnicková, ledvinová)

coll-
kolla kliš
colloidum koloid
colloides koloidu podobný

colob-
kolobos znetvořený
coloboma oční defekt (rozštěp duhovky)

colp-
kolpos břicho, klín, pochva
colposcopia vyšetřování pochvy
colporrhagia krvácení z pochvy

com-
kome vlas

com(at)
koma, komatos hluboký spánek
coma bezvědomí
comatosus týkající se kómatu

comm(at)-
komma, kommatos zářez, výřez; odstavec, díl; rána, úder
koptein tlouci, zranit

con-
konos kužel
conicus kuželovitý
conoides kuželovitý, kuželu podobný
coniotomia otevření dýchacích cest protětím *conus elasticus*

conch-
konche mušle, škeble
concha škeble, závitka, skořepa
conchalis vztahující se ke skořepě
conchotomia protětí nosní skořepy

condyl-
kondylos kloub, pěst, hrbol
condylus kloubní hrbol
condyloma původně kostní výrůstek, přeneseně bradavkový útvar
condyloides kondylu podobný

coni-
konía prach, písek
coniosis zaprášení (plic) prachem
coniophagus buňka pohlcující prach (v plíci)

cop-, copi-, copt-
kope rána
kopos úder
kopia únava
koptein tlouci, zranit
syncopa náhlé krátkodobé bezvědomí
copiopia nedostatečné, neúplné vidění

coph-
kofos hluchý
cophosis hluchota

copr-, kopr-
kopros špína, stolice, výkal, výměšek
coprophagia, koprophagia požívání výkalů
copremesis, kopremesis vrhnutí, zvracení výkalů
coprosthesis, koprostasis nahromadění a zahuštění střevního obsahu

cor-
koreia nasycení
korennynai nasytit (se)
acoria nenasycenost

coron-
korone kruh, okruh, věnec, koruna
coronoides podobný věnci, kruhu

corm-
kormos trup
acormus zrůda bez trupu

cosm-, kosm-
kosmein zdobit
kosmetikos vztahující se ke kráslení
cosmeticus týkající se pěstování tělesné krásy

cotyl(edo)-, kotyl(edo)-

kotyledon prohlubeň, vyhloubení, prsní
bradavka

kotyle dutina

cotyledon, kotyledon ohraničená skupina
placentárních klků

cran(i)-

kranion, kranon lebka, hlava

cranium lebka

olecranon loket

craniotomia chirurgické otevření lebky

cras-, crat-, kras-, krat-

krasis míšení

krater měsidlo

kerannynai mísit

dyscrasia nenormální složení tělních tekutin

craur-, kraur-

krauros suchý, tvrdý, drsný, vrásčitý

craurosis, kraurosis zdrsnatění, svařování

crea-, creas-, creat-, kreat-

kreas, kreatos maso

pancreas slinivka břišní (zcela z masa)

creatorrhoea přítomnost nestrávených sva-
lových vláken ve stolici

creatinuria vylučování kreatinu močí

crem(a)-, krem(a)-

kreman, kremazein, kremannynai pověsit

kremaster sval (zdvihač) varlete

kremastos visící

cri-, crin-, cris-, crit-

krinein dělit, určovat, vylučovat

krinos oddělující

krisis rozhodující doba, úsudek, soud

kritikos schopný úsudku, soud

kriterion rozhodující znamení

endocrinus s vnitřním vyměšováním

cric-

krikos kruh, prsten, náramek

cricoides prstencový

cricotomia protětí chrupavky prstencové

crot-, krot-

krotos rána, tep

anacrotia anakrotia abnormální arteriální
tep

crypt-

kryptein skrýt, zahalit

kryptos skrytý

cryptorchismus zadržetí, nesestoupení varlat

cryptogenes skrytého, nejasného původu

cryptocancer skrytý, utajený nádor

crystall-

krystallos led, krystal, sklo

crystallitis zánět oční čočky

cyan-

kyaneos bleděmodrý, azurový, modravý,
namodralý

cyaneus modravý, zamodralý

cyanoticus modrofialově zbarvený

cyanoaderma tmavě modré zbarvení kůže

cybern-, kybern-

kybernan kormidlovat, řídit

kybernetes kormidelník

kybernetike kybernetika, vědní obor zabý-
vající se principy řízení a přenosem infor-
mací

cycl-

kykelos kruh, záhyb

cyclotherapia pohybová léčba jízdou

cyclencephalia vrozené podkovovité spojení
obou mozkových hemisfér

cyclopia zrůda, jež má jen jedno oko

cye-, cyem(at)-, kyes-, kye(mat)-

kyein být těhotná

kyema, kyematos plod

kyesis těhotenství

kyesophobia chorobný strach z těhotenství

pseudokyesis nepravé těhotenství

cyindr

kylindros válec, kolečko

cylindricus válcovitý

cylindruria přítomnost cylindrických válců
v moči

cyon-, cyn-

kyon, kynos pes

cynismus povahový rys projevující se bezcit-
ností

kynophobia chorobný strach před psy

cyph-

kyfos křivý, zahnutý

cyphosis, kyphosis ohnutí páteře dozadu

cyphoscoliosis, kyphoscoliosis ohnutí páteře
dozadu a na stranu

cyst-

kystis měchýř

cystitis zánět močového měchýře

cystodynia bolest močového měchýře

cystography znázornění močového měchýře
rentgenem po kontrastní náplni

cyt-

kytos dutina, buňka

cytologia nauka o buňce

erythrocytophobia pohlcování červených
krvinek

D

dacry-

dakry, dakryon slza
dacryorrhoea slzení
dacryagoga látky vyvolávající slzení

dactyl-

daktylos prst
polydactylia nadpočetné prsty
dactylospasmus křeč prstů

daemon-

daimon, daimonos zlé božstvo, ďábel
daemonomania posedlost

dartos-

dartos zbavený kůže
derein stáhnout kůži
tunica dartos obal varle

deles-

delesis poškození
myelodelesis poškození míchy

delphy-

delfys děloha, zárodek
didelphys zdvojená děloha

delt-

delta podle řeckého písmene δ (delta)
deltoides podobný písmenu δ

dem- I

demos lid
pandemia rozšíření nemoci v několika zemích
demographia společenská věda zkoumající počet, zaměstnání a složení obyvatelstva

dem- II

demos tuk
demodex roztoč parazitující u lidí a domácích zvířat

dendr-

dendron strom
dendrit ke stromu patřící; výběžek nervových buněk, kterým přichází podnět do buňky

der-

dere krk, šíje
deradelphus podvojná zřůda spojená šíjí
derotomia přerušení krčku plodu v děloze, např. při vybavení mrtvého plodu

derm(at)-

derma, dermatos kůže
ectoderma vnější zárodečný list
dermatorrhagia kožní krvácení
dermatovenerologia nauka o chorobách kožních a pohlavních

des-

desis spojení
tenodesis spojení šlach

desm-

desmos pouto
desmorrhexis přetržení vazů
desmologia nauka o vazech a šlachách; nauka o obvazech
desmodynia bolest šlach a vazů

deuter-

deuteros druhý
deuteropathicus vztahující se k druhotné chorobě
deuterocyesis druhé těhotenství
deuterocopia jasnozření

dexi(o)-

dexios pravý
dexiocardia uložení srdce vpravo

diaet-

diaita dieta
diaetologia nauka o správném způsobu života, o životosprávě
diaeteticæ nauka o výživě u zdravých i nemocných

di-, dich(o)-

dis, di-, dichæ, dicho- dvakrát
diplegia oboustranná obrna
dichotomia rozštěpení, rozdělení na dvě části
diglossia vrožené rozštěpení jazyka

dicty-

diktyon síť
dictyosoma pletivo

didym-

didymos dvojitý
didymoi oba – obě (varlata)
didymitis zánět varle
epididymis nadvarle

din-

dine vír, závrať
dinein kroužit
oticodinia závrať způsobená ušní chorobou
dinomania chorobná touha po tanci

diphther-

difthera kůže (vydělaná)
diphtheria záškrť
diphthericus záškrťový
diphtheroides klinický obraz onemocnění podobajícího se záškrťu

dipl(o)-

diplus dvojitý
diploe mezivrstva
diplomyelia vrožené zdvojení míchy
diplocoria dvě zornice v jednom oku

dips-

dipsan žíznit
dipsa žízeň
dipsomania chorobná chuť na alkohol
dipsosis chorobná žízeň

disc-, disk-

diskos disk
discoplasma plazma zárodečného terčíku
discoides disku podobný, kotoučovitý

dolich-

dolichos dlouhý
dolichogastria dlouhý žaludek
dolichocolon vrozené prodloužení tlustého střeva

don-

donein třást
iridodonesis chvění duhovky

dor(o)-

doreisthai darovat
doron dar
doromania chorobná touha někoho obdarovat

dos-

dosis léčebná dávka
dosimetria měření dávek (záření)
dosiologia nauka o dávkování léků

dox-

doxa mínění, představa
paradoxus protismyslný

drast-

drastikos účinný
drastica (remedia) silně účinné léky

drepan(o)-

drepanon srp
drepanocytus srpkovitá červená krvinka
drepanocythaemia výskyt srpkovitých červených krvinek v krvi

drom-

dromos běh
prodromalis předběžný
dronomania chorobná toulavost

dy- I

dyo dva
dyaster dvojitá hvězda

dy- II, dys-

dyesthai, *dyein* zahalovat, ponořovat
dysis západ slunce, západ
ependyma vrchní oděv; vrstva buněk v dutinách centrálního nervového systému

dynam-

dynamis síla, moc
adynamia bezmocnost, ztráta sil
dynamometria měření tělesné síly

E**echia-**

echein mít
echeia majetek, držení, jmění
synechia srůst
entelechia účelnost

echin-

echinos ježek
echinococcus boubel, tasemnice
echinococcosis onemocnění způsobené echinokokem

echo-

echo zvuk, ozvěna
echomimia napodobování výrazu obličeje
echophrasia opakování slov
echopraxia napodobování jednání

eczem(at)-

ekzein vyvířít, vzkypět
ekzema, *ekzematos* všechno, co vzniká v žáru, co se vyráží, vyrážka, opar
eczema onemocnění kůže
eczematificatio tvoření ekzému, přeměna v ekzém

ectas-

ekteinein rozšiřovat
ectasis rozšíření stěny dutého orgánu
atelectasis nerozšířenost, bezvzdušnost (plic)

ectro-

ektroma potrat
ectromelia vadné vyvinutí končetin
ectrosyndactylia vrozený srůst prstů

eid-, id-

eidos tvar, obraz, podoba
eidetikos vědomý, známý, vztahující se k tvaru
eidetismus představivost, schopnost prožívat určité obrazy
elipsoideus elipse podobný, elipsovitý
encephaloides mozkové tkáni podobný

elast-, elasm(at)-

elaunein třit, táhnout do délky nebo od sebe, kovat
elasma, *elasmatos* třená, leštěná kovová deska, plech
elastikos kujný, roztažený
elasticus poddajný, pružný
elasticitas pružnost

electr-

elektor, *elektoros* zářící
electrolysis rozklad elektrolytů elektrickým proudem

electropyrexis zvýšení teploty, horečky pomocí elektrického proudu

elephant-

elephas, elefantos slon

elephantiasis chorobné zvětšení, zduření některých částí těla

ellips-, ellipt-

elleipsis chybění, vynechání

ellipsoideus elipsovitý

elliptocytosis výskyt nadměrného množství ovalocytů v krvi

emes-, emet-

emesis, emetos zvracení

haematemesis zvracení krve

emetica (remedia) léky vyvolávající vrhnutí

empir-

empeiria zkušenost

empiria zkušenost jako pramen poznání

empiricus získaný zkušeností

emplast-

emplastron náplast

emplassein pomazat, natřít

emplastrum náplast

emprost(o)-

emprosthēn dopředu, vpřed

emprostotonus obloukovité ohnutí těla dopředu při křečích břišního svalstva

enchym(at)-

chyma, chymatos šťáva

enchein vlévat, naplnit

parenchyma vlastní tkáň orgánu vyznačující se určitou funkcí

parenchymatosus tkáňový, týkající se parenchymu

enter-

enteron, entera střevo, vnitřnosti

enterodynia bolest, hryzení střev

exenteratio vynětí vnitřních orgánů

eo(s)

eos jitřenka, červená barva

eosinophilus lehce se barvicí eozinem

erem-

eremia osamocení, nedostatek

irideremia nevyvinutí duhovky

eremophobia neodůvodněný strach před osamocením

ereps-

erepsis zrušení, zničení

erepsinum enzym štěpící bílkoviny

eres-

eressein pohybovat, vyvážet

choleresis vylučování žluči

erethis-

erethizein dráždit

erethismus stav vzrušení nebo podráždění

erethicus vzrušený

erg-

ergon čin, dílo

ergastes činitel

ergographia zaznamenávání pracovního zatížení svalu

ergophobia nadměrný strach před prací

ergasthenia stav unavenosti, vyčerpání

ery-, erythr-

erythros červený

erythrocytus červená krvinka

erythema zčervenání

eth-

ethos mrav, charakter

ethica etika, nauka o mravních zásadách,

nauka o morálce

ethicus etický, mravní

ethm-

ethmos síto

ethmoideus čichový

ethmoiditis zánět čichové kosti

eu(n)-

eune lůžko, spánek

eunuchos hlídač lůžka

eupareunia normální pohlavní styk

eunuchismus stav vzniklý u mužů nevyvinutím nebo ztrátou pohlavních žláz

eunuchoidismus stav vzniklý u mužů nedostatečnou činností pohlavních žláz

eury-

eurys široký, prostorný

euryprosopia nápadně široký obličej

metreuryxis rozšíření dělohy

G**gae(o)-, ge(o)-**

gaia, ge země

geomedicina obor lékařství zabývající se

výskytem a průběhem nemocí v závislosti na zeměpisných podmínkách

geophagia požívání nestravitelných, zemitých látek

galact-

gala, galaktos mléko

polygalactia nadměrná produkce mléka

galactagoga (remedia) léky podporující vylučování mléka

gam-

gamein ženit se
gametes manžel
gamete manželka
gametocytus pohlavní buňka
agamogenia nepohlavní rozmnožování

gamps-

gampsos křivý
gampsodactylia neschopnost natáhnout prst, zvláště malíček

gangli-

ganglion uzel, uzlina (zvláště nervová)
ganglioplegica látky blokující přenos vzruchu ve vegetativních gangliích
gangliectomia vynětí ganglia
ganglioneuroma vyzrálý nádor z gangliových (nervových) buněk

gangraen-

gangraina ohnivý vřed
gangraena snět
gangraenosus snětivý

gargarism-

gargarismos kloktadlo
gargarizein kloktat
gargarisma kloktadlo

gastr-

gaster, gastros žaludek, břicho
gastralgokenosis bolest při prázdném žaludku
gastrodynia bolest žaludku
gastroenteritis současný zánět žaludku a tenkého střeva

gelo-

gelos smích
geloplegia záchvat smíchu

gen-, gon-

genos původ, rodina, kmen
genesis vznik, vývoj
gennan plodit, rodit
gone porod, potomstvo
genotypus soubor zděděných znaků
abiogenesis vznik života z neorganické látky
ontogenesis vývoj jedince

geni(o)-

geneion brada, vous
geniospasmus křeč bradových svalů
genioglossus sval jdoucí od dolní čelisti k jazyku
genioplastica plastická operace brady, tváře

gephyr-

gefyra most
gephrophobia chorobný strach před mostem

ger-, geront-

geron, gerontos stařec

geras stáří

gerontologia věda o stárnutí
geriatria obor lékařství zabývající se chorobami stáří

geus-

geusis chuť
ageusia ztráta chuti
glycogeusia pocit sladkosti

gigant-

gigas, gigantos obrovský
gigantismus obrovský vzrůst
gigantoblastos veliká červená krvinka s jádrem
gigantocellularis obrovskobuněčný

ginglym-

ginglymos čep, kloub
ginglymus kladkový kloub
ginglymoarthrosis kladkový, čepový kloub

glauc-

glaukos modrozelený
glaucoma zelený oční zákal
glaucomatoides podobný glaukomu
glaucomatosus týkající se glaukomu

glen-

glene zornice; kloubní jamka
glenoidalis vztahující se ke kloubní jamce

gli-

glia klich
gliosis ložiskové zmnožení glií
neuroglia ektodermální podpurná tkáň nervového systému

gloos-, glott-

glossa, glotta jazyk
glossitis zánět jazyka
glossodynia bolestivý jazyk
glossectomia vyříznutí jazyka

glyc-

glykos sladký
glycogenum polysacharid složený z glukózy
hyperglycaemia zvýšená koncentrace cukru v krvi
glycosuria vylučování cukru močí

gnath-

gnathos čelist
gnathitis zánět čelisti
gnathoschisis rozštěp čelisti
gnathalgia bolest v čelistech nebo v obličejí

gno-

gignoskein poznávat
gnosis, gnoseos poznání
diagnosis rozpoznání choroby
prognosis předpověď průběhu choroby